Șapte povești de dragoste
DAMEN TANGO

DAMEN TANGO

romane cu dragoste

Șapte povești de dragoste

Antologie coordonată de
Monica Andronescu

traducere
Monica Andronescu, Maria Crăciun
Dana Ionescu, Nicoleta Ionescu

NEMIRA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Şapte poveşti de dragoste / Monica Andronescu (coord.); trad.: Dana Ionescu, Monica Andronescu, Maria Crăciun, Nicoleta Ionescu - București: Nemira Publishing House, 2013
ISBN print: 978-606-579-472-6
ISBN epub: 978-606-758-004-4
ISBN mobi: 978-606-758-005-1

I. Andronescu, Monica (trad.)
II. Ionescu, Dana (trad.)
III. Crăciun, Maria (trad.)
IV. Ionescu, Nicoleta (trad.)

82-32=135.1

Stefan Zweig - BRIEF EINER UNBEKANNTEN;
Guy de Maupassant - BONHEUR;
Oscar Wilde - THE NIGHTINGALE AND THE ROSE;
Arnold Bennett - LAST LOVE;
William Schwenck Gilbert - ANGELA, AN INVERTED LOVE STORY;
Edgar Allan Poe - ELEONORA;
Feodor Mihailovici Dostoievski - Белые ночи

© Nemira 2013
Coperta: Monica ANDRONESCU, Alexandru CSUKOR
Redactor: Monica ANDRONESCU
Tehnoredactor: Stelian BIGAN
Tehnoredactor ebooks: Mihai Eftimescu

Orice reproducere, totală sau parţială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

CUPRINS

Scrisoare de la o necunoscută

Fericire

Privighetoarea şi trandafirul

Ultima iubire

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

Angela, poveste de dragoste în oglindă

Eleonora

Nopţi albe

- Prima noapte
- Noaptea a doua
- Povestea vieţii Nastenkăi
- Noaptea a treia
- Noaptea a patra
- Dimineaţa

Note

SCRISOARE
DE LA O NECUNOSCUTĂ

Stefan Zweig

Traducere din limba germană
Maria Crăciun

După o excursie de trei zile în munţi, celebrul scriitor R., ajuns în zorii zilei în gara din Viena, s-a dus să-şi cumpere un ziar. A aruncat o privire pe dată şi brusc şi-a dat seama că era ziua lui de naştere… A socotit repede în gând. Împlinea patruzeci şi unu de ani, constatare ce l-a lăsat rece. N-a simţit nici bucurie, nici tristeţe. A răsfoit rapid gazeta şi apoi a luat un automobil spre casă. Când a ajuns, servitorul l-a anunţat că primise câteva telefoane şi ceva vizite cât lipsise şi i-a adus corespondenţa pe o tavă. S-a uitat o clipă distrat la scrisori, a desfăcut câteva plicuri al căror expeditor îl interesa şi la urmă a pus deoparte unul cu un scris necunoscut, în care părea să fie o epistolă măricică. Între timp i se adusese ceaiul, aşa că bărbatul s-a aşezat comod în fotoliu, a mai răsfoit puţin ziarul, apoi şi-a aprins o ţigară şi a desfăcut scrisoarea care-l intrigase.

Erau vreo douăzeci de pagini, acoperite cu un scris grăbit de femeie, total necunoscut şi semănând mai degrabă a manuscris decât a scrisoare. Din instinct, a pipăit din nou plicul, căutând vreun bileţel explicativ, dar înăuntru nu mai era nimic. Nici foile şi nici plicul nu conţineau vreun indiciu despre expeditor, nicio adresă, nicio semnătură. I s-a părut ciudat. Titlul scrisorii i-a sunat ca un strigăt şi l-a făcut să se oprească uimit: „Pentru tine, care nu m-ai cunoscut

niciodată“. Oare era vorba despre el sau despre o fiinţă imaginară? Din ce în ce mai curios, a început să citească:

„Fiul meu a murit ieri. M-am luptat pentru viaţa lui, pentru viaţa aia mică şi plăpândă, trei zile şi trei nopţi. Nu m-am mişcat de lângă trupuşorul lui chinuit de febră patruzeci şi opt de ore. Am stat lângă el şi i-am mângâiat mânuţele care i se încleştau şi i-am răcorit fruntea care ardea. După două seri oboseala m-a doborât, n-am mai rezistat şi fără să vreau am adormit vreo trei – patru ore în scaunul tare din faţa patului. Când m-am trezit, moartea mi-l luase. Acum, stă culcat acolo, la el în pătuţ, dragul meu băieţel. E la fel ca înainte, numai ochii lui negri şi plini de inteligenţă acum sunt închişi. Are mâinile aşezate pe piept, peste cămăşuţa cea albă şi în cele patru colţuri ale patului arde câte o lumânare. N-am curaj să mă uit spre el. N-am curaj să mă mişc. Mi se pare că, dacă mă mişc, flacăra lumânărilor se tulbură şi face să-i fugă umbre peste faţă, iar eu o să cred iar că, de fapt, n-a murit, că obrajii şi gura îi sunt vii, că o să se trezească acum şi o să-i aud iar glăsciorul de copil spunându-mi ceva drăgăstos. Dar nu vreau, ştiu prea bine că e mort, nu vreau să mă uit iar într-acolo. Am obosit să sper iar şi iar. Ştiu că a murit ieri. Iar acum nu te mai am decât pe tine pe lumea asta. Pe tine, care nu ştii că exist. Pe tine, care în clipa asta, fără să îţi treacă ceva prin minte, probabil râzi şi te distrezi cu prietenii tăi. Pe tine, care nu m-ai cunoscut niciodată. Pe tine, omul pe care eu l-am iubit dintotdeauna.

Am luat încă o lumânare şi am aşezat-o aici, pe masă, ca să-ţi scriu. Trebuie să-i destăinuiesc cuiva tot ce am pe suflet în clipa asta, când sunt aici, singură cu copilul meu mort. Şi cui altcuiva i-aş putea scrie în momentele astea, dacă nu ţie, care eşti totul pentru mine? Dar mă doare tot corpul, mi-e capul greu şi nu ştiu dacă am să-ţi pot explica limpede, nu ştiu dacă o să te fac să înţelegi. Cred că ard, s-ar putea să

am gripă – gripa aia care se răspândeşte acum dintr-o casă în alta, ca o molimă – şi ar fi bine dacă aş avea, că n-ar mai trebui să-mi iau singură viaţa, ca să-mi pot însoţi copilul. Mi se întunecă privirile, nici nu ştiu dacă am să pot duce scrisoarea asta până la capăt, dar am să-mi adun toată puterea, pentru că măcar o dată în viaţă, iubitule, trebuie să-ţi vorbesc, ţie, care nu m-ai cunoscut niciodată…

Vreau să-ţi mărturisesc pentru prima dată totul. Vreau să-ţi povestesc viaţa mea, care dintotdeauna ţi-a aparţinut ţie şi despre care tu n-ai ştiut nimic niciodată. Dar taina mi-o vei afla doar atunci când eu nu voi mai fi, iar tu nu te vei simţi obligat să răspunzi… Asta, numai dacă fiorul care-mi zguduie acum trupul înseamnă sfârşitul. Căci, dacă va trebui să mai trăiesc, am să rup scrisoarea şi am să tac aşa cum am tăcut mereu. Să ştii, însă, că atunci când foile astea vor ajunge în mâinile tale ele vor fi de la o femeie care nu mai e printre cei vii şi care îţi povesteşte viaţa ei. Viaţa ei, care, de fapt, a fost a ta din prima şi până în ultima clipă conştientă. Să nu te temi! Un mort nu mai poate să ceară nimic, nici dragoste, nici milă, nimic. Doar un singur lucru te rog: să mă crezi, să crezi fiecare cuvânt pe care ţi-l scriu, fiecare rând ce-ţi arată cât am suferit. Asta e tot ce vreau. Să nu te îndoieşti de nimic din ce vei citi, pentru că nimeni nu minte atunci când scrie de la căpătâiul singurului copil pe care l-a pierdut.

O să-ţi povestesc toată viaţa mea, care a început cu adevărat doar în ziua când ai apărut tu. Înainte a fost ceva nedefinit şi fără sens, o lume în care gândurile mele nu s-au mai întors niciodată, o hardughie întunecată cu oameni şi lucruri pe care nu le mai desluşesc. Totul înainte de tine e acoperit cu praf şi pânză de păianjen. Când ai venit, eu aveam treisprezece ani şi stăteam în casa în care locuieşti tu acum, în casa în care în clipa asta ţii în mână

scrisoarea mea, ultima mea respiraţie. Stăteam în apartamentul din faţa apartamentului tău. Cu siguranţă nu-ţi mai aduci aminte de văduva funcţionarului de la Finanţe – mama purta totdeauna haine negre, de doliu – şi nici de fata ei cea slăbuţă. Eram destul de retrase amândouă, aş spune chiar tributare mediocrităţii micii burghezii din care făceam parte. Se poate să nu ne fi auzit numele niciodată, pentru că pe uşă n-aveam nicio tăbliţă şi nu ne căuta nimeni niciodată. Şi a trecut atât de mult de atunci, vreo cincisprezece ani, cum să ne mai ştii numele? Dar eu îmi amintesc totul. Îmi amintesc fiecare detaliu, cu patimă, ca şi cum s-ar întâmpla azi. Ba mai mult, ţin minte exact clipa în care te-am văzut prima dată. Dar e firesc, pentru că de-abia atunci am început să trăiesc cu adevărat. Ai răbdare, dragul meu, un sfert de oră! O să-ţi povestesc tot, de la început şi până la sfârşit. Încearcă să nu oboseşti şi ascultă-mă cincisprezece minute, pe mine, care n-am obosit să te iubesc o viaţă.

În apartamentul în care te-ai mutat tu locuiseră până atunci nişte oameni greu de suportat şi puşi tot timpul pe harţă. Pentru că erau săraci şi grosolani ne urau pe noi cel mai tare, fiindcă eram şi mai săraci şi stăteam departe de grosolănia lor. Noaptea ne trezeam în scandalurile lor, în zgomot de farfurii sparte şi scaune trântite. El era beţiv şi-şi bătea nevasta. Într-o zi, femeia a luat-o la fugă pe scări, ciufulită şi bătută la sânge, iar bărbatul ţipa după ea. Mi-aduc aminte că lumea a ieşit la uşi şi l-a ameninţat că o să cheme poliţia.

Mama mi-a interzis de la început să am vreo relaţie cu ei sau cu copiii lor şi de-asta ei se răzbunau pe mine de câte ori aveau ocazia. Pe stradă urlau după mine cuvinte urâte şi odată m-au bătut cu bulgări de zăpadă până mi-a dat sângele. Toţi vecinii îi urau… Şi într-o zi, pe neaşteptate, s-a întâmplat ceva, cred că bărbatul a fost arestat pentru furt, au fost nevoiţi să-şi ia lucrurile şi să plece şi toată

lumea a fost bucuroasă. Zilele următoare a fost atârnat pe poartă un anunţ *De închiriat* şi apoi, destul de repede, portarul a răspândit vestea că în apartamentul de vizavi se va muta un domn singur şi liniştit, care e scriitor. Atunci ţi-am auzit prima dată numele.

În perioada următoare au venit zugravi şi tapiţeri care au aranjat locuinţa şi au îndepărtat urmele foştilor chiriaşi. Câteva zile n-am avut linişte că băteau cuie, spălau, curăţau locul, dar mama era bucuroasă că se terminase cu mizeria de alături. Tu n-ai apărut deloc. Toate lucrările le-a supravegheat servitorul tău – servitor de casă mare, cu chipul grav, mic de înălţime, cu părul alb, care se ocupa de toate sigur pe el şi cu un aer de superioritate liniştită. Tuturor ne stârnea un respect extraordinar, pentru că în clădirea aceea de locuinţe aflată la periferie un servitor de casă mare era ceva nemaiîntâlnit. Apoi, omul era politicos cu toată lumea, dar nu se împrietenea cu ceilalţi servitori şi nu stătea la taclale cu ei. Din prima zi, pe mama a salutat-o ca pe o doamnă, cu mult respect, iar pe mine, care nu eram decât o fetiţă, mă trata cu prietenie, dar se purta cu toată seriozitatea. Când rostea numele tău se simţea imediat că ţine la tine mai mult decât ţine un servitor obişnuit la stăpânul lui. Erau în vocea lui un respect şi o consideraţie cu totul deosebite. Şi nu ştii cât l-am iubit pe bătrânul Johann pentru asta… Şi cât de invidioasă eram pe el că-ţi poate fi mereu în preajmă şi-ţi poate sluji.

Îţi povestesc toate amănuntele astea, ce poate-ţi par ridicole, dragul meu, ca să te fac să înţelegi cum, fără să ştii, ai câştigat o asemenea putere asupra fetiţei care eram atunci. Chiar dinainte de a pătrunde în viaţa mea ai fost învăluit într-un aer de mister şi de nobleţe. Iar noi, toţi cei care trăiam în locuinţa aia modestă de la marginea oraşului, te aşteptam cu mare curiozitate – pentru că, ştii, oamenii care au o existenţă îngustă sunt întotdeauna curioşi… Şi nu-ţi pot

spune cât de mare mi-a devenit curiozitatea când, într-o după-amiază, am văzut în faţa casei un camion când am venit de la şcoală. Mobila, în cea mai mare parte, fusese deja cărată înăuntru, iar când am ajuns eu duceau obiectele mai mici. Am stat în prag şi am admirat fiecare lucru, pentru că totul mi se părea absolut extraordinar, cum nu mai văzusem vreodată. Erau sculpturi italiene, statuete indiene, tablouri uriaşe, în culori minunate, iar la sfârşit cărţile… Atât de multe şi atât de frumoase cum nu îmi imaginasem niciodată. Erau aşezate una peste alta lângă uşă, iar servitorul o lua pe fiecare în parte şi o scutura de praf, cu o măturică. Mă tot fâţâiam pe acolo, iar el nici nu mi-a zis să plec, dar nici nu mi-a dat să înţeleg că aş fi bine-venită, aşa că n-am îndrăznit să pun mâna pe vreo carte, deşi tare mi-aş fi dorit să le ating pe câteva, care erau îmbrăcate într-o piele atât de fină. Trăgeam doar cu ochiul la titluri, timidă. Erau şi cărţi franţuzeşti, şi englezeşti, dar multe erau în limbi necunoscute mie. Aş fi fost în stare să stau acolo ore întregi să mă uit la ele, dar m-a strigat mama.

În seara aia m-am gândit numai la tine. Chiar dinainte de a te cunoaşte. Eu aveam doar vreo zece-douăsprezece cărţi, toate ieftine şi legate în carton, dar pe care le iubeam cel mai mult şi pe care le citeam iar şi iar. Şi mă obseda o întrebare. Oare cum era omul care avea atâtea cărţi minunate, care le citise pe toate, care ştia atâtea limbi, care era aşa de bogat şi aşa de cultivat? În mintea mea, se născuse deja un fel de respect supranatural, pornind de la volumele acelea. Încercam să-mi imaginez cum arăţi. Mi te închipuiam semănând cu profesorul de geografie, dar mai blând şi mai arătos, un om în vârstă, cu barbă lungă şi albă şi ochelari. Habar n-am de ce te credeam un bărbat frumos chiar şi atunci, când îmi imaginam că eşti bătrân. Deşi nu te cunoşteam, în noaptea aia te-am visat pentru prima dată.

În ziua următoare ai venit, dar eu nu te-am văzut, deşi îţi pândisem sosirea, iar asta m-a făcut şi mai nerăbdătoare. În cele din urmă, în cea de-a treia zi am reuşit să te zăresc. Şi cât de mare mi-a fost mirarea când am constatat că nu semănai deloc cu Dumnezeu Tatăl, aşa cum te plăsmuise imaginaţia mea copilărească. Eu îmi închipuisem un bătrânel cu ochelari şi, când colo, ai apărut tu. Tu, aşa cum eşti şi azi, tu, care nu te-ai schimbat deloc, tu, peste care anii parcă n-au trecut. Erai îmbrăcat într-un costum maro deschis, de sport, şi urcai scările câte două trepte deodată, cu pasul tău inconfundabil şi vioi, de adolescent. Ţineai în mână pălăria, aşa că ţi-am putut vedea chipul plin de viaţă şi părul frumos, de băieţandru. Am rămas înmărmurită de cât de frumos, de tânăr şi de elegant erai. În mod ciudat, am simţit chiar din prima clipă şi foarte limpede ceea ce toată lumea observă la tine: că în tine sunt două fiinţe. Pe de o parte, tânărul care ia viaţa uşor şi se aruncă în vârtejul jocului şi al aventurilor, iar, pe altă parte, bărbatul matur, conştient de sine şi de datoria lui, artistul teribil de serios şi cultivat peste măsură. Aproape absurd, am simţit atunci ceea ce toată lumea intuieşte în tine: că duci o viaţă dublă. La suprafaţă, o zonă luminoasă şi puternic ancorată în lume, iar înlăuntru, o zonă de întuneric la care ai acces doar tu. Iar dualitatea asta, misterul fiinţei tale, eu am intuit-o din prima clipă, de la prima privire, eu, fetiţa de treisprezece ani, care s-a trezit atrasă de tine ca prin vrajă.

Poţi tu să înţelegi, dragul meu, ce taină ispititoare ai fost tu pentru copilul care eram? Îţi dai seama cum a fost să descopăr că omul care-mi inspira atâta respect prin celebritatea lui, omul care scria cărţi, era, de fapt, un tânăr fermecător, de douăzeci şi cinci de ani, elegant şi plin de viaţă ca un adolescent? Oare mai trebuie să-ţi spun cum din ziua aia în casa noastră şi în universul meu de fetiţă n-a mai fos loc decât pentru tine? Că nimic altceva nu m-a mai interesat? Şi că

întreaga existenţă a copilului de treisprezece ani n-a făcut decât să graviteze cu încăpăţânare din acel moment în jurul tău? Te urmăream în permanenţă, îţi urmăream obiceiurile, îi urmăream pe oamenii care veneau la tine şi totul, în loc să-mi astâmpere curiozitatea, mi-o aţâţa şi mai tare, pentru că eram martoră la viaţa dublă pe care o duceai. Cele două laturi ale fiinţei tale ieşeau la suprafaţă în multele şi diferitele vizite pe care le primeai. Veneau la tine tineri, studenţi săraci, amici cu care râdeai plin de exuberanţă, iar pe de altă parte, veneau femei distinse, care coborau din automobil. Mi-aduc aminte că într-o zi a venit chiar marele dirijor, directorul Operei, care-mi stârnea un respect teribil şi pe care nu-l văzusem decât de departe, la pupitrul lui. Apoi, veneau diverse fete, încă eleve la şcoala de comerţ şi care se strecurau timid pe uşă. Dar, în general, la tine veneau foarte multe femei… Eu nu dădeam însă prea mare importanţă acestui fapt. Nu mi s-a părut important nici măcar când am văzut într-o dimineaţă, când plecam la şcoală, cum a ieşit de la tine o femeie voalată. Gândeşte-te că aveam doar treisprezece ani şi eram atât de naivă, încât nu-mi dădeam seama că toată curiozitatea aceea pătimaşă cu care te urmăream era, de fapt, iubire… Şi totuşi, mi-aduc aminte exact ziua şi clipa în care am fost pentru totdeauna pierdută. Ieşisem la o mică plimbare cu o colegă şi rămăseserăm puţin să stăm de vorbă în faţa porţii, când s-a oprit brusc în dreptul nostru un automobil. Tu ai sărit din el aşa sprinten şi vioi, cu felul tău de a fi plin de nerăbdare, care mi-a plăcut întotdeauna. Nu ştiu ce mi-a venit să-ţi deschid şi aproape că ne-am ciocnit. Tu m-ai privit un moment dulce, mângâietor şi învăluitor – privirea ta ca o dezmierdare –, mi-ai zâmbit cu tandreţe şi pe urmă mi-ai spus în şoaptă, aproape intim: „Mulţumesc mult, domnişoară!“.

Asta e tot ce mi-ai zis, dragul meu, dar din clipa aia am fost pentru totdeauna în puterea ta, din secunda aia, când m-ai privit cu tandreţe. Peste ani mi-am dat seama că privirea aceea magnetică, care te ia în stăpânirea ei, care te învăluie şi deopotrivă te lasă goală, privirea aceea de Don Juan, tu o dăruieşti oricărei femei care-ţi iese în cale, fie ea vânzătoarea de la magazin sau camerista… E o privire inconştientă, nu pui în ea nicio intenţie, absolut nimic, doar căldura ta plină de tandreţe pentru orice femeie de pe lumea asta. Şi, fără să vrei, când te uiţi la ea, în ochii tăi se aprinde ceva dulce şi duios. Dar cum puteam şti asta eu, copilul de treisprezece ani, care s-a trezit dintr-odată în mijlocul flăcărilor. Mi s-a părut că tandreţea era doar pentru mine şi în secunda aia în mine s-a trezit femeia. Femeia care era a ta pe vecie.

„Cine e?“ m-a întrebat colega cu care eram. Dar câteva momente n-am putut să-i răspund. Mi-era imposibil să-ţi rostesc numele, pentru că în clipa aia deja devenise ceva sacru, era marea mea taină. „Un domn care locuieşte aici, în casă“, am spus cu stângăcie. „Şi atunci, de ce te-ai înroşit aşa când s-a uitat la tine?“ m-a ironizat amica mea cu o cruzime de copil curios. Mi s-a părut că îmi murdăreşte taina, m-am făcut roşie ca focul şi i-am replicat furioasă: „Eşti o gâscă!“. Îmi venea s-o omor. Iar ea a început să râdă şi mai tare. Am simţit că-mi dau lacrimile, am lăsat-o în stradă şi am fugit sus, în casă.

Din momentul ăla te-am iubit. Ştiu că ai auzit des vorba asta de le femeile care ţi-au trecut prin viaţă. Dar niciuna nu te-a iubit ca mine… Aşa, ca o sclavă, cu toată dăruirea, cum te iubea fiinţa aia care pentru tine a rămas întotdeauna aceeaşi. Ştii, nimic pe lumea asta nu seamănă cu dragostea pătimaşă, din umbră, a unui copil… o dragoste atât de umilă şi lipsită de speranţă, o dragoste atât de atentă şi de fierbinte cum nu e niciodată dragostea unei femei mature, care

aşteaptă întotdeauna ceva în schimb. Dar sentimentul îl pot păstra întreg numai copiii închişi în ei, cei care nu-l împrăştie în mărturisiri şi confidenţe. Ceilalţi sunt cei care citesc şi aud multe lucruri despre dragoste şi care cred că e sortită oricui şi se distrează cu ea ca şi cum ar fi o jucărie. O etalează aşa cum se dau mari băieţii cu prima ţigară… Eu însă n-aveam cui să fac mărturisiri, nu vorbisem cu nimeni dspre aşa ceva, eram total inocentă. Şi atunci m-am aruncat în destinul meu ca-ntr-o prăpastie. Tot ce prindea rădăcini şi înflorea în mine nu avea legătură decât cu tine, nu visa decât la tine şi nu-ţi făcea mărturisiri decât ţie. Tatăl meu murise de mult, iar de mama eram tare departe şi, oricum, ea era mereu deprimată şi mereu adâncită în necazurile ei de pensionară. Iar pe colegele mele de la şcoală le dispreţuiam pentru că erau atât de frivole şi se jucau atât de uşuratic cu ceva ce pentru mine era absolutul. Aşa că toată energia, care în mod normal se răspândeşte în mai multe direcţii, în cazul meu s-a concentrat asupra ta, cu toată fiinţa mea arzând de nerăbdare. Cum să-ţi explic? Nicio comparaţie nu e destul de puternică. Erai totul pentru mine, erai viaţa mea! Totul exista numai prin tine! Şi tu m-ai transformat pe deplin. Fusesem până atunci o elevă mediocră. Peste noapte am devenit cea mai bună. Citeam zeci de cărţi, citeam întruna până noaptea târziu, doar pentru că observasem că tu iubeşti cărţile. Începusem să exersez la pian cu o perseverenţă care a uimit-o pe mama, şi asta, pentru că-mi imaginam că-ţi place muzica. Mă aranjam şi îmi spălam rochiile, ca să par mai drăguţă. Şorţuleţul meu de şcoală, făcut dintr-un halat vechi al mamei, avea în partea stângă un petic şi mi-era frică să nu-l vezi şi să nu mă dispreţuieşti pentru asta. Aşa că ori de câte ori urcam scările îl acopeream cu servieta, tremurând să nu cumva să-l observi. Dar cât de stupidă era spaima mea, pentru că tu nu te-ai mai uitat la mine niciodată!

Toată ziua te aşteptam şi te urmăream. Aveam la uşă un mic vizor prin care se vedea uşa ta. Să nu râzi, să ştii că nici acum nu mă jenez de orele alea. Vizorul era ochiul meu spre lume. Mi-am petrecut toată perioada aia acolo, după-amieze întregi în holişorul rece, cu o carte în mână, ferindu-mă de privirea mamei şi vibrând la orice semn al prezenţei tale. Eram tot timpul în preajma ta, agitată, şi tot timpul te aşteptam, dar tu nu simţeai asta. Aşa cum nu simţi niciodată cum arcul de la ceasul din buzunar stă întins în întuneric, în timp ce-ţi măsoară minutele şi orele şi te însoţeşte pretutindeni, iar privirile tale se opresc asupra lui doar câteodată, în treacăt, din milioanele de secunde în care el bate în ritm cu inima ta. Ştiam totul despre tine, îţi cunoşteam toate costumele, toate cravatele, toate tabieturile. N-a trecut mult şi i-am învăţat pe cei care te vizitau, deja îţi împărţeam cunoştinţele în persoane simpatice şi persoane antipatice. De la treisprezece până la şaisprezece ani, fiecare secundă am trăit-o împreună cu tine. Şi câte lucruri stupide şi caraghioase n-am făcut atunci. Sărutam clanţa pe care o atinseseşi, iar o dată mi-aduc aminte că am adunat de pe jos un muc de ţigară pe care-l aruncaseşi şi l-am păstrat ca pe o relicvă sacră pentru că-l atinseseră buzele tale. Seara căutam un pretext să alerg până în stradă ca să văd la care dintre ferestrele tale e lumina aprinsă şi să-ţi pot simţi astfel prezenţa mai concret. Când plecai în călătorii viaţa mea era suspendată. Întotdeauna când îl vedeam pe Johann că îţi duce jos geamantanul galben îmi stătea inima în loc. Deveneam nesuferită, eram îmbufnată şi n-aveam chef de nimic şi trebuia să fiu atentă să nu observe mama, după ochii roşii de plâns, ce deprimată eram.

Ştiu prea bine că tot ce-ţi povestesc acum sunt exaltări stupide şi infantile şi că ar trebui, poate, să mă jenez de ele. Dar nu simt nicio jenă pentru că atunci iubirea mea a fost mai pătimaşă şi mai curată ca oricând. Ţi-aş putea povesti zile întregi cum îmi petreceam viaţa

alături de tine în anii aceia. Alături de tine, care de-abia dacă îmi ştiai chipul, pentru că atunci când te întâlneam întâmplător pe scară şi nu te puteam evita, o luam la fugă ocolindu-ţi privirile puternice, aşa cum fugi să te arunci în apă de teama flăcărilor. Zile întregi ţi-aş putea povesti despre acei ani care pentru tine au dispărut de mult, zile întregi ţi-aş putea derula dinainte filmul vieţii tale, dar nu vreau nici să te chinuiesc, nici să te plictisesc. O să-ţi povestesc, totuşi, cea mai frumoasă întâmplare a copilăriei mele şi te rog să nu râzi, fiindcă pentru mine, atunci, a însemnat totul. Cred că era duminică… Tu plecaseşi într-o călătorie, iar servitorul ţinea uşa deschisă pentru că trebuia să care nişte covoare pe care le scuturase. Erau grele şi nu ştiu ce m-a apucat, dar într-o efuziune îndrăzneaţă m-am dus la el şi l-am întrebat dacă pot să-l ajut. A fost puţin mirat, dar a acceptat şi aşa am putut intra în casa ta. Dacă ţi-aş putea explica ce am simţit atunci, ce veneraţie plină de respect… Am putut intra în lumea ta, ţi-am văzut biroul, am văzut vasul albastru de cristal în care erau câteva flori, am văzut dulapurile, cărţile, tablourile tale. A fost doar o privire fugară în viaţa ta, pentru că Johann nu mi-ar fi dat voie să mă uit mai atent. Dar acea singură privire mi-a fost destul ca să sorb întreaga atmosferă şi mi-a ajuns luni întregi să visez la tine la nesfârşit, în somn sau cu ochii deschişi.

Momentul acela a fost cel mai fericit din copilăria mea. Am vrut să ţi-l povestesc tocmai ca să te fac să înţelegi cum viaţa mea a devenit de-atunci dependentă de tine, care nu mă cunoşti, şi cum s-a risipit… Dar acelui moment i-a urmat unul cumplit şi încă foarte repede. Ţi-am explicat deja cum întreaga mea atenţie era concentrată asupra ta şi de aceea nu mai vedeam nimic în jur, uitasem de toate, nu mă mai interesam de mama şi de nimeni. Aşa că nu mi-am dat seama că între timp o rudă mai îndepărtată, un negustor din Innsbruck, ceva mai în vârstă, ne vizita mai des şi rămânea mai

mult… Mie îmi convenea, pentru că o mai scotea pe mama în oraş, la teatru, iar eu puteam să rămân singură să mă gândesc la tine, să te urmăresc, să visez, asta era fericirea mea. Într-o zi mama m-a chemat la ea, oarecum mai oficial, şi m-a anunţat că trebuie să vorbim lucruri serioase. Sângele mi-a fugit din obraji şi inima a început să-mi bată cu putere. Primul meu gând a fugit spre tine, taina care mă lega pe mine de lume, şi m-am întrebat dacă îşi dăduseră seama de ceva. Mama însă era destul de jenată şi m-a pupat de două ori, ceea ce nu se mai întâmplase niciodată. Apoi m-a tras lângă ea pe pat şi mi-a explicat stingherită cum domnul din Innsbruck, care era văduv, o ceruse de nevastă, iar ea se hotărâse să primească în primul rând pentru binele meu… În clipa aia gândul la tine a făcut ca sângele să-mi dea năvală în inimă şi abia am reuşit să îngaim: „Dar nu plecăm de aici, nu?“. „O să ne mutăm la Innsbruck, pentru că Ferdinand are acolo o casă frumoasă“. Asta a fost tot ce-am auzit şi s-a făcut întuneric. Am aflat mai târziu că leşinasem, iar mama îi povestea viitorului meu tată vitreg, care stătea în spatele uşii, că brusc mă dădusem înapoi cu mâinile întinse şi pe urmă căzusem la pământ ca scândura. Nu-ţi pot descrie ce a urmat, cum eu, copilul fără putere, m-am luptat cu hotărârea lor. Şi acum, după atâta timp, încă mai tremur când îmi aduc aminte. Secretul meu nu-l puteam dezvălui, aşa că toată lumea mă credea pur şi simplu rea şi încăpăţânată şi nimeni nu mai vorbea cu mine. Pregătirile se făceau fără ştirea mea, în orele când eram la şcoală. Iar când mă întorceam găseam în fiecare zi câte un obiect mutat sau vândut. Vedeam cum casa noastră se destramă încet, încet şi simţeam că odată cu ea se destramă şi viaţa mea. Iar într-o zi, când am ajuns acasă pe la prânz, nu mai era nimic… Camerele erau goale şi înăuntru, doar geamantanele pline şi două paturi de campanie pe care eu şi mama urma să dormim în acea ultimă noapte. A doua zi trebuia să plecăm la Innsbruck.

Atunci, în ultima zi petrecută lângă tine, am ştiut că nu puteam trăi decât în preajma ta şi singura mea scăpare era la tine. Nu-mi dau seama exact ce anume aşteptam sau dacă aveam ceva limpede în cap în acele ore de disperare, dar la un moment dat, când mama ieşise puţin, m-am ridicat şi aşa cum eram, îmbrăcată în uniforma de elevă, am plecat spre apartamentul tău. Ceva, ca un magnet, mă atrăgea într-acolo. Tremuram din toate mădularele. Habar n-am ce voiam. Poate să-ţi cad la picioare şi să te implor să mă primeşti să-ţi fiu sclavă. Zâmbeşti probabil jenat de iubirea fanatică a unei fete de cincisprezece ani, dar, dacă ai şti cum am stat atunci pe holul rece, paralizată de frică şi în acelaşi timp împinsă către tine de o forţă ciudată… Apoi, cu un efort extraordinar am ridicat mâna şi, după câteva secunde care au durat o veşnicie, am apăsat pe sonerie. Ţin minte şi acum sunetul ăla strident şi pe urmă liniştea… Inima mi se oprise şi sângele îmi îngheţase în vene.

Dar n-ai răspuns. N-a răspuns nimeni. Probabil că în după-amiaza aia tu plecaseşi, iar Johann era la cumpărături. M-am întors în casa noastră goală, iar în urechi îmi vuia sunetul pierdut al soneriei. Sleită, de parcă aş fi umblat ceasuri întregi prin nămeţi, m-am aruncat pe o pătură. Dar dincolo de această oboseală, hotărârea mea de a vorbi cu tine înainte să fiu luată de acolo era la fel de aprinsă. Şi, crede-mă, nu exista nimic erotic în dorinţa mea, îţi jur, eram încă perfect inocentă. Voiam doar cu disperare să te mai văd o dată. Toată noaptea aia nesfârşită şi cumplită te-am aşteptat, dragul meu. După ce a adormit mama, m-am strecurat şi m-am dus în dreptul uşii să-ţi pândesc sosirea. Şi am aşteptat îndelung… Să-ţi mai spun că era o noapte friguroasă de ianuarie?! Eram cumplit de obosită, mă durea tot corpul şi nu mai aveam nici măcar un scaun în toată casa, ca să mă aşez puţin. Aşa că m-am întins pe podeaua rece din dreptul uşii, pe sub care sufla curentul, îmbrăcată doar cu rochiţa mea subţire. Nu

îmi pusesem ceva mai gros pe mine de teamă că, dacă o să-mi fie mai cald, o să adorm şi n-o să-ţi mai aud paşii când vii. Stăteam cu genunchii strânşi la gură, tremuram şi sufeream. Trebuia să mă ridic des pentru că era groaznic de frig în întunericul ăla înspăimântător. Dar te-am aşteptat ca şi cum aş fi aşteptat întâlnirea cu propriul destin.

Într-un târziu, spre ora două sau trei noaptea, am auzit uşa imobilului deschizându-se şi apoi paşi pe scară. Brusc mi s-a făcut cald… Am deschis uşor uşa ca să mă arunc la picioarele tale. Cine ştie ce aş fi făcut atunci, în nebunia mea de copil! Am zărit flacăra tremurătoare a unei lumânări, paşii erau din ce în ce mai aproape… Strângeam clanţa uşii şi tremuram.

Numai că… nu erai singur. Am auzit un râs înăbuşit şi foşnetul unei rochii de mătase. Erai cu o femeie.

Cum am trecut de noaptea aia nu-mi dau seama. A doua zi, la opt dimineaţa, m-au dus la Innsbruck. Nu mai aveam putere nici să mă opun.

Băiatul meu a murit azi-noapte şi de-acum, dacă o să mai am zile, o să fiu iarăşi singură. Mâine, nişte străini grosolani, îmbrăcaţi în negru, vor veni să mi-l ia, să-l aşeze în sicriu. Vor veni poate şi câţiva prieteni să aducă flori şi să încerce să mă consoleze. Dar ce sunt florile pe un mormânt? Şi cu ce să mă ajute ei? Tot singură o să rămân. Şi nimic nu e mai cumplit decât să fii singur printre ceilalţi. Asta am înţeles atunci, în cei doi ani petrecuţi în casa de la Innsbruck, de la şaisprezece la optsprezece ani, cât am trăit ca o prizonieră în mijlocul familiei. Tatăl meu vitreg era un om cumsecade, vorbea puţin, iar cu mine se purta frumos. Mama, încercând să repare o nedreptate făcută fără voia ei, era în stare să-mi

împlinească toate dorinţele. O mulţime de tineri se învârteau în jurul meu, dar îi respingeam pe toţi cu îndărătnicie. Nu voiam să fiu veselă sau bucuroasă cât timp eram departe de tine şi mă chinuiam de una singură, cufundându-mă într-o stare întunecată, de însingurare. Nu voiam să port rochiile frumoase pe care mi le cumpărau, nu voiam să merg nici la teatru, nici la concerte, refuzam să mă duc în excursii. De-abia dacă ieşeam pe stradă. În doi ani cât am stat în orăşelul ăla nu ştiu dacă am văzut zece străzi. Parcă purtam doliu după ceva şi îmi plăcea starea aia. Şi nu voiam să apară ceva care să mă îndepărteze cât de puţin de la pasiunea mea. Ore întregi, zile întregi, stăteam singură în casă şi mă gândeam la tine, depănam în gând, iar şi iar, sutele de mici amintiri, întâlnirile, aşteptările. De fiecare dată, ca la teatru, reinterpretam pentru mine însămi toate acele episoade trecute. Îţi dai seama că astfel copilăria mi-a rămas vie în memorie şi că îmi amintesc şi azi fiecare minut, cu aceeaşi forţă arzătoare, de parcă ieri l-aş fi trăit.

Cumpăram toate cărţile tale, iar, dacă îţi vedeam numele în vreun ziar, era sărbătoare. Ştiu pe dinafară fiecare rând din cărţile tale. Dacă m-ar trezi cineva în miez de noapte şi mi-ar spune câteva cuvinte răzleţe din ele, şi azi, după treisprezece ani, aş putea să spun mai departe, continuarea, ca într-o transă, pentru că fiecare vorbă din ele mi-era rugăciune. Lumea nu exista decât în relaţie cu tine. Urmăream programul concertelor şi al premierelor în ziarele din Viena, încercând să-mi imaginez la care dintre ele te-ai duce. Şi eu te însoţeam de la distanţă. Te vedeam cum intri în sală, cum te aşezi la locul tău… De sute de ori mi-am închipuit asta, pentru că o dată, o singură dată, te văzusem la un concert.

Dar ce sens are să-ţi povestesc acum tot acel fanatism pătimaş şi tragic, de copil lipsit de speranţă, care se întorcea împotriva mea? Ce

sens are să-i vorbesc despre el unui om care nu l-a simţit niciodată? Şi totuşi, oare mai eram eu atunci copil? Împlinisem şaptesprezece, apoi optsprezece ani, tinerii întorceau capul după mine pe stradă, dar pe mine mă iritau cu toţii. Pentru că până şi jocul de-a iubirea cu alt bărbat decât tine mi se părea absurd şi imposibil, iar simpla ispită, o vină de neiertat. Patima pentru tine era la fel de mare, dar se schimbase în timp, odată cu trupul meu şi cu simţurile care se treziseră. Ce simţeam pentru tine era acum altfel, o dorinţă de femeie, o dorinţă trupească. Şi singurul meu gând, pe care fetiţa inocentă ce sunase la uşa ta fără să înţeleagă exact ce voia nici nu-l bănuia pe-atunci, era să fiu a ta!

Cei din jurul meu mă considerau o sălbatică, mă credeau timidă. Fireşte că nu le spusesem un cuvânt despre marea mea taină. Singura mea ţintă era să mă întorc la Viena. Să-ţi fiu iar în preajmă. Şi, până la urmă, am reuşit să obţin ce-mi doream, oricât de ciudat li se părea celor din jur. Tatăl meu vitreg era bogat şi mă considera copilul lui. Dar eu m-am încăpăţânat să-mi câştig singură existenţa şi aşa m-am întors în Viena, funcţionară la o casă mare de confecţii care-i aparţinea unei rude. Să-ţi mai zic care a fost primul drum pe care l-am făcut când am ajuns în oraş, într-o seară de toamnă, înceţoşată? După ce am lăsat bagajele la gară, m-am urcat în primul tramvai, care mi se părea că merge ca melcul şi fiecare oprire mă scotea din minţi, şi am fugit până în faţa casei tale. Era lumină la ferestrele tale şi inima a început să-mi cânte. De-abia în clipa aia oraşul a prins viaţă, până atunci îmi păruse o agitaţie fără sens. De-abia atunci, începeam să trăiesc din nou, pentru că îţi presimţeam prezenţa. Şi nu-mi dădeam seama că, de fapt, eram la fel de departe de tine ca atunci când între noi erau kilometri întregi, munţi şi râuri, că eu nu eram cu nimic mai aproape de gândul tău acum, când între noi nu stătea decât un geam luminat… Mă uitam în sus. Acolo unde

erai tu, acolo era lumea mea. De doi ani visasem la momentul ăsta şi acum îl trăiam. Am rămas acolo, în faţa casei tale toată seara aia blândă şi învăluitoare de toamnă, până târziu, când s-a stins lumina. De-abia atunci am plecat să-mi caut un loc unde să stau.

Şi pe urmă, în fiecare seară, veneam şi stăteam tot acolo. Toată ziua, până la ora şase, lucram la magazin. Munca era grea, dar îmi plăcea pentru că nu-mi dădea timp să mă gândesc cu prea multă durere la mine. Cum se închideau obloanele, fugeam direct la locul care mi-era drag. Tot ce-mi doream era să te mai văd o dată, să te întâlnesc din nou, să-ţi pot privi chipul. După vreo săptămână s-a întâmplat… Eu mă uitam la geamurile tale şi tu ai apărut traversând strada. Brusc, am redevenit fetiţa de treisprezece ani şi sângele mi-a dat năvală în obraji. Fără să vreau, deşi cea mai mare dorinţă a mea era să-ţi întâlnesc privirile, am plecat capul în jos şi am luat-o la fugă. Pe urmă mi-a fost ruşine că am fugit pentru că de-acum ştiam clar ce vreau. Te căutam, îmi doream să mă recunoşti, să te întâlnesc şi, după toţi anii ăia grei de dor şi suferinţă, voiam să mă iubeşti.

Nu m-ai observat mult timp, deşi eu te urmăream seară de seară, chiar şi pe viscol şi oricât de rece şi de aspru era vântul la Viena. De multe ori te aşteptam aiurea, ore întregi, alteori te vedeam ieşind din casă însoţit de diverşi amici. De vreo două ori te-am văzut cu femei. Atunci mi-am dat seama că nu mai eram mică, am simţit după acel ghimpe din inimă că ceva se schimbase, că mă durea să văd o străină mergând sigură la braţul tău. Nu m-am mirat, le cunoşteam de mult pe aceste vizitatoare ale tale. Dar acum m-a cuprins un soi de durere fizică, o gelozie cruntă împotriva a tot ceea ce însemna intimitate cu o alta. Şi cum aveam o mândrie copilăroasă pe care mi-am păstrat-o poate până azi, nu m-am mai apropiat de casa ta o zi întreagă. Însă a fost atât de goală şi de chinuitoare seara aia de orgoliu, încât a două

zi, eram deja supusă înapoi în faţa ferestrelor tale, aşteptând aşa cum am aşteptat toată viaţa mea în faţa vieţii tale ce a rămas mereu închisă…

Şi într-o seară s-a întâmplat minunea şi m-ai observat. Te zărisem de departe şi am făcut un efort de voinţă să nu te evit. Iar întâmplarea mi-a venit în ajutor, pentru că tocmai atunci a trecut pe stradă un camion, iar tu ai fost nevoit să vii foarte aproape de mine. Privirea ta distrată s-a oprit asupra mea din instinct şi, întâlnind-o pe-a mea, atât de plină de interes, a căpătat brusc toate acele atribute de care-ţi povesteam. Of, amintirile mă fac să tresar! Ochii tăi au căpătat acea tandreţe care în acelaşi timp te învăluie şi te dezgoleşte şi te-ai uitat la mine cu privirea ce pe vremuri făcuse din fetiţa care eram o femeie îndrăgostită. Câteva clipe ochii tăi i-ai reţinut pe-ai mei, iar eu nici nu puteam şi nici nu voiam să mă desprind, apoi ai trecut mai departe. Inima bătea să-mi spargă pieptul. Fără să vreau am încetinit pasul şi nu mi-am putut stăpâni curiozitatea. M-am întors şi am văzut că te opriseşi şi te uitai după mine. Mi-am dat seama imediat din felul în care mă cercetai plin de interes că nu mă recunoscuseşi…

De fapt, nu m-ai recunoscut niciodată! Nu-ţi pot explica dezamăgirea cumplită din clipa aia. Atunci a fost prima dată când mă izbeam de acest fapt, când am înfruntat amărăciunea de a nu fi recunoscută de tine, iar soarta am s-o duc cu mine în mormânt. În cei doi ani cât locuisem la Innsbruck, cu gândul la tine în permanenţă, îmi închipuisem în fel şi chip reîntâlnirea noastră la Viena, de la cele mai cumplite până la cele mai minunate posibilităţi. Când eram deprimată, îmi închipuiam că mă alungi cu dispreţ şi că sunt prea neimportantă pentru tine şi prea urâtă. Experimentasem toate formele posibile ale răcelii şi ale indiferenţei, numai pe asta nu. Oricât de mult m-aş fi lăfăit în viziunile mele întunecate, asta nu

prevăzusem. Tu nici măcar nu ştiai că exist! Între timp tu m-ai învăţat să înţeleg cât de schimbător este chipul unei femei în ochii unui bărbat. Iar de cele mai multe ori e doar o oglindă care reflectă câteodată pasiune, câteodată inocenţă, altă dată oboseală şi plictis. Şi, precum apele unei oglinzi, aşa se modifică şi umbrele chipului ei, iar un bărbat poate în felul ăsta să-l uite mai uşor, căci intervin nuanţele vârstei, ale hainelor pe care femeia le poartă şi care se răsfrâng mereu altfel… Adevăratele înţelepte sunt cele care se resemnează. Dar, atunci, eu pur şi simplu nu puteam înţelege că m-ai uitat. Fiind tot timpul cu gândul la tine, în mintea mea încolţise iluzia că şi tu te gândeşti la mine şi că mă aştepţi. Îţi imaginezi că aş fi putut respira în toţi anii aceia, dacă aş fi bănuit că nu exist pentru tine, că nici măcar câteodată nu ţi-ai amintit de mine? Iar acest şoc rece pe care l-am trăit când mi-am dat seama că tu nu ai recunoscut nimic din mine, că nicio amintire, fie ea subţire ca un fir de păianjen, nu ţese niciun pod între vieţile noastre, a fost prima mea cădere în realitate şi cea dintâi presimţire a ceea ce avea să urmeze.

Aşadar, nu m-ai recunoscut! Iar după două zile, când ne-am întâlnit din nou şi m-ai privit cu o urmă de familiaritate, nici atunci familiaritatea nu era pentru fata care te iubea de ani întregi şi pe care tu o făcuseşi să deschidă ochii spre viaţă. Era doar pentru fata simpatică de optsprezece ani, în care ai recunoscut-o pe cea care-ţi ieşise în cale în acelaşi loc, în urmă cu două zile… Te-ai uitat la mine surprins plăcut, cu un zâmbet prietenos. Când ai ajuns în dreptul meu ţi-ai încetinit pasul. Eu tremuram de emoţie şi mă rugam să-mi spui un cuvânt. Am simţit că era prima dată când existam pentru tine, prima dată când mă vedeai. Am încetinit şi eu pasul şi n-am mai luat-o la fugă. Fără să mă întorc, am simţit că eşti în spatele meu şi că pentru prima dată o să-ţi aud vocea atât de dragă. Eram paralizată de tensiunea aşteptării şi inima îmi bătea atât de tare, că

mi-era teama că va trebui să mă opresc. În clipa aia, m-ai ajuns din urmă. Ai vorbit cu mine de parcă am fi fost vechi prieteni, vesel şi cu fermecătoarea ta spontaneitate ai spart gheaţa şi am reuşit chiar să-ţi răspund. Şi când te gândeşti că până atunci tu habar n-aveai că exist pe lumea asta, nu ştiai absolut nimic despre viaţa mea! Am făcut împreună câţiva paşi, până la capătul străzii şi tu m-ai întrebat dacă vreau să luăm masa împreună. Am răspuns imediat „Da!“. Crezi că aş fi putut să-ţi refuz ceva?

Am luat cina într-un restaurant micuţ. Oare mai ştii unde? Fireşte că nu. Cum să deosebeşti acea seară între atâtea sute asemănătoare? La urma urmei, ce eram eu pentru tine? Una dintre nenumăratele tale aventuri… Şi ce anume ai putea să-ţi aminteşti? Vorbeam atât de puţin, pentru că eram pur şi simplu fericită că sunt cu tine şi te aud pe tine vorbind. Pentru nimic în lume n-aş fi irosit vreo secundă cu o întrebare stupidă. Niciodată n-am să uit ora aia petrecută împreună. Nu m-ai dezamăgit deloc. Ai fost atât de firesc, te-ai purtat cu atâta delicateţe, nimic insistent, nici urmă de tandreţe insinuantă nelalocul ei, nimic grăbit în comportamentul tău. Să ştii că, dacă n-aş fi fost a ta de mult, în seara aia cu siguranţă aş fi devenit… Nu-ţi dai seama ce recunoscătoare ţi-am fost că n-ai dezamăgit cinci ani de aşteptare copilărească.

S-a făcut târziu şi am plecat. Când am ieşit, în uşă, m-ai întrebat dacă mă grăbesc. Cum puteam să-ţi ascund că-ţi stăteam la dispoziţie? Ţi-am spus că mai am timp. După o ezitare, m-ai invitat la tine să mai stăm de vorbă… „Cu drag!“ am replicat încântată, ca şi cum se subînţelegea, şi mi-am dat seama imediat că promptitudinea mea te-a surprins – plăcut sau neplăcut… Acum te înţeleg. Între timp am aflat că femeile, chiar şi atunci când vor să se dăruiască, îşi ascund dorinţa, simulează un soi de respingere, teamă, pudoare rănită, care

trebuie liniştită prin promisiuni, prin jurăminte sau dulci minciuni. La o astfel de invitaţie răspund aşa de bucuros şi fără să stea pe gânduri doar prostituatele sau tinerele naive. Cum ai fi putut să bănuieşti că răspunsul meu era doar dorul atâtor ani, care dintr-odată se putea materializa? Cert e că ţi-am atras atenţia, ai devenit interesat de mine… Am observat cum mă cercetai cu privirea, oarecum nedumerit, câtă vreme am mers unul lângă altul până la locuinţa ta. Simţiseşi ceva în mine, siguranţa ta fantastică atunci când vine vorba de cunoaşterea firii omeneşti intuise ceva straniu şi misterios în fata aia drăguţă care acceptase să vină cu tine. Mi-am dat seama că îţi stârnisem curiozitatea după întrebările subtile pe care mi le puneai, de parcă voiai să-mi descoperi secretul. Dar eu am preferat să îţi par proastă decât să ţi-l dezvălui. Am urcat la tine în apartament. Nu cred c-ai să poţi înţelege vreodată ce a însemnat pentru mine să urc scara aia, eram ameţită de o fericire chinuitoare. Nici acum, după atâţia ani, nu-mi pot aminti momenul fără să plâng şi crede-mă că nu mai am lacrimi… Dar încearcă să-ţi imaginezi că fiecare obiect din acel mic univers mustea de pasiunea mea, în fiecare dintre ele era un simbol din copilăria mea, o fărâmă din dorul meu de tine. Uşa unde te aşteptasem în atâtea seri, din spatele căreia îţi pândeam paşii, locul unde te văzusem pentru prima oară, fereastra de la care te urmăream, cât pe ce să mor, bucata de preş din faţa uşii pe care o dată îngenuncheasem, sunetul cheii care mă făcuse de atâtea ori să fug. Mă întorceam în acel cuib al copilăriei şi al patimii mele, în acel mic perimetru în care era, de fapt, toată viaţa mea. Şi brusc, visul meu se întrupa. Mergeam cu tine în casa ta, în casa noastră… Poate sună banal, dar nu ştiu s-o spun altfel: pentru mine, era ca şi cum aş fi pătruns pe tărâmul lui Aladin. Până la uşa ta era lumea ternă de zi cu zi, iar dincolo de ea se deschidea universul magic al copilăriei. Îţi dai seama de câte ori mă uitasem cu jind la uşa

aia, şi acum minunea se întâmpla, îi treceam pragul clătinându-mă. Nu ai să poţi înţelege cu adevărat niciodată ce a însemnat clipa aia pentru mine.

Am fost cu tine toată noaptea. Nici nu ţi-a trecut prin cap că până atunci nu mă atinsese niciun bărbat, că nici măcar nu-mi văzuse trupul. Dar cum să te fi gândit la aşa ceva, când eu nu ţi-am opus nicio rezistenţă, când am lăsat deoparte orice urmă de pudoare, ca să nu-mi ghiceşti secretul?! Căci taina mea te-ar fi speriat. Te-ar fi speriat pentru că ţie-ţi place doar ce e uşor şi fără complicaţii… Ţi-e frică să intri în destinul altcuiva. Vrei să te risipeşti în lume şi în tot ce e în jur, nu îţi trebuie jertfe. Şi te rog să nu înţelegi greşit ce ţi-am spus acum, că eram fecioară când m-am culcat cu tine. Nu te acuz de nimic, nu m-ai atras în vreo capcană, n-ai profitat de mine, nu m-ai minţit cu nimic, nu m-ai sedus. Eu am fost cea care s-a aruncat în braţele tale şi în propriul destin… N-am să-ţi aduc niciodată vreo vină. Dimpotrivă, am să-ţi mulţumesc întotdeauna pentru noaptea aia minunată şi radioasă. Când am deschis ochii în întuneric şi te-am văzut lângă mine mi s-a părut ciudat că nu strălucesc stelele deasupra mea, atât de aproape mi-era cerul. Datorită acelei nopţi n-am regretat niciodată nimic. Iar când tu dormeai şi-ţi ascultam respiraţia şi te simţeam atât de aproape de mine am plâns de fericire.

De dimineaţă am plecat devreme. Nu voiam să mă găsească acolo servitorul tău şi trebuia să ajung la magazin. Îmbrăcată şi gata să plec, m-ai luat în braţe şi m-ai privit intens. Nu ştiu dacă era o amintire nedesluşită, dintr-un colţ de memorie, sau dacă, aşa fericită cum eram, ţi-am părut frumoasă. M-ai sărutat, iar eu m-am desprins încet. Înainte să plec m-ai întrebat dacă nu vreau să iau câteva flori. Am răspuns „da“, iar tu ai luat patru trandafiri albi din vasul de pe

birou, pe care-l cunoşteam din acea scurtă vizită din copilăria mea, şi mi i-ai întins. I-am sărutat zile întregi.

Hotărâserăm să ne întâlnim într-o altă seară. Şi atunci a fost minunat. Mi-ai dăruit chiar o a treia noapte, iar după asta mi-ai spus că trebuie să pleci, dar că ne întâlnim să vorbim când te întorci. De când eram copil uram plecările tale. Ţi-am lăsat o adresă la post-restant, pentru că nu voiam să-ţi dezvălui cum mă cheamă. Îmi păzeam taina. Şi din nou mi-ai dat câţiva trandafiri atunci când ne-am luat rămas-bun.

Două luni, zi de zi, am aşteptat. Dar ce sens are să-ţi descriu acum tortura cmplită a aşteptării şi a disperării? Din nou, nu-ţi aduc nicio vină. Te iubesc aşa cum eşti, cald şi nestatornic. Te iubesc aşa cum eşti şi ai fost mereu… Veniseşi de mult, vedeam după ferestrele luminate, dar nu mi-ai dat niciun semn. Iar în acest ultim moment al vieţii mele nu am niciun rând de la tine, cel căruia eu i-am dat toată viaţa mea. Am aşteptat cu disperare. Dar nu mi-ai scris nici măcar un rând…

Copilul meu a murit ieri. Copilul meu a fost şi copilul tău… A fost copilul uneia dintre acele trei nopţi. Jur! Şi când eşti în pragul morţii nu minţi. Jur că nu m-a atins niciun alt bărbat din momentul când am fost a ta şi până în clipa în care pruncul mi-a fost scos afară din trup. De când îl atinseseşi tu, trupul meu devenise sacru pentru mine. Cum aş fi putut să îl împart cu alţii, care treceau pasager prin viaţa mea? Era rodul iubirii mele conştiente şi al dorinţei tale aproape inconştiente, al senzualităţii tale uşuratice. A fost singurul nostru copil! Iar tu probabil că te întrebi acum pe jumătate uimit, pe jumătate speriat, de ce nu ţi-am spus nimic. De ce îţi vorbesc de el după atâţia ani şi tocmai în acest moment, când zace mort lângă mine. Gândeşte-te puţin! Cum să-ţi fi spus? Nu ai fi crezut-o

niciodată pe fata aia care îţi dăruise atât de uşor cele trei nopţi. Nu m-ai fi crezut niciodată pe mine, care mă culcasem cu tine fără să stau pe gânduri, ba chiar atât de dornică… N-ai fi crezut în veci că femeia aia fără nume, întâlnită pe stradă, ţi-a fost credincioasă ţie, care nu cunoşti ce înseamnă asta. Niciodată n-ai fi recunoscut copilul fără ca o urmă de bănuială să nu planeze asupra lui. Chiar dacă ţi s-ar fi părut plauzibilă povestea mea, nu aş fi putut să înlătur niciodată pe deplin suspiciunea că am vrut să te împovărez cu paternitatea unui copil, zămislit întâmplător, pe tine, om bogat. Între noi doi ar fi planat întotdeauna o umbră de îndoială şi sub nicio formă n-aş fi vrut asta. Apoi, te cunosc mai bine decât te cunoşti tu însuţi şi ştiu că ţie îţi place jocul dragostei câtă vreme e neserios, câtă vreme nu presupune implicare. Nu ţi-ar fi surâs deloc ideea de a deveni peste noapte tată şi de a fi nevoit să ai grijă de soarta cuiva. Tu ai nevoie de libertate, iar asta te-ar fi obligat să te simţi legat de mine. Şi, fără să vrei, m-ai fi urât… N-aş fi vrut în ruptul capului să-ţi devin o povară, nici măcar pentru câteva minute trecătoare. Eram mândră şi-mi doream ca atunci când te gândeşti la mine să fii senin şi fără grijă. Aş fi vrut să fiu singura dintre femeile tale pe care să n-o simţi ca pe o povară. Dar tu nu te-ai gândit la mine deloc, niciodată. M-ai uitat…

Crede-mă, dragul meu, nu te acuz. Iartă-mă, dacă simţi câteodată amărăciunea printre cuvintele mele, dar copilul nostru zace mort în faţa mea, printre lumânări. Mi-am ridicat pumnul şi l-am acuzat pe Dumnezeu că e un criminal, am simţurile rătăcite. Iartă-mă că mă plâng! Ştiu că mă vei ierta pentru că în adâncul inimii tale eşti generos. Oricine poate găsi un ajutor la tine. Dar generozitatea ta are o formă ciudată. Dai oricui are nevoie, oricine poate să ia cât poate cuprinde cu mâinile. Altminteri, trebuie să ţi-o spun, e cam leneşă. Nu dă de la sine, trebuie să fie rugată, să i se ceară… Nu ajuţi din plăcerea de a dărui, ci din jenă şi din slăbiciune. Ţi-o spun cu toată

sinceritatea, la cel de lângă tine şi la cel aflat în nevoie ţii la fel. E greu să îi rogi pe oamenii ca tine… Mi-aduc aminte că, odată, când eram mică, te-am văzut cum i-ai dat ceva unui cerşetor care sunase la tine. I-ai dat înainte să-ţi ceară, mult şi repede, ca să scapi, să plece, de parcă te temeai să te uiţi în ochii lui. N-am uitat niciodată felul ăsta al tău de a da, fugind de mulţumiri, aproape timid şi nervos. Şi de asta nu am venit niciodată la tine. Nu mă îndoiesc că m-ai fi ajutat, chiar dacă n-ai fi fost sigur că e copilul tău. Mi-ai fi dat bani, cu siguranţă, mi-ai fi dat probabil bani mulţi, dar tot timpul ca să înlături nerăbdător orice neplăcere. Ba chiar cred că ai fi încercat la un moment dat să mă convingi să scap de el. Şi de asta mi-a fost cel mai frică, pentru că ţie nu ţi-aş fi putut refuza nimic. Numai că băieţelul ăsta era totul pentru mine, doar era al tău, era o bucată din tine, erai tu din nou, şi totuşi altcineva… Nu erai tu cel fericit şi indiferent, pe care nu-l puteam ţine lângă mine, ci tu, care puteai fi al meu pentru totdeauna, legat de mine prin cordonul ombilical, prizonier în mine. În sfârşit, te prinsesem şi simţeam cum viaţa ta creşte în sângele meu, puteam să-ţi dau să mănânci, să te alăptez, să te mângâi, să te sărut ori de câte ori mi-era dor. De-asta, dragul meu, am fost atât de fericită să-ţi port copilul şi de-asta ţi-am ascuns totul până acum, pentru că aşa erai al meu, nu-mi mai puteai scăpa.

Sigur că lunile alea n-au fost doar fericite, aşa cum le doream eu, au fost şi zile cumplite, în care oamenii m-au scârbit cu josnicia lor. Au fost momente foarte grele. În ultima perioadă nu m-am mai putut duce la magazin, ca să nu se observe şi să nu afle ai mei. Nu voiam să-i cer bani mamei, aşa că am trăit foarte greu până am născut, doar din vânzarea celor câteva bijuterii pe care le aveam. Cu o săptămână înainte să nasc, o spălătoreasă mi-a furat ultimii bani şi am fost nevoită să mă duc la casa de naşteri. Acolo unde ajung numai femeile cele mai sărace, numai femeile izgonite. În acel loc care

colcăie de mizerie a venit pe lume copilul tău. Acolo nu-ţi doreşti decât să mori. Acolo simţi că totul îţi e străin. Cu desăvârşire străin! Şi cele mai străine eram noi, cele care zăceam acolo singure şi chinuite de ură, străine una de alta, şi totuşi unite prin aceeaşi suferinţă, prin acelaşi chin, claie peste grămadă în sala aia micuţă şi cu aerul îmbâcsit de cloroform şi de miros de sânge, care răsuna de urlete şi de gemete. Acolo am suferit, alături de bolnave şi de târfe, tot ceea ce sărăcia te face să înduri mai cumplit în materie de ruşine fizică sau morală. Am îndurat-o în sarcasmul doctorilor tineri, care, sub aerul profesional, ridicau cearşaful de pe tine cu zâmbete ironice şi pipăiau trupul lipsit de apărare. Am îndurat-o în cruzimea infirmierelor. Pudoarea este răstignită şi biciuită în acel loc, din priviri şi din cuvinte. Nimic nu rămâne mai mult din tine în acel loc decât numele scris pe o tăbliţă, pentru că fiinţa din pat mai e doar o mână de carne care zvâcneşte, atinsă de toţi curioşii, un simplu obiect de studiu şi de expoziţie. Femeile care le dăruiesc copii bărbaţilor la ele acasă, îngrijite cu dragoste, habar n-au ce înseamnă să naşti de una singură, pe o masă de experimente. De-atunci, ori de câte ori citesc undeva cuvântul „iad“, involuntar îmi vine în minte sala aia cumplită, înăbuşitoare, răsunând de urlete, de sânge şi de râsete, ca un fel de abator în care pudoarea este sacrificată.

Nu te supăra că-ţi povestesc acum toate astea. Este prima şi ultima dată când fac asta. Am tăcut unsprezece ani şi curând o să tac pentru totdeauna. Măcar o singură dată am simţit nevoia să urlu şi să spun cât de greu am plătit pentru acest copil, care era viaţa şi fericirea mea şi care acum stă acolo, mort. Uitasem de mult orele acelea de chin, zâmbetul lui, glasul lui mă ajutaseră să le uit, dar acum, când el nu mai e, tot chinul s-a trezit din nou în mine cu violenţă şi trebuie să-l rostesc măcar o dată. Nu pe tine te acuz, îl acuz pe Dumnezeu, care mi-a luat copilul, şi moartea lui face ca momentele de atunci să îmi

pară azi ceva absurd. Niciodată n-am fost supărată sau furioasă pe tine. Nici măcar atunci când urlam de durere, când plângea sufletul în mine nu te-am acuzat în vreun fel pe tine. Niciodată nu mi-a părut rău de acele nopţi minunate şi nici că te-am iubit. Pe tine întotdeauna te-am iubit şi am binecuvântat întâlnirea noastră. Şi crede-mă că acum, ştiind exact ce mă aşteaptă, dacă ar trebui să trec iar prin tot acel coşmar, aş face-o de încă o mie de ori…

Copilul nostru a murit ieri! Tu nu l-ai cunoscut. Nici măcar în treacăt sau din întâmplare nu vi s-au intersectat paşii. După ce am născut, m-am ascuns de tine multă vreme. Dorul meu nu mai durea aşa de tare. Nu te mai iubeam aşa de pătimaş, nu mai sufeream atât de tare de când aveam copilul. Nu voiam să mă rup între voi doi, aşa că am stat departe de tine, care erai bine şi mulţumit şi n-aveai nevoie de mine, şi m-am dăruit lui, pentru că trebuia să-l hrănesc, pentru că pe el îl puteam lua în braţe… Într-un fel, prin el eram salvată de dependenţa de tine, nu mai eram atât de neliniştită şi de tulburată că nu te am. El era un alt „tu“ salvator, pentru că era al meu. Foarte rar simţeam nevoia să vin spre casa ta. Dar, în schimb, de ziua ta, în fiecare an, îţi trimiteam un buchet de trandafiri albi, exact ca aceia pe care mi-i dăruiseşi tu în dimineaţa primei noastre nopţi de dragoste. Te-ai gândit vreodată în aceşti zece sau unsprezece ani de unde vin? Ţi-ai amintit vreodată de fata căreia îi dăruiseşi florile acelea? N-am să aflu niciodată răspunsul. Mie mi-era de-ajuns să ţi-i trimit din umbră şi să fac să înflorească o dată pe an amintirea acelui moment.

Azi mă simt vinovată că ţi l-am ascuns pe bietul nostru copil. Ştiu că l-ai fi iubit. Nu l-ai văzut niciodată cum privea zâmbind lumea cu ochii lui negri şi inteligenţi, ochii tăi, de fapt, cum se uita senin şi vesel la mine şi la tot ce era în jur. Nu ştii ce vesel şi drăgălaş era! Toată voioşia şi tinereţea ta se repetau în el. Ore întregi, îndrăgostit

de diverse lucruri, stătea să se joace cu ele, aşa cum tu te joci cu viaţa. Apoi, cu seriozitate, se aşeza încruntat cu cărţile lui în faţă. Semăna cu tine tot mai tare. Ba începusem chiar să văd cum se înfiripă în el acea natură duală a ta: joacă şi seriozitate. Şi, cu cât îţi semăna mai tare, cu atât îl iubeam mai mult. Era un elev bun, ştia franceză, caietele lui erau cele mai îngrijite din clasă. Şi era tare drăguţ, cu hăinuţa neagră, de catifea sau cu bluza albă, de marinar. Peste tot, el era cel mai elegant. Pe plajă la Grado, femeile îi mângâiau zulufii blonzi, iar la Semmering, când se dădea cu sania întorcea lumea capul după el. Era frumos, tandru şi delicat! În ultimul an, intrase intern la Theresianum şi purta uniforma şi sabia ca un paj din secolul al XVIII-lea. Acum nu mai poartă decât o cămăşuţă şi zace acolo, mort, cu buzele albe şi mâinile pe piept.

O să mă întrebi, poate, cum am reuşit să-l cresc într-un asemenea lux, cum de i-am putut oferi viaţa asta minunată a clasei de sus. Nu mi-e ruşine şi am să-ţi răspund, pentru că acum vorbesc de dincolo de mormânt: m-am vândut. Da, dragul meu, n-am devenit chiar o femeie de stradă, dar aveam amanţi bogaţi. La început i-am căutat eu, pe urmă, m-au căutat ei pe mine, pentru că, habar n-am dacă ai observat vreodată, eram foarte frumoasă. Toţi bărbaţii cu care am fost s-au îndrăgostit de mine. Toţi m-au iubit şi au ţinut la mine. Numai tu nu!

Mă dispreţuieşti, oare, pentru ce ţi-am spus? Nu! Nu cred. Înţelegi că, de fapt, am făcut-o pentru copil, pentru celălalt eu al tău… În casa de naşteri despre care ţi-am povestit învăţasem prea bine lecţia sărăciei. Ştiam că pe lumea asta săracul e umilit şi înjosit, întotdeauna călcat în picioare, şi n-am vrut cu niciun preţ ca el să cunoască vulgaritatea şi grosolănia, mizeria unei odăiţe sărace, n-am vrut să crească aşa. Buzele lui nu trebuia să cunoască vocabularul de

pe maidan, iar trupuşorul lui, hainele care miros a mucegai şi a sărăcie. Copilul tău trebuia să crească altfel, să aibă toate bogăţiile lumii mari, să se ridice până la nivelul tău.

Înţelegi acum de ce m-am vândut? Nu aş spune că m-am jertfit, nu mai ştiam ce înseamnă onoare sau ruşine. Tu, oricum, nu mă iubeai, aşa că nu-mi păsa de ce se întâmplă cu trupul meu. Mângâierile şi pasiunile bărbaţilor nu mă atingeau deloc, deşi pe mulţi îi stimam, iar suferinţa unora mă durea pentru că mi-o aminteam pe a mea. Toţi m-au respectat şi s-au purtat cu mine admirabil. Unul dintre ei, un conte văduv şi ceva mai în vârstă, care a bătut la toate uşile pentru ca fiul tău, copilul fără tată, să fie admis la Theresianum, mă iubea ca pe fiica lui. De vreo patru ori m-a rugat să mă mărit cu el. Azi puteam să fiu contesă, în Tirol, să fiu stăpâna unui castel minunat, puteam duce un trai fără griji, băiatul ar fi avut un tată care-l adora, iar eu, un soţ nobil şi generos lângă mine. Şi-am refuzat, oricât a insistat şi ştiam că răspunsul meu l-a făcut să sufere. Probabil a fost o nebunie. Acum aş fi trăit liniştită, iar lângă mine şi copilul. Însă eu nu voiam să îmi leg viaţa de nimeni, voiam să fiu liberă pentru tine, oricând. În adâncul inimii mele, visul ăla nebunesc din copilărie, cum că într-o zi mă vei chema, fie şi pentru o oră, încă trăia. Cu gândul la acea oră posibilă am dat cu piciorul la orice. Viaţa mea n-a fost decât o lungă aşteptare a dorinţei şi a voinţei tale, din copilărie şi până acum.

Ei bine, momentul s-a ivit… Iar tu nici măcar nu bănuieşti. Nici atunci nu m-ai recunoscut, aşa cum nu m-ai recunoscut niciodată. Te mai întâlnisem, oricum, pe la teatru, pe la concerte, prin Prater, chiar pe stradă. Mie îmi bătea inima, dar tu treceai fără să mă observi. E-adevărat că acum arătam cu totul altfel, fetiţa cea timidă era de-acum o femeie, o femeie frumoasă, aşa cum se spunea, care purta rochii scumpe şi înconjurată de admiratori. Cum ai fi putut să bănuieşti că

eu eram fata cea timidă pe care o ţinuseşi în braţe în semiîntunericul dormitorului tău? Se întâmpla să te salute vreunul dintre însoţitorii mei. Tu răspundeai, te uitai la mine, dar în ochii tăi era o politeţe care-mi arăta clar că nu mă recunoşti, eram întotdeauna îngrozitor de străină… La un moment dat, deşi mă obişnuisem că nu mă recunoşti, chinul ăsta devenise acid şi mi-aduc aminte că o dată eram la Operă, în loja unui prieten, lângă loja ta. A început uvertura şi s-au stins luminile. Nu te mai puteam vedea, dar îţi simţeam respiraţia aproape, la fel de aproape ca în noaptea aia. Îţi sprijineai mâna pe balustrada de catifea dintre loje, mâna ta fină… Atunci m-a apucat o dorinţă de nestăvilit să mă aplec şi să ţi-o sărut, mâna aia atât de iubită şi atât de străină, a cărei atingere o simţisem odată. Muzica plutea în aer, tulburătoare, iar dorinţa mea era din ce în ce mai puternică. Mi-am adunat toate puterile ca să mă abţin. După primul act l-am rugat pe prietenul cu care venisem să plecăm. Nu mai puteam suporta să fiu lângă tine, în întuneric, atât de aproape şi atât de departe…

Şi, cum îţi spuneam, momentul ăla a mai venit o dată, o ultimă dată în viaţa mea lipsită de sens. S-a întâmplat exact în urmă cu un an, imediat după ziua ta. Mă gândisem la tine întruna, pentru că aniversarea ta a fost pentru mine mereu o sărbătoare. Dimineaţa, devreme, ieşisem să-ţi cumpăr trandafirii albi pe care ţi-i trimiteam an de an, în amintirea clipei pe care tu o uitaseşi de mult. La amiază am ieşit cu fiul meu la cofetăria Demel, iar seara la teatru. Voiam să simtă ziua ta ca pe ceva cu sens mistic, deşi nu-i înţelegea semnificaţiile. Ziua următoare am petrecut-o cu iubitul meu de atunci, un industriaş tânăr şi bogat din Brünn, cu care trăiam de doi ani. Mă răsfăţa, mă iubea, voia să mă ia de nevastă şi el, ca toţi ceilalţi. Dar îl refuzasem aparent fără motiv, deşi nu era deloc zgârcit în cadouri nici cu mine, nici cu băiatul. Era un om cumsecade, chiar

dacă bunătatea lui era cam servilă… Am mers amândoi la un concert, apoi într-un restaurant din Ringstrasse şi acolo, în gălăgia aia veselă, am propus să mergem undeva, într-un local la Tabarin, să dansăm. Nu-mi plăceau localurile astea, mă irita bună-dispoziţia lor programată, cu abur de alcool, şi de obicei refuzam. Ciudat, de data asta, nu ştiu de ce, eu am fost cea care a făcut propunerea, de parcă o forţă misterioasă mă chema, ca şi cum m-ar fi aşteptat ceva acolo… Cum toată lumea era obişnuită să-mi îndeplinească dorinţele, s-au ridicat toţi şi am pornit. Am băut şampanie şi brusc m-a cuprins o veselie dementă şi chinuitoare, cum nu mai trăisem. Beam întruna şi cântam cântece deochiate la un loc cu ceilalţi şi simţeam nevoia să dansez. Chiar atunci, brusc, am tresărit de parcă ceva ca de gheaţă sau fierbinte ca focul mi-ar fi atins inima. La masa de alături erai tu cu nişte prieteni şi mă priveai cu dorinţă, cu privirea aceea care întotdeauna îmi înfiorase tot trupul. După zece ani mă priveai din nou, dar cu aceeaşi poftă inconştientă a firii tale. Am început să tremur şi era cât pe ce să scap cupa. Din fericire, cei cu care venisem n-au observat nimic, iar tulburarea mea s-a pierdut în vacarmul general.

Mă priveai din ce în ce mai stăruitor şi simţeam că iau foc. Încă nu-mi dădeam seama dacă mă recunoscuseşi în sfârşit sau dacă mă priveai cu o dorinţă nouă, ca pentru o străină. Le răspundeam distrată prietenilor cu care venisem şi obrajii îmi ardeau. Ai obsevat, cu siguranţă, că privirea ta mă tulbura, iar la un moment dat mi-ai făcut un semn discret cu capul să ies o clipă. Pe urmă ai plătit, ţi-ai luat la revedere de la amicii tăi ostentativ şi mi-ai dat de înţeles că mă aştepţi afară. Am început să tremur de parcă aş fi avut febră, de parcă m-ar fi biciuit viscolul, nu-mi mai puteam stăpâni sângele în vene. În clipa aia, o pereche de negri au început un dans straniu, băteau din călcâie şi scoteau sunete ciudate, aşa că toată lumea era cu

ochii ţintă la ei. M-am ridicat, i-am spus celui cu care venisem că vin repede şi am fugit după tine.

Mă aşteptai în faţa garderobei. Te-ai luminat la faţă când m-ai văzut şi ai venit repede spre mine, zâmbind. Mi-am dat seama imediat că nu m-ai recunoscut. N-ai recunoscut-o nici pe fetiţa de altădată, nici pe fata care venise în dormitorul tău. Din nou ai întins mâna spre mine ca spre o străină, ca spre o altă fiinţă, ca spre o necunoscută.

M-ai întrebat cu familiaritate dacă nu-ţi pot acorda şi ţie o oră… Era evident, după felul cum mi-ai vorbit, că mă credeai o prostituată care se vinde cu seara. „Da“, ţi-am răspuns, acelaşi „da“ firesc şi timid pe care-l rostise fata din urmă cu zece ani, pe străduţa aia, în lumina amurgului.

„Când crezi că ne-am putea vedea?“ m-ai întrebat. „Oricând vrei tu“ ţi-am răspuns. Nu mi-era ruşine de tine… Tu m-ai privit uşor mirat, aceeaşi uimire curioasă din urmă cu zece ani, când te surprinsese rapiditatea cu care acceptasem să vin la tine. „Acum?“ ai spus ezitând puţin. „Da, acum, hai să mergem“, am zis.

Am vrut să mă duc la garderobă să-mi iau haina, dar mi-am adus aminte că tichetele erau la prietenul meu. Să mă întorc să i le cer fără un motiv serios nu se putea, dar nici nu voiam să pierd ora aia cu tine, după care tânjeam de atâţia ani. N-am stat pe gânduri nicio clipă, mi-am pus şalul peste rochia de seară şi am plecat cu tine în noaptea rece şi ceţoasă, fără să-mi pese. Fără să mă gândesc o clipă la omul ăla cald şi afectuos, care avusese atâta vreme grijă de mine, fără să-mi pese că-l fac de râs în faţa prietenilor, pentru că eu, iubita lui, plecam cu un necunoscut la primul lui semn. Îmi dădeam seama perfect ce mojicie făceam şi cât de josnic mă purtam faţă de un om cinstit. Îmi dădeam seama că mă pun pe mine într-o situaţie ridicolă,

că jigneam cumplit un om bun, simţeam că-mi rup viaţa în două. Dar ce însemnau toate astea, viaţa, prietenia, pe lângă dorinţa nebună de a-ţi simţi iar buzele, de a te auzi spunându-mi cuvinte tandre?! Atât de mult te-am iubit şi acum, când totul s-a sfârşit, pot să ţi-o spun. Cred că, dacă aş fi pe patul de moarte şi tu m-ai striga, pentru tine aş găsi puterea să mă ridic şi să vin.

La intrare se afla o trăsură. Ne-am urcat şi am mers la tine. Îţi auzeam iarăşi vocea dragă, îţi simţeam căldura şi din nou m-am lăsat îmbătată de aceeaşi fericire copilărească. După zece ani am urcat iar scara şi nu-ţi pot explica în vreun fel cum în clipele acelea am simţit totul de două ori mai puternic, trecutul şi prezentul la un loc, şi în toate pe tine… Puţine lucruri se schimbaseră la tine în cameră. Erau mai multe cărţi, mai multe tablouri, câteva piese de mobilier necunoscute, dar, altminetri, totul mi-era familiar. Iar pe birou era vasul cu trandafirii trimişi de mine cu o zi înainte, pentru aniversarea ta, trimişi în amintirea unei femei de care nu-ţi mai aminteai, pe care n-o recunoşteai nici acum, când o ţineai de mână şi-i simţeai gura. Şi totuşi, eram bucuroasă că ai grijă de trandafirii de la mine. În preajma ta era o boare din iubirea mea…

M-ai îmbrăţişat şi din nou am rămas la tine toată noaptea. O noapte minunată! Nu mi-ai recunoscut nici trupul gol. M-am dăruit fericită mângâierilor tale savante şi mi-am dat seama că dorinţa ta nu făcea nicio deosebire între o iubită şi o prostituată, că tu intri în joc cu toată fiinţa ta, spontan şi deplin. Te-ai purtat atât de cald, de nobil şi de frumos cu mine, o femeie luată dintr-un local de noapte, şi în acelaşi timp gustai pe deplin desfătarea. Ameţită de fericire, am simţit iarăşi dualitatea fiinţei tale, senzualitatea pătimaşă în care îşi avea locul şi o anume cerebralitate. Această dualitate mă făcuse sclava ta încă din copilărie. N-am mai întâlnit niciodată un bărbat care să se dăruiască

atât de deplin clipei, n-am mai cunoscut niciodată o asemenea pornire venită din adâncul fiinţei. Pentru ca apoi, foarte repede, totul să moară în uitare… o uitare aproape inumană. Numai că şi eu mă uitasem pe mine însămi. Nu ştiam cine sunt atunci, în întuneric, în braţele tale. Nu ştiam dacă sunt fetiţa îndrăgostită de altădată, dacă sunt mama copilului tău sau o străină. În noaptea aia aprinsă totul mi-era atât de cunoscut, şi totuşi atât de nou… Tot ce-mi doream era să nu se sfârşească niciodată.

Dar a venit dimineaţa. Ne-am trezit târziu şi m-ai invitat să luăm micul dejun împreună. Am băut ceaiul pe care ni-l pregătise în sufragerie o mână discretă şi am mai stat de vorbă. Tu mi-ai vorbit iarăşi familiar, aşa cum ţi-e firea, fără să mă întrebi ceva indiscret. Nu m-ai întrebat nici măcar cum mă cheamă sau unde stau. Pentru tine am fost doar o aventură fără nume, un moment de pasiune trecătoare, ce se risipeşte în uitare. Mi-ai povestit că vrei să pleci într-o călătorie în Africa de Nord, pentru vreo trei luni. Eram fericită şi tremuram. În ureche îmi vuiau întruna câteva cuvinte: „eşti uitată, rătăcită în trecut…“ Aş fi vrut să mă arunc la picioarele tale şi să-ţi spun: „Te rog, ia-mă cu tine şi recunoaşte-mă! După atâţia ani, recunoaşte-mă!“. Dar în faţa ta eram laşă, timidă şi slabă. Am bâiguit cu greu: „Ce păcat!“.

– Chiar îţi pare rău? m-ai întrebat.

Brusc, m-a apucat o furie cumplită şi m-am ridicat şi ţi-am zis, privindu-te în ochi:

– Bărbatul pe care l-am iubit pleca mereu.

„O să mă recunoască acum“, m-am gândit, aşteptând şi tremurând. Dar tu ai zâmbit şi m-ai consolat:

– Oamenii pleacă, dar se întorc…

– Numai că între timp uită, ţi-am răspuns.

Probabil că a fost ceva straniu şi aprins în ochii mei, pentru că te-ai ridicat şi te-ai uitat la mine cu căldură şi uimire, iar apoi m-ai apucat pe după umeri:

– Ce e bun nu poate fi uitat, pe tine n-am să te uit…

Asta mi-ai spus şi privirea ta mi-a ajuns până în suflet. Şi acum îţi mai simt ochii cercetători, sorbindu-mi întreaga fiinţă. Din nou am crezut că vraja s-a destrămat şi că mă vezi… Tot sufletul tremura în mine la gândul că o să mă recunoşti.

Dar tu nu m-ai recunoscut! Niciodată nu ţi-am fost mai străină ca atunci, iar gestul tău mi-a arătat asta. M-ai sărutat încă o dată cu patimă şi m-am dus să-mi aranjez părul. În faţa oglinzii am văzut cum mi-ai strecurat discret câteva bancnote. Era să leşin de ruşine. Nu ştiu cum m-am putut abţine să nu te pălmuiesc. Pe mine mă plăteai tu? Pe mine, mama copilului tău? Pe mine, care te iubeam din copilărie? Dar pentru tine eram doar o prostituată de la Tabarin. Nu fusese destul că mă uitaseşi, trebuia să mă şi înjoseşti…

Mi-am luat repede lucrurile. Voiam să plec de acolo cât mai repede. Suferinţa era prea mare. Am vrut să-mi iau pălăria, care era pe birou, lângă vasul cu trandafirii de la mine. Atunci am avut o ultimă şi de neînvins încercare de a te face să-ţi aminteşti.

– Nu-mi dai mie un trandafir?

– Cu drag, ai zis şi mi l-ai oferit imediat.

– Totuşi, poate îi ai de le o femeie care te iubeşte…

– Poate, mi-ai răspuns. Nu ştiu de unde sunt, nu ştiu cine mi i-a dăruit, de-asta îmi şi plac atât de mult.

M-am uitat în ochii tăi.

– Poate sunt de la o femeie pe care ai uitat-o.

Te-ai uitat la mine mirat. Eu te priveam. „Dă-ţi seama cine sunt! Recunoaşte-mă!“ urla privirea mea. Dar tu surâdeai fără să înţelegi. M-ai sărutat din nou, dar nu m-ai recunoscut.

M-am dus repede spre uşă, pentru că nu-mi mai puteam stăpâni lacrimile. Nu voiam să mă vezi plângând. La intrare era să mă lovesc de Johann.

Intimidat, servitorul tău s-a dat la o parte şi mi-a deschis uşa de la antreu. În secunda aia, în acea singură secundă, înţelegi, când m-am uitat la el cu ochii plini de lacrimi, am văzut că privirea lui de om bătrân a tresărit. Într-o clipă doar, bătrânul Johann, care nu mă mai văzuse de când eram copil, m-a recunoscut. Mi-a venit să-i cad în genunchi şi să-i sărut mâinile. Am luat bancnotele cu care mă răniseşi tu şi i le-am dat lui. L-am văzut că tremură şi că se uită la mine speriat. În momentul ăla cred că a ghicit despre mine mai mult decât ai reuşit tu într-o viaţă întreagă. Toţi oamenii pe care i-am întâlnit m-au iubit şi m-au răsfăţat, numai tu m-ai uitat mereu şi nu m-ai recunoscut niciodată!

Copilul nostru a murit. Acum nu mai am pe cine să iubesc pe lumea asta. Doar pe tine. Dar cine eşti tu, ce eşti tu pentru mine, tu, care n-ai ştiut niciodată cine sunt? Tu, care ai trecut mereu pe lângă mine ca

o apă, care calci pe mine cum ai călca pe o piatră, care nu te opreşti niciodată şi mă laşi să te aştept la infinit… Am crezut o dată că am să te pot păstra, că am să te pot reţine prin acest copil. Numai că şi el era copilul tău. Şi într-o noapte a plecat fără milă într-o călătorie din care nu se va mai întoarce. Şi el m-a uitat. Sunt din nou singură. Mai singură ca oricând. De la tine nu am absolut nimic, nu mai am copilul, n-am niciun rând scris de tine, nicio urmă a unei amintiri, iar dacă cineva mi-ar rosti numele în faţa ta nu ţi-ar spune nimic. Ar fi numele unei străine. Cum să nu mor cu plăcere, când pentru tine nu exist, de ce să nu plec, când tu n-ai rămas niciodată? Nu, dragul meu, să nu crezi că vreau să aduc tristeţea în casa ta veselă. Nu te acuz. Şi nu te teme că am să te mai plictisesc vreodată. Dar acum aveam nevoie să urlu toată suferinţa, în clipa asta, când copilul meu zace mort. Doar acum îţi vorbesc, pentru că trebuie, apoi o să dispar iar fără glas în întunericul meu, aşa cum am fost mereu fără glas lângă tine. Însă n-ai să-mi auzi strigătul cât sunt în viaţă. Numai când eu nu voi mai fi vei primi de la mine acest testament. Testamentul unei femei care te-a iubit mai mult ca toate celelalte, pe care tu n-ai recunoscut-o niciodată, care te-a aşteptat la infinit şi pe care n-ai chemat-o vreodată. Poate că ai să mă chemi acum, dar pentru prima dată am să-ţi fiu necredincioasă şi n-am să mă întorc din moarte. Nu-ţi las nimic, niciun portret şi niciun semn, aşa cum nici tu nu mi-ai lăsat nimic. Şi ştiu că niciodată n-ai să mă recunoşti… Dacă ăsta mi-a fost destinul în viaţă, să fie acelaşi şi dincolo de moarte. Plec fără să-mi ştii numele şi chipul. Mor fără greutate, pentru că tu eşti departe şi nu simţi nimic. Dacă moartea mea te-ar întrista, n-aş mai putea să mor.

Nu mai pot să scriu… mi-e capul greu şi mă doare tot corpul… Am febră. Trebuie să mă aşez în pat. Poate că măcar o dată soarta va fi bună cu mine şi voi muri înainte să văd cum îmi iau copilul. Nu mai

pot să scriu… Rămâi cu bine, dragul meu iubit! Îţi mulţumesc! Am să-ţi mulţumesc până în ultima clipă. Dincolo de toată amărăciunea, a fost frumos aşa cum a fost… Acum sunt bine, ţi-am spus tot. Acum ştii, de fapt, doar intuieşti cât de mult te-am iubit, iar dragostea mea nu-ţi mai poate fi povară. Şi mă bucur că n-am să-ţi lipsesc. Nimic nu se va schimba în viaţa ta veselă şi luminoasă. Prin moartea mea nu-ţi fac niciun rău şi asta mă bucură, dragul meu…

Dar cine o să-ţi mai trimită trandafiri albi de ziua ta? Vasul va rămâne gol, boarea aia uşoară dinspre viaţa mea, care plutea în jurul tău câteva zile pe an, o să dispară… Vreau să te rog ceva… e prima şi ultima dată când te rog ceva… de dragul meu… Aniversarea e o zi în care fiecare se gândeşte la el însuşi. Ia trandafiri şi pune-i în vasul de pe birou. Împlineşte-mi rugămintea asta, aşa cum alţii pun să se citească o dată pe an o slujbă în amintirea unui om drag. Dar eu nu mai cred în Dumnezeu şi nu vreau nicio slujbă. Cred doar în tine, te iubesc doar pe tine şi tu eşti singurul în care vreau să trăiesc mai departe. O singură zi pe an, în tăcere, aşa cum am şi trăit lângă tine… te rog, dragul meu, e singura mea rugăminte… îţi mulţumesc şi te iubesc… te las cu bine… te iubesc…“

R. a lăsat scrisoarea deoparte. Îi tremura mâna. Multă vreme a rămas pe gânduri. I s-a aprins vag în minte o amintire despre o fetiţă din vecini, despre o fată pe stradă, apoi despre o femeie dintr-un local de noapte. Dar amintirea era ştearsă şi se estompa, aşa cum zăreşti strălucirea unei pietre ce tremură difuz pe fundul unui râu. Umbre îi bântuiau gândurile, dar refuzau să se închege într-o imagine clară. Îşi amintea sentimente… şi, totuşi, nu-şi amintea. Avea senzaţia că visase profund şi des toate aceste chipuri, dar că ele existaseră doar în vis.

Privirea i-a alunecat pe vasul albastru de pe birou. Era gol. După ani întregi, era prima dată când era gol de ziua lui. S-a înfiorat, înspăimântat, şi a avut impresia că în camera lui s-a deschis o uşă, lăsând să intre un vânt rece, din altă lume. Simţea acolo o moarte şi o iubire veşnică şi, brusc, în el a încolţit ceva. S-a gândit la femeia fără chip şi fără nume, cu o pasiune senină, ca la o muzică ce vine de departe…

FERICIRE

Guy de Maupassant

Traducere din limba franceză
Dana Ionescu

Era ora ceaiului, înainte să se aprindă luminile. Vila se afla deasupra mării, soarele ce se făcuse nevăzut lăsase în urmă un cer trandafiriu, învăluit într-o pulbere aurie, şi, fără un val, neclintită, Mediterana se întindea până departe netedă, blândă, încă strălucind în lumina zilei ce se stingea, şi părea o folie de metal, mare şi lustruită. În depărtare, spre dreapta, munţi zimţaţi îşi profilau siluetele negre pe roşul din ce în ce mai stins al asfinţitului.

Vorbeau despre iubire, brodau pe această temă atât de veche, spunând iar aceleaşi lucruri spuse de atâtea ori înainte. Dulcea melancolie a apusului le încetinea cuvintele, trezindu-le o blândă emoţie în suflet, iar cuvântul „iubire“, care se auzea iar şi iar – acum rostit când de o voce puternică, de bărbat, când de o voce firavă de femeie –, parcă umplea micul salon şi parcă fâlfâia în încăpere ca o pasăre, poposind în ea ca un duh.

E cu putinţă să iubeşti fără încetare, ani de-a rândul? Da, ziceau unii. Nu, se împotriveau alţii. Aminteau anumite cazuri, stabileau deosebiri, invocau exemple şi toată lumea, bărbaţi şi femei deopotrivă, copleşiţi de amintiri puternice, răscolitoare, care le veneau în minte, părea înduioşată, aşa că vorbea despre acest lucru

banal, dar suveran, despre acordul tandru şi misterios dintre două fiinţe, cu profundă emoţie şi cu un real interes.

Dar deodată cineva a strigat, scrutând depărtarea:

– Uitaţi-vă! Acolo! Ce e acolo?

Deasupra mării, la linia orizontului se înălţa o formă nedesluşită, cenuşie, uriaşă. Femeile s-au ridicat şi priveau nedumerite forma uluitoare pe care n-o mai văzuseră niciodată.

– E Corsica! a zis cineva. Se vede aşa de două-trei ori pe an, în condiţii meteorologice neobişnuite, când aerul e limpede precum cristalul şi n-o mai ascunde în ceaţa ce învăluie mereu lucrurile de departe.

Au desluşit vag crestele; cuiva i s-a părut că zăreşte zăpadă acolo. Brusca prezenţă a acelei lumi, a acelei stafii ivite din mare, a surprins, a tulburat şi aproape că a speriat pe toată lumea. Poate că aceia care au purces, aidoma lui Columb, să străbată oceanele neexplorate aveau astfel de vedenii ciudate.

Apoi un domn în vârstă, care încă nu scosese niciun cuvânt, a spus:

– Ascultaţi, pe această insulă, care ni s-a arătat în faţa ochilor ca o reacţie la ce am discutat şi care mi-a adus aminte de o poveste fără pereche, întâmplarea mi-a scos în cale un exemplu de iubire necontenită, o poveste incredibil de fericită. Uitaţi cum a fost.

Acum cinci ani am făcut o călătorie în Corsica, insula cea sălbatică, pentru noi mai necunoscută şi mai îndepărtată decât America, chiar dacă uneori se zăreşte de pe unele coaste din Franţa, cum se întâmplă astăzi.

Închipuiţi-vă o lume încă în neorânduială, un talmeş-balmeş de munţi despărţiţi de vâlcele cu firicele de apă repede curgătoare. Nicăieri niciun petic de câmpie, ci doar creste de granit imense şi gigantice ridicături de pământ, deasupra cărora cresc lăstărişuri sau păduri de castani şi pini înalţi. Un pământ virgin, necultivat, pustiu, deşi câteodată mai dădeai cu ochii de câte un sat ca o îngrămădire de stânci, în vârf de munte. Un loc fără civilizaţie, fără industrie, fără artă. Un loc unde nu există lemn lucrat ori piatră cioplită, un loc unde nu dai de nicio dovadă a acelui gust ancestral pentru lucrurile graţioase şi frumoase, oricât de simple. Iată ce era cel mai uluitor la această minunată bucată de uscat tare: indiferenţa moştenită faţă de căutarea aceea a formelor seducătoare pe care o numim artă.

Italia, unde fiecare palat înţesat de capodopere este el însuşi o capodoperă, unde marmura, lemnul, bronzul, fierul şi toate metalele şi pietrele stau mărturie pentru geniul omului, unde şi cele mai mărunte obiecte vechi de prin case vechi dezvăluie această preocupare divină pentru graţie, este pentru noi patrimoniul sacru pe care îl iubim pentru că ne arată, ne demonstrează strădania, măreţia, puterea şi triumful inteligenţei creatoare.

Şi, vizavi de Italia, Corsica cea sălbatică a rămas ca la începuturi. Omul trăieşte acolo în leagănul lui primitiv, nepăsător faţă de ce e lipsit de însemnătate pentru viaţa de zi cu zi sau pentru neînţelegerile de familie. Omul de acolo are cusururile şi calităţile fiinţei primitive: e violent, odios, sângeros, fără conştiinţă, dar, pe de altă parte, primitor, darnic, credincios, naiv, îi deschide uşa trecătorului, căruia-i dăruieşte prietenia lui statornică la cel mai mic semn de simpatie.

Şi astfel am hoinărit o lună prin această insulă mirifică, simţindu-mă la capătul lumii. Nu tu hanuri, nu tu crâşme, nu tu drumuri. Pe cărări croite pentru măgari ajungi la sătuce agăţate de pantele munţilor, suspendate deasupra prăpastiilor şerpuitoare, din care noaptea auzi înălţându-se un vuiet necontenit, glasul greu, adânc, al apei. Ciocăneşti la uşile caselor, ceri adăpost pentru noapte şi ceva de-ale gurii, ca să rezişti până în ziua următoare. Te aşezi la o masă umilă şi te culci sub un acoperiş umil, iar de dimineaţă îi strângi mâna gazdei, după ce te conduce până la capătul satului.

Într-o seară, după ce am mers zece ore, am ajuns la o locuinţă mică, singuratică, din adâncul unei văi înguste, care puţin mai departe dădea la mare. Pline de tufişuri, fărâme de stâncă spartă şi copaci uriaşi, cele două pante abrupte ale muntelui înconjurau ca două turnuri întunecate o vâlcea descurajant de tristă. De jur împrejurul casei, ceva viţă-de-vie, o grădină micuţă, iar ceva mai încolo, câţiva castani mari. Atât cât să ai din ce trăi, o avere pentru un ţinut aşa de sărac.

Femeia care m-a primit era bătrână, gravă şi foarte cuviincioasă. Bărbatul, care stătea pe un scaun din stuf, s-a ridicat să-mi dea bineţe, după care s-a aşezat la loc fără să scoată un cuvânt.

– Vă rog să-l scuzaţi, e surd. Are 82 de ani, mi-a spus însoţitoarea lui.

Vorbea franţuzeşte aşa cum se vorbeşte în Franţa. Asta m-a surprins. Aşa că am întrebat-o:

– Nu sunteţi din Corsica?

– Nu, mi-a răspuns ea. Venim de pe continent. Dar locuim aici de cincizeci de ani.

Pe mine m-au apucat durerea şi frica la gândul că şi-au petrecut cincizeci de ani într-o văgăună întunecată, atât de departe de oraşele în care locuiesc oamenii. A apărut atunci un câine ciobănesc şi ne-am aşezat să cinăm, mâncând singurul fel pe care-l aveau, o supă din cartofi, slănină şi varză.

După ce am isprăvit masa atât de precară, m-am dus în dreptul uşii, cuprins de melancolie, molipsit de la ţinutul plângerii, nelinişţit aşa cum sunt drumeţii în unele seri triste, în unele locuri pustii. Parcă totul stătea să se sfârşească – şi viaţa, şi lumea. Am văzut dintr-odată îngrozitoarea nefericire care este viaţa, însingurarea fiecărei fiinţe, zădărnicia tuturor lucrurilor şi neagra singurătate a inimii, care se păcăleşte cu vise până la moarte.

Bătrâna a venit lângă mine, chinuită de curiozitatea care supravieţuieşte până şi în străfundurile celor mai resemnate suflete, şi m-a întrebat:

– Aşadar, veniţi din Franţa?

– Da. Mă aflu într-o călătorie de plăcere.

– Nu cumva sunteţi din Paris?

– Nu. Sunt din Nancy.

Şi parcă s-a emoţionat peste poate când a auzit. Cum de am văzut sau mai degrabă cum de am simţit asta, n-aş putea spune.

– Sunteţi din Nancy? a repetat ea încet.

Bărbatul s-a ivit în dreptul uşii, nepăsător, cum sunt surzii.

– Nu-l luaţi în seamă. Nu aude nimic, mi-a zis ea.

După câteva clipe, a reluat:

– Deci cunoaşteţi pe toată lumea în Nancy?

– Desigur, aproape pe toată lumea.

– Familia Sainte-Allaize?

– Da, o cunosc foarte bine. Sunt prieteni cu mama.

– Cum vă numiţi?

I-am spus cum mă cheamă. M-a privit ţintă, după care a răspuns cu glasul acela încet pe care-l ai când amintirile prind viaţă:

– Da, da. Ţin minte. Dar de cei din familia Brisemare ce s-a ales?

– S-au prăpădit cu toţii.

– Vai! Dar familia Sirmont o ştiţi?

– Da. Ultimul vlăstar e general.

– Da. Henri de Sirmont. Îl cunosc bine. E fratele meu, mi-a spus ea, tremurând de emoţie, de suferinţă, copleşită de cine ştie ce simţăminte nedesluşite, sfinte, de cine ştie ce nevoie de a face o mărturisire, de a spune tot, de a vorbi despre toate cele ţinute ascunse în străfundul sufletului ei, despre acei oameni ale căror nume o înfiorau.

Am ridicat privirea spre ea, nespus de uimit. Şi atunci, brusc, mi-am adus aminte tot.

Acum amar de vreme fusese un scandal îngrozitor în nobila Lorena. O tânără frumoasă şi bogată, Suzanne de Sirmont, fugise cu un sergent din regimentul condus de tatăl ei. Era un băiat chipeş, fiu de ţăran, dar arătos în haina de militar, soldatul care a sedus-o pe fiica respectivului colonel. Fără îndoială că ea îl văzuse, îl observase şi se îndrăgostise de el în timp ce privea trupele mărşăluind. Dar oare cum îi vorbise el, oare cum reuşiseră să se întâlnească, să vorbească? Oare cum îndrăznise ea să-i dea de înţeles că-l iubeşte? Nimeni n-a aflat niciodată.

Nimeni nu bănuia nimic. Într-o noapte, chiar după ce şi-a terminat patrularea, soldatul s-a făcut nevăzut împreună cu fata. I-au căutat, dar nu i-au găsit niciodată. N-au mai primit niciun semn de la ea niciodată şi au crezut că a murit.

Iar eu o găsisem în valea aceea mohorâtă.

– Da, am răspuns la rândul meu, îmi amintesc foarte bine. Sunteţi Suzanne.

A încuviinţat dând din cap. Din ochi îi curgeau lacrimi. Apoi, privind spre bătrânul ce stătea nemişcat în dreptul uşii, mi-a zis.

– El este.

Şi am înţeles că-l iubeşte, că încă îl vede cu ochii femeii îndrăgostite.

– Cel puţin aţi fost fericiţi? am întrebat.

– O, da, foarte fericiţi, mi-a zis pe o voce venită din tot sufletul. M-a făcut nespus de fericită. N-am regretat niciodată nimic.

Am privit-o trist, uimit, fascinat de puterea iubirii! Fata cea bogată îl urmase pe bărbatul acesta, pe ţăranul acesta. Devenise ea însăşi ţărancă. Îşi trăise viaţa fără lux, fără delicateţuri de vreun fel, se coborâse şi îmbrăţişase obiceiurile lui simple. Şi încă îl iubea. Devenise o fiinţă rustică, purta căciulă şi fustă de pânză. Mânca dintr-o farfurie de lut, pe o masă din lemn grosolan, stând pe un scaun din stuf, o fiertură din varză şi cartofi cu untură. Dormea lângă el, pe o saltea de paie.

Niciodată nu se gândise decât la el! Nu-i era dor nici de coliere, nici de fineţuri, nici de eleganţă, nici de scaunele moi, nici de căldura parfumată din încăperile învăluite în draperii, nici de moliciunea pernelor pe care să-ţi odihneşti trupul. Niciodată n-avusese nevoie decât de el. Câtă vreme era lângă ea, nu mai voia nimic.

Renunţase la viaţă de tânără, şi la lume, şi la cei care o crescuseră şi o iubiseră. Venise cu el în vâlceaua asta sălbatică. Iar el fusese totul pentru ea, tot ce-şi dorea, tot ce visa, tot ce aşteptase mereu, tot ce sperase necontenit. El îi inundase toată existenţa, de la un capăt la altul, cu fericire. Mai fericită de atât nici că ar fi putut fi.

Şi toată noaptea, ascultând răsuflarea grea a soldatului întins pe salteaua lui, lângă ea, care-l urmase atât de departe, m-am gândit la aventura ciudată, simplă, a unei asemenea fericiri desăvârşite, alcătuită din atât de puţin.

Am plecat cum a răsărit soarele, după ce am dat mâna cu cei doi bătrâni, soţ şi soţie.

Domnul în vârstă a tăcut.

– Totuşi, ea a avut un ideal prea simplu, nevoi primitive şi imperative prea simple. O nătângă!

– Ce importă? A fost fericită! a comentat altcineva încet.

Şi în punctul cel mai îndepărtat al orizontului Corsica a dispărut în noapte, s-a cufundat iar în mare şi astfel i-a pălit umbra măreaţă, care parcă se ivise spre a spune povestea a doi îndrăgostiţi umili, adăpostiţi pe ţărmurile ei.

PRIVIGHETOAREA ŞI TRANDAFIRUL

Oscar Wilde

Traducere din limba engleză
Monica Andronescu

– Mi-a spus că o să danseze cu mine, dacă-i aduc trandafiri roşii, se văita Tânărul, dar n-am niciun trandafir roşu în toată grădina mea.

Privighetoarea l-a auzit din cuibul ei din stejar, s-a uitat la el printre frunze şi s-a minunat.

– Niciun trandafir roşu în toată grădina! repeta el şi ochii frumoşi i s-au umplut de lacrimi. De cât de puţin depinde fericirea! Am citit toate scrierile înţelepţilor, ştiu toate tainele filosofiei şi iată că un simplu trandafir roşu îmi face viaţa nefericită.

– În sfârşit, un îndrăgostit adevărat! şi-a spus Privighetoarea. Noapte de noapte am cântat despre el, dar până acum niciodată nu l-am întâlnit, noapte de noapte le-am cântat stelelor povestea lui, iar acum, în sfârşit, îl cunosc. Are părul negru ca hiacintul şi buzele roşii ca dorinţa care-l macină. Dar patima iubirii i-a dat chipului său paloarea fildeşului şi suferinţa i-a întunecat fruntea.

– Mâine-seară Prinţul dă un bal, a şoptit Tânărul, iar iubita mea va fi acolo. Dacă o să-i duc un trandafir roşu, o să danseze cu mine până în zori. Un singur trandafir roşu şi am s-o pot ţine în braţe, ea o să-şi aşeze capul pe umărul meu, cu mâna strâns în mâna mea. Dar nu am niciun trandafir roşu în grădină, aşa că mâine-seară o să stau singur,

în timp ce ea o să treacă pe lângă mine fără să-mi dea nicio atenţie. Şi o să mi se frângă inima.

– El e un îndrăgostit adevărat, şi-a zis iarăşi Privighetoarea. El trăieşte şi suferă cu adevărat lucrurile pe care eu le cânt – ce e pentru mine bucurie pentru el e o mare de suferinţă. Cu siguranţă, Iubirea e ceva minunat! Mai preţioasă decât smaraldele şi mai scumpă decât opalele. Toatele perlele şi nestematele lumii n-o pot cumpăra şi nici nu se vinde la piaţă. Nu poate fi scoasă la mezat de către negustori şi nici nu poate fi preţuită în aur.

– Muzicienii se vor aşeza la locurile lor, a vorbit Tânărul mai departe, şi vor cânta din strune, iar iubita mea va dansa pe sunetul de harpă şi de vioară. Va pluti uşor pe muzică, de parcă picioarele nici nu i-ar atinge pământul, iar curtezanii vor roi în jurul ei. Dar cu mine nu va dansa, pentru că eu nu voi avea trandafirul cel roşu pe care să i-l ofer.

Tânărul s-a aruncat pe iarbă, şi-a îngropat faţa în palme şi a început să plângă.

– De ce plânge? a întrebat o Şopârlă verde micuţă, trecând pe lângă el, cu coada ridicată.

– Chiar aşa, de ce plânge? a zis şi un Fluture în zbor, pe o rază de soare.

– Da, de ce plânge? i-a şoptit o Narcisă vecinei sale, cu voce moale.

– Plânge pentru că vrea un trandafir roşu, le-a răspuns Privighetoarea.

– Un trandafir roşu? au strigat cu toţii. Ce prostie! a râs Şopârla, care era mai cinică.

Dar Privighetoarea a înţeles misterul suferinţei Tânărului şi, stând tăcută în cuibul ei din stejar, se gândea la taina Iubirii.

Brusc, şi-a desfăcut aripile maronii şi s-a avântat în zbor. A trecut ca o umbră peste pădurice şi, tot ca o umbră, a zburat peste grădină. În mijloc, trona un arbust de Trandafir. Când l-a zărit s-a dus direct spre el şi s-a aşezat pe o crenguţă.

– Dă-mi un trandafir roşu, şi am să-ţi cânt cel mai dulce cântec din lume, l-a rugat ea.

Dar el a scuturat din cap.

– Florile mele sunt albe, i-a răspuns, albe ca spuma laptelui şi mai albe chiar decât zăpada din vârful munţilor. Dar du-te la fratele meu, care creşte lângă vechiul cadran solar, şi poate că el îţi va da ce-ţi doreşti.

Iar Privighetoarea a zburat la arbustul de Trandafir de lângă vechiul cadran solar.

– Dă-mi un trandafir roşu, şi am să-ţi cânt cel mai dulce cântec din lume, l-a rugat ea.

Dar şi el a dat din cap.

– Florile mele sunt galbene, i-a răpuns, aurii precum părul sirenelor, care stau pe tron de chihlimbar, şi mai galbene decât narcisele care înfloresc pe pajişti, înainte să le secere cosaşul. Dar du-te la fratele

meu, care creşte chiar sub fereastra Tânărului, şi poate că el îţi va da ce-ţi doreşti.

Şi Privighetoarea a zburat până la tufa de sub fereastra Tânărului.

– Dă-mi un trandafir roşu, şi am să-ţi cânt cel mai dulce cântec din lume, l-a rugat ea şi pe el.

Dar Trandafirul a clătinat din cap.

– Florile mele sunt roşii, i-a răspuns, roşii precum picioruşele porumbeilor şi mai roşii decât cel mai frumos coral scăldat vreodată de valurile oceanului. Dar iarna mi-a îngheţat seva în vene, frigul mi-a ucis bobocii şi furtuna mi-a frânt ramurile, aşa că anul ăsta nu voi avea nicio floare.

– O singură floare, asta e tot ce vreau, l-a rugat ea din nou, una singură! Nu există nicio cale să o primesc?

– Există o cale, a vorbit el, dar este atât de cumplită, că nici nu îndrăznesc să ţi-o spun.

– Ba spune-mi-o, a zis Privighetoarea, nu mi-e frică, orice ar fi.

– Dacă vrei un trandafir roşu, trebuie să-l creezi din cântec la lumina lunii şi să-l hrăneşti cu propriul tău sânge, care va trece din inima ta în petalele lui. Va trebui să-mi cânţi cu inima înfiptă într-unul dintre spinii mei. Să-mi cânţi cât e noaptea de lungă, iar spinul să-ţi pătrundă în carne tot mai adânc, până când sângele tău va trece tot în venele mele.

– Moartea e un preţ destul de mare pentru o floare de trandafir! s-a întristat Privighetoarea. Iar Viaţa ne e dragă tuturor. E minunat să

stai în pădure şi să priveşti soarele în carul lui de foc şi luna în caleaşca ei de perle. E-atât de dulce parfumul păducelului şi al albăstrelelor care cresc în vale şi iarba-neagră ce se pleacă în bătaia vântului pe deal. Totuşi, Iubirea e mai importantă decât Viaţa. Şi ce e o inimă de păsăre, pe lângă o inimă de om?

Şi-a desfăcut aripile şi s-a avântat din nou în zbor. A trecut ca o umbă pe deasupra grădinii şi tot ca o umbră a zburat şi peste pădurice.

Tânărul era tot pe iarbă, acolo unde îl lăsase, iar lacrimile încă nu i se uscaseră.

– Bucură-te, i-a strigat Privighetoarea, o să ai trandafirul cel roşu. O să ţi-l urzesc din cântec, la lumina lunii şi o să-l hrănesc cu sângele inimii mele. Tot ce te rog, în schimb, este să rămâi un îndrăgostit adevărat, pentru că Iubirea e mai înţeleaptă decât toată Filosofia, care e o comoară, şi mai puternică decât însăşi Puterea, care e măreaţă. Aripile ei au culoarea focului, iar trupul îi e ca flăcările. Buzele ei sunt dulci ca mierea, iar răsuflarea are aromă de tămâie.

Tânărul şi-a ridicat capul din iarbă şi a ascultat, dar nu putea înţelege ce-i spunea Privighetoarea, pentru că el ştia doar ce e scris în cărţi.

Dar Stejarul a înţeles şi s-a întristat, pentru că-i era tare dragă micuţa Privighetoare care-şi făcuse cuib printre ramurile lui.

– Mai cântă-mi, te rog, pentru ultima dată! O să fiu atât de singur când tu nu vei mai fi…

Şi Privighetoarea i-a cântat Stejarului, iar glasul ei a răsunat ca apa clocotind într-un pocal de argint.

Când s-a sfârşit cântecul, Tânărul s-a ridicat şi a scos din buzunar un carneţel şi un creion.

– Cântecul ei sună minunat, nimeni nu poate nega, şi-a spus el, păşind agale prin pădurice. Dar, oare, simte ea ceva? Mă tem că nu. De fapt, ea e asemenea celor mai mulţi dintre artişti: totul e numai stil, niciun strop de sinceritate. Nu s-ar jertfi niciodată pentru altul. Singurul ei gând este muzica şi toată lumea ştie că arta este o formă de egoism. Totuşi, trebuie să recunoaştem că glasul ei scoate triluri minunate. Dar ce păcat că ele nu înseamnă nimic, că nu folosesc nimănui!

Cu aceste gânduri, a intrat în camera lui, s-a întins pe pat şi a început să se gândească la iubirea lui. După ceva vreme, a adormit.

Când Luna şi-a revărsat lumina peste paradis, Privighetoarea a zburat la tufa de Trandafir şi şi-a înfipt inima în spin. Toată noaptea a cântat aşa, iar Luna cea de cristal a stat în loc s-o asculte. Toată noaptea ea a cântat, iar spinul îi muşca tot mai adânc din carne, în timp ce viaţa i se scurgea încet-încet.

A cântat întâi despre dragostea care înmugureşte între un băiat şi-o fată. Iar pe ramura cea mai înaltă a Trandafirului a înbobocit o floare minunată, petală cu petală, cântec după cântec… La început era palidă – palidă precum e ceaţa deasupra râului, palidă precum clipirea zorilor, precum aripa argintie a răsăritului. Precum umbra unui trandafir reflectată într-o oglindă de argint, precum umbra unui trandafir reflectată într-un ochi de apă, aşa era floarea care înflorea în vârful Arbustului.

Dar el i-a strigat Privighetorii să apese cu mai multă putere în spin.

– Mai tare, micuţă Privighetoare, dacă nu vrei să se lumineze de ziuă înainte să terminăm trandafirul.

Iar ea a apăsat mai tare şi cântecul i-a răsunat tot mai puternic, pentru că acum cânta despre naşterea pasiunii în inima unui bărbat şi a unei femei.

Un roz delicat s-a insinuat în petalele florii, precum roşeaţa uşoară din obrajii mirelui care-şi sărută pentru întâia dată mireasa. Dar ghimpele nu-i atinsese încă inima, aşa că inima trandafirului rămânea albă, căci numai inima unei Privighetori poate înroşi inima unui trandafir.

Iar Arbustul i-a strigat iarăşi să apese mai tare.

– Mai tare, micuţă Privighetoare, dacă nu vrei să se lumineze de ziuă înainte să terminăm trandafirul.

Privighetoarea a apăsat şi mai tare, iar spinul i-a atins inima şi un fior de durere cumplită i-a străbătut toată fiinţa. Durerea era tot mai amară şi cântecul, tot mai sfâşietor, căci cânta acum despre Iubirea care nu se poate împlini decât prin Moarte, despre iubirea care trăieşte dincolo de mormânt.

Iar trandafirul cel minunat s-a făcut roşu ca purpura, ca cerul răsăritului. Roşii îi erau petalele şi roşie ca rubinul îi era şi inima.

Dar glasul i se făcea tot mai slab, iar aripioarele ei au început să se zbată şi o pâclă i s-a aşezat peste ochi. Din ce în ce mai slab îi răsuna cântecul, iar ea simţea încet cum se sufocă.

Şi a scos un ultim tril. Luna l-a auzit şi a uitat să apună. Trandafirul cel roşu l-a auzit şi a tremurat tot de extaz, deschizându-şi petalele în aerul rece al dimineţii. Ecoul l-a purtat până departe, spre cavernele purpurii de pe dealuri, şi a deşteptat păstorii din vise. A ajuns până pe apele râului, care a dus mesajul spre mare…

– Uită-te, trandafirul e gata! i-a strigat Arbustul. Dar Privighetoarea n-a mai răspuns, pentru că zăcea moartă în iarbă, cu spinul înfipt în inimă.

La amiază, Tânărul a deschis fereastra.

– Ce noroc! s-a bucurat el. Uite un trandafir roşu! În viaţa mea n-am văzut un trandafir mai frumos. E aşa minunat, că sunt sigur că denumirea lui include un termen latinesc complicat.

Şi s-a întins şi l-a rupt.

Apoi şi-a luat pălăria şi a plecat spre casa Profesorului cu floarea în mână. Fata lui stătea sub porticul de la intrare şi desfăcea un văl de mătase albastră, cu căţelul aşezat la picioarele ei.

– Mi-ai spus că o să dansezi cu mine dacă-ţi aduc un trandafir roşu, i-a zis el. Uite, ţi-am adus cel mai roşu trandafir din lume. O să-l porţi toată noaptea la piept şi, în timp ce vom dansa, el îţi va spune ce mult te iubesc.

Dar fata s-a încruntat.

– Nu cred că se potriveşte cu rochia mea, i-a răspuns. Şi apoi, nepotul şambelanului mi-a trimis nişte bijuterii adevărate şi toată lumea ştie că bijuteriile sunt mai preţioase decât florile…

– Pe cuvânt că eşti foarte nerecunoscătoare, i-a zis tânărul supărat.

Apoi a aruncat trandafirul, care a căzut într-un canal de scurgere de pe stradă şi roata unei trăsuri a trecut peste el şi l-a strivit.

– Nerecunoscătoare! s-a enervat fata. Ştii ceva? Tu eşti un mojic. Şi, la urma urmei, cine te crezi? Eşti doar un învăţăcel. Şi nu cred că ai nici măcar catarame de argint la ghete, ca nepotul şambelanului.

Apoi s-a ridicat de pe scaun şi a intrat în casă.

– Ce prostie mai e şi Iubirea asta! şi-a spus Tânărul lăsând în urmă casa Profesorului. Nu e nici pe jumătate atât de folositoare ca Logica, pentru că nu dovedeşte nimic şi afirmă întotdeauna lucruri care nu se vor întâmpla niciodată şi îl face pe om să-şi închipuie tot felul de neadevăruri. De fapt, e absolut nepractică, iar în epoca noastră să fii practic înseamnă totul. Am să revin la filosofie şi mă apuc de studiul metafizicii.

Şi s-a întors în camera lui, a scos o carte mare şi prăfuită şi s-a apucat s-o citească.

ULTIMA IUBIRE

Arnold Bennett

Traducere din limba engleză
Dana Ionescu

1.

– Nu-i aşa că nu puteţi suferi lenjeria urâtă, Miss Osyth? a întrebat-o din senin Minnie, cu înverşunare.

Lecţia de pian se terminase. Profesoara şi eleva ei stăteau la fereastră, în micul salon al lui Miss Osyth, care dădea spre Mozewater, unde marea strălucitoare parcă se vărsa pe furiş în asfinţitul soarelui, prin smârcurile sărate.

– Nu pot suferi nimic din ce-i urât, i-a răspuns precaut Miss Osyth, cu glasul ei blând, firav, după care a tuşit uşor, ca de obicei.

Se simţea oarecum vinovată faţă de părinţii lui Minnie, care pe ea o adora, dar faţă de ei era cam nepăsătoare.

– N-ai lucrat bine marginea, a adăugat.

Şi-au apropiat capul una de alta deasupra lucrului de mână. Cu toate că Minnie cânta la pian uşor, cu mai multă naturaleţe decât cântase vreodată profesoara ei, lui Miss Osyth nu-i plăceau lecţiile cu ea pentru că părea incapabilă de emoţie muzicală. Era ciudat, de vreme ce eleva ei era o tânără sensibilă. Când venea vorba de lucrul de

mână, de pildă, putea fi fermecătoare. Câteodată era limpede că o încântă frumuseţea iscusinţei lui Miss Osyth la croşetat şi la tricotat. Lucrul de mână le unea cu mai multă putere decât muzica. Iar Miss Osyth, care era pasionată de lucrul de mână, se bucura, se mândrea şi se înflăcăra. Însă nu-i era pe plac accentuata aplecare a lui Minnie spre ornamentele bogate care împodobesc hăinuţele frivole ce se poartă în locuri ascunse vederii. Se uita neliniştită la capul cu păr brunet, tuns scurt, la chipul ei drăgălaş, care privea în jos, şi la corpuşorul ei moale, subţire, mlădios, aparent nedezvoltat! Un trup băieţos. Un chip băieţos şi gesturi dezinvolte! Fata avea douăzeci de ani şi părea de şaptesprezece. Simţea o curiozitate sinceră, adevărată, poate chiar îndrăzneaţă faţă de lume. N-avea nimic pervers, tainic sau sinistru! Era inocenţa întruchipată. Şi totuşi, această preocupare deloc băieţească pentru lenjeria ascunsă sub veşminte, pe care n-a făcut niciodată nicio încercare să o explice! Miss Osyth era îngrijorată şi, în acelaşi timp, ciudat de conştientă de faptul că simte o plăcută însufleţire.

Minnie a lăsat lucrul şi s-a sprijinit de un al treilea scaun, scăldat în lumina ce pătrundea prin fereastră. Alegea întotdeauna poziţiile cele mai comode şi rar se întâmpla să stea pe un singur scaun, când putea să stea pe două în acelaşi timp. Parcă nu se descurca cu propriul ei trup, părea oarecum depăşită de situaţie şi stânjenită, în ciuda graţiei sale adesea tulburătoare.

– Miss Osyth?

– Da, draga mea?

– Pot să vă întreb ceva?

Tânăra a intonat cuvintele. Când nu se simţea în largul ei, intona, îngâna sau cânta cuvintele în loc să le rostească.

– Ascult.

– De nu ştiu câte ori am vrut să vă întreb.

Minnie trăia în propriul ei univers, unul agresiv şi extravagant. În lumea ei timpul ori îi părea infinit, ori nu exista deloc. Ceea ce era valabil pentru orice. Pentru ea, un lucru ori exista în cantităţi uriaşe, ori nu exista. În acest univers Minnie murea mereu, dacă e să ne luăm după senzaţiile ei extrem de puternice. Despre ea nu se poate spune că-i plăcea ori că-i displăcea ceva. Ea ura, iubea, adora. Între astfel de sentimente nu era loc pentru niciun altul! De fapt, trăia la superlativ, într-un univers în care era periculos să trăieşti!

– Deci? a repetat Miss Osyth.

– Aţi fost îndrăgostită vreodată?

S-a lăsat tăcere o clipă.

– Nu, a răspuns sincer profesoara de pian cu o voce gâtuită, dându-şi seama mai întâi că fata se face mare – ce ciudăţenie! – şi după aceea că întrebarea ei a şocat-o.

Ca să-şi ascundă reacţia s-a uitat grav pe fereastră.

Într-un mic golf, la vreo patruzeci şi cinci de metri în faţa casei, erau trei iahturi. Cele două mai mici pluteau deja la ceasul fluxului; celălalt, cel mai mare, era încă pe uscat, desfăcut în bucăţi. Miss Osyth vedea în fiecare zi şi adesea chiar de două ori pe zi ambarcaţiunile alunecând pe apă şi străbătând nămolul. La orice oră

putea spune, fără să se uite, dacă vreunul dintre ele e pe apă sau pe uscat. Trăia zi şi noapte cu ritmul necontenit al fluxului şi al refluxului. Astă-seară, când i-a răspuns lui Minnie, cel mai mare iaht, cu lanţul lui verde, lăsat, şi având partea ascunsă în apă împotmolită în ierburi, i s-a ivit brusc în faţa ochilor, îndepărtat şi pătimaş.

Ştia că, judecându-i greşit tonul, eleva ei crede că s-a enervat. Nu se enervase, dar nu putea spune asta pentru că ar însemna să lungească discuţia respectivă, pe care dorea s-o încheie de îndată. Era un subiect delicat. Nu se putea închipui stând de vorbă despre dragoste cu o tânără în floare. Instinctul o avertiza să ocolească o asemenea primejdie.

– Trebuie să fug acasă, a zis Minnie după o clipă.

– Îţi ţin companie o parte din drum, a spus Miss Osyth.

– Chiar sunteţi un înger!

(Universul lui Minnie era locuit de îngeri şi demoni.)

Au pornit după ce au închis uşa casei singuratice, dar fără s-o încuie. Mergând prin iarbă, străbătând aproape două sute de metri, au ajuns în sătucul Flittering – un şir de căsuţe albe, un han, o locuinţă particulară mai mare şi, într-un debarcader pietruit precar, două clădiri vechi, ca nişte depozite ce stau să cadă. Dinspre Flittering, ca şi dinspre toate satele şi oraşele de coastă din peninsula aflată în estul Angliei, nu exista decât un singur drum spre inima uscatului, iar drumul din micul sat era unul chinuit, iarna aproape impracticabil pentru cei care merg pe jos, însă acum uscat şi colbuit.

Minnie ţopăia şi alerga agitată, jucându-se în jurul liniştitei Miss Osyth ca un marsuin în jurul unui vapor. După ce au trecut de farul mic, dezafectat, datând din secolul al XVIII-lea şi au ajuns în punctul în care drumul urca spre satul Hoe (metropola sătucului Flittering) şi spre şoseaua ce mergea până la marele Babilon numit Colchester, cu sală de concert şi trei cinematografe, profesoara s-a oprit. La capăt începea ferma lui Lilly, casa lui Minnie. Aceasta a sărit pe ea cu entuziasm, sărutând-o apăsat.

– Chiar îmi plăceţi! a exclamat tânăra, cerându-i astfel iertare, fără să mai spună vreun cuvânt, pentru indiscreţia cu care trăsese cu ochiul în trecutul celei care era un înger pentru ea.

Miss Osyth a sărutat-o, la rândul ei, afectuos… Iar copila s-a potolit, o scânteie albă la asfinţit.

Însoţitoarea ei s-a uitat iar spre răsărit. A trecut prin Flittering, satul alb, strigându-i „noapte bună“ stăpânului hanului când a plecat. A mers prin dreptul frumoaselor depozite vechi, a căror degradare înceată, care o îndurera întotdeauna, i s-a părut acum, brusc, de un tragism insuportabil. O barcă având toate pânzele strânse ori prinse, cu excepţia velei ce atârna ca o fantomă pe cerul mohorât, urca foarte încet pe canal, înfruntând fluxul de noapte. Şi în această fantomă ce se apropia de debarcaderul ce avea să fie părăsit pentru totdeauna era ceva de un tragism chinuitor.

A urcat maldărele de iarbă. Golful uriaş, care la reflux se prefăcea într-un pustiu cu ceva lacuri mici, devenise o mare cu insuliţe. Marea scânteia într-o lumină ciudată. A ajuns în grădina mică şi s-a uitat la păsările cuibărite una într-alta. A deschis uşa şi a intrat în casa cu cinci camere, aflată la capătul lumii locuite, şi a aruncat o privire în

fiecare încăpere, aşa cum îi era obiceiul. După care a aprins o lumânare în salon şi a tras oblonul.

Mama ei cumpărase locuinţa după ce îi murise soţul, cu mai bine de douăzeci de ani în urmă. Doamna Drine era o bătrână ursuză, care stătea în grădină, purtând mănuşi negre. Vorbea foarte, foarte încet şi întotdeauna aşteptase şi primise supunere absolută şi devotament neştirbit de la Osyth. Avuseseră o slujitoare, singura fiinţă umană pe care doamna Drine o mai asculta. Aveau şi un câine. Doamna Drine a murit. Osyth era liberă, dar îi lipsea forţa de a-şi folosi libertatea. Slujitoarea era stăpână. Câinele a murit. Slujitoarea a murit. Atunci Osyth a devenit singurul prizonier al casei, pe care n-o putea vinde fără să fie în pierdere şi din care nu voia să plece. Îi era frică de servitori, n-a vrut să angajeze altă slujitoare, aşa că făcea tot singură. Avea un venit foarte mic, care mai creştea o idee în urma lecţiilor de pian pe care le dădea – „învăţase“ să cânte la pian la Colchester – şi prin ce câştiga din minunatele mărunţişuri pe care le lucra de mână şi le vindea ieftin. O parte considerabilă din acest venit se ducea pe mici operaţii la nas şi la gât. Era deseori indispusă şi de multe ori chipul ei dădea semne de dispepsie şi de nevralgie, care o chinuiau fără încetare. Vântul de răsărit care bătea în ţinuturile sărate câte două luni în fiecare primăvară era duşmanul ei. Avea treizeci şi nouă de ani. Când era de vârsta lui Minnie, oamenii ziceau că e drăguţă. Şi era slabă şi acum, dar nu uscată. Numai că avea umerii căzuţi. Fiind înzestrată cu o judecată bună, cu un sănătos simţ al măsurii şi cu o capacitate de a se detaşa, ştia de ce a dat greş în viaţă. Nu reuşise niciodată să se afirme, nu avusese niciodată puterea să se afirme.

N-ar fi zis că duce o viaţă nefericită. Însă acum întrebarea directă pe care i-o pusese Minnie parcă tulburase toată amărăciunea nevăzută din existenţa ei, aflată în căutarea unei soluţii. A fost şocată când în

faţa ochilor i s-a arătat fulgerător tot ce a pierdut. Mila de sine o aducea în pragul agoniei. S-a lăsat pe sofaua tare şi a plâns în singurătate, la fel de încet cum vorbea, la fel de încet cum vorbea şi mama ei. Nu suspina. Lacrimile îi curgeau repede. I s-a părut că aude glasul vioi, băieţos, al lui Minnie: *Aţi fost îndrăgostită vreodată?*. Nu! Nu fusese îndrăgostită niciodată. Rar avusese ocazia să se îndrăgostească şi niciodată nu îndrăznise să profite de vreuna dintre aceste ocazii rare.

2.

A trezit-o în toiul nopţii un zgomot, o ceartă din faţa casei. Nu se temea nici pic – o ciudăţenie, la o femeie sfioasă ca ea – de singurătate, însă acum au speriat-o glasurile furioase de bărbat, căci niciodată în cei douăzeci de ani de când locuia în casa aceea nu auzise glas de om noaptea venind dinspre mlaştini. Locuinţa ei chiar era la capătul lumii. După ce se înnopta, nimeni nu putea cutreiera în siguranţă smârcurile străbătute de puzderie de golfuleţe. În jurul casei, zgomotele nopţii erau chemările sinistre ale păsărilor, vântul suflând prin trestii şi prin coşurile de pe acoperişuri şi, când venea vreme rea de Crăciun, marea năvălind în golfurile mai largi. S-a ridicat şi a aprins lumânarea ca să-i ţină de urât. N-a îndrăznit să tragă oblonul şi să se uite afară. Într-una dintre voci a recunoscut accentele aspre, trufaşe ale stăpânului de la hanul din Flittering.

– Îţi zic că n-ai ce căuta în iahtul ăla! striga omul. Sunt cu ochii pe tine de trei ore.

– Zău? Nu mai spune!

– Zău! Sunt iahturile domnului Beaumont, care nu vrea vagabonzi murdari în ele.

– Şi dacă mă cheamă Beaumont?

Părea o voce de om tânăr.

Miss Oysth n-a auzit mai mult. Şi-a ascultat multă vreme inima bubuindu-i în piept şi, în cele din urmă, a stins lumânarea şi s-a culcat din nou, gândindu-se la soarta celor din familia Beaumont.

Dar s-a mai trezit o dată din pricina unui alt zgomot, unul mai slab, care întâi i s-a părut că e propria ei inimă care bate, dar care după aceea s-a dovedit a fi o bătaie la uşa din faţă.

Şi-a tras cuvertura peste cap. Dar ciocănitul nu contenea, aidoma conştiinţei ce pătrunde prin zidurile de apărare ale unui leneş neruşinat. S-a ridicat nervoasă, a aprins din nou lumânarea, s-a îmbrăcat şi s-a uitat prin perdelele de muselină de la fereastră. Era într-adevăr întuneric să-l tai cu cuţitul în noaptea cu cer limpede. Miss Osyth s-a înfiorat nelinişti tă. Însă o clipă mai târziu, ascultând, parcă şi-a zis ei înseşi: *Am o presimţire îngrozitoare. Dar aş putea să văd.* Şi a cedat, supusă şi eliberată, în faţa situaţiei. S-au auzit paşi pe pietriş.

– Ah! a rostit vocea calmă a cuiva care probabil că în sfârşit a băgat de seamă lumânarea aprinsă de deasupra şi umbra unui cap pe perdelele de muselină.

– Vă rog să coborâţi de acolo! Sângerez peste tot!

Era adversarul proprietarului de la han.

3.

– Mai bine aprind lampa mare şi încălzesc nişte apă înainte să mă ocup de *aia*, a zis Miss Osyth încet, sfios, dar în acelaşi timp convingător, uitându-se la vizitatorul pe care-l primise în salon, unde ardea doar o lumânare.

În caz că nu-i era chiar ruşine cu salonaşul ei, măcar îşi făcea griji că el ar putea să dispreţuiască încăperea cu bizarele ei piese de mobilier victorian – tablouri pictate, scaune haioase, un covor strident, care se destrăma, broderiile şi acuarelele mamei, fotografii şi gravuri ireale. Ştia prea bine că şi o pisică ar râde de un astfel de loc. Ştia că e un refugiu patetic în învălmăşeala inevitabilă a secolului XX. Dar nu voia, nu putea să-l schimbe. Îl ocrotea stingheră.

O stânjenea şi felul în care era îmbrăcată, sumar şi incomplet, în timp ce tânărul purta haine elegante, deşi puţin şifonate. În dreptul nasturelui de jos al hainei i se vedea talia demnă de admiraţie. Miss Osyth s-a simţit dintr-odată mai feciorelnică decât oricând. Era îmbujorată şi încântată de propria neprihănire. Era neliniştită şi în defensivă. Îi venea şi să îndrăznească, şi să fugă, şi să ispitească, şi să stârnească repulsie, şi să-i pese, şi să nu-i pese. Destinul o aducea pe ea, care nu era deloc obişnuită cu prezenţa bărbaţilor, aproape de un bărbat, în cele mai ciudate împrejurări. Oricum, aşa cum se încurajase şi înainte, iat-o la ananghie! Iar mâna bandajată grosolan a fost de ajuns să retrezească în ea afectarea sensibilă a fecioriei. Bandajul se înroşise tare. Voia să se uite la faţa tânărului, dar s-a uitat la bandaj. Băgase de seamă doar că e blond şi nespus de chipeş, un chip fără seamăn, precum chipul Arhanghelului Gavriil. Nu se simţea numai feciorelnică, ci şi nespus, absurd de tânără.

– Luaţi loc! Luaţi loc! i-a zis fâstâcită şi a stins din greşeală lumânarea, care mai întâi a mirosit urât, pentru că fitilul era prea mic, după care a început să facă fum pentru că fitilul era prea mare.

– Doamne, Doamne!… Să încălzesc nişte apă.

Chiar şi când a rămas singură în bucătărie, unde a aprins lampa cu spirt la care îşi pregătea ceaiul de dimineaţă, era tulburată.

Ce neghioabă caraghioasă sunt! şi-a spus. Tânărul s-a dus după ea.

– Nu vreau să vă fac mizerie în salon, i-a zis.

Şi-a scos singur bandajul şi a întins mâna sub robinetul de la chiuvetă. Fără să ştie, făcea risipă din preţioasa ei apă de ploaie, care curgea din rezervorul de sub jgheab. Era rănit în palmă. Rana era urâtă, de vreo trei centimetri! Apa rece a oprit repede sângerarea. Ea nu îndrăznea să întrebe cum s-a rănit, dar s-a gândit la proprietarul hanului. După aceea a trebuit să-l ţină de încheietură şi să-i cureţe rana cu apă rece, rozalie de la dezinfectant. Ce ghinion că-şi ţinea pânzeturile şi lucrurile nefolosite într-un sertar din cămara de la bucătărie, aşa că a trebuit să sfâşie bandajul nou de faţă cu el! Totuşi, parcă îşi mai revenise acum.

– Presupun că sunteţi Alexis Beaumont, s-a aventurat ea, după ce el i-a mulţumit pentru pansament, pe care într-adevăr i-l făcuse foarte bine. Era sigură că ştie cine e.

El a încuviinţat dând din cap, surâzând misterios. Familia Beaumont cumpărase o casă şi un domeniu lângă Hoe în urmă cu cincisprezece ani. Invadase zona, venind de la Londra, adică de nicăieri. Erau oameni bogaţi şi hotărâţi să trezească la viaţă regiunea Hoe, fără să

aibă habar de traiul la ţară în Anglia. Frecventau toate familiile din zonă, cu o singură excepţie. Organizau expoziţii de flori şi partide de tenis, găzduiau seri dansante şi înfiinţaseră un club ca să cizeleze ţăranii. Localnicii acceptaseră tot. Duseseră o viaţă strălucitoare la vreme de război şi după război. Însă după aceea cursul evenimentelor îi obligase să plece. Crezuseră că marea plecare o să zdruncine toată regiunea din temelii. Crezuseră că toţi localnicii vor vărsa lacrimi amare în august, când vor vedea anunţul din dreptul porţilor de la intrare: *Proprietate de vânzare.* Nici gând! Au plecat într-o linişte desăvârşită. Pentru cei din regiunea Hoe, cei şapte ani frumoşi, plini, petrecuţi acolo avuseseră aceeaşi însemnătate ca o maşină ciudată care trece pe strada mare din sat. În viaţa localnicilor nepăsători şi impasibili, cu rădăcini adânc îngropate în negura veacurilor, în istoria societăţii din partea locului, şederea familiei Beaumont acolo preţuia cât o ceapă degerată. Nu însemnase nimic rău, dar atâta tot! Doar iahtul rămăsese să stea mărturie că familia Beaumont a existat. Un agent din Colchester îl împrumuta din când în când pentru o vânătoare de raţe pe Mozewater, dar nu reuşise să-l vândă. Miss Osyth îl zărise pe Alexis o dată sau de două ori când era la şcoală şi venea să-şi petreacă vacanţa acasă. Pe-atunci se dusese vestea că e un băiat răsfăţat, din cauza căruia părinţii lui se luau la harţă.

– Acum o să mă întorc la iaht. Aţi fost nemaipomenit de amabilă şi de pricepută.

A rostit cuvintele clar, pe un ton limpede. Avea un stil cuceritor.

– Vreţi să dormiţi acolo?

– Unde altundeva aş putea dormi? E un pat acolo. De fapt, sunt două. E destul de confortabil.

– Dar paturile sigur sunt foarte umede!

– A, nu.

– Sigur sunt!

Miss Osyth deplângea simplitatea bărbatului, a tuturor bărbaţilor, simplitatea de care dădeau dovadă în amănuntele practice ale vieţii de zi cu zi.

– N-are nicio importanţă, i-a răspuns el nepăsător, adăugând: *Dar, dacă doriţi să mă răsfăţaţi* – a rostit fraza cu o încredere tulburătoare, irezistibilă, încet şi blând –, va zic ce puteţi face. Îmi daţi o găleată cu apă, căci există săpun şi prosoape în iaht, şi o lumânare.

– Da, a răspuns ea.

Când a fost gata, Miss Osyth a aprins lampa de afară şi au pornit în noaptea caldă. La iaht se ajungea cu o barcă cu fund plat. I-au dat vânt o dată şi au purces. Se mişcau în tăcere amândoi, de parcă s-ar fi temut să nu-i audă cineva. Spre surprinderea ei, în cabina din iaht chiar era plăcut. La lumina lămpii şi a lumânării se desluşeau tot soiul de ustensile la îndemnă şi ceva mâncare şi era mai mult spaţiu decât şi-ar fi închipuit. Ea a făcut patul, a turnat apă în butoiul prins în chingi de aramă, care avea un robinet tot din aramă.

– Acum aveţi tot ce vă trebuie?

– Nu, dar voi avea. Mâine o să dau o fugă la Colchester şi o să iau o periuţă de dinţi, o lamă de ras, nişte vacs, o perie de pantofi, una de haine şi o cămaşă sau două. O să mă duc cu maşina.

Miss Osyth a râs, în mod enigmatic însufleţită de scurta incursiune în viaţa personală a unui bărbat.

– Pot să vă dau ceva pentru cizme, s-a oferit ea.

El a refuzat, clătinând din cap. Au ieşit unul după altul din strânsoarea cabinei, Miss Osyth prima, cu lampa. A urcat în barcă şi într-o clipă iat-o pe malul golfului.

– Trebuie să vă spun că sunteţi o fată minunată, i-a strigat Alexis încet. Chiar sunteţi!

În vocea vioaie, puternică, i se simţea însufleţirea.

Fată! A roşit singură în bezna deasă, vag foşgăitoare, din mlaştinile roşietice. Nu mai putea de încântare. Ei bine, se simţea ca o fată. Nu simţea că are treizeci şi nouă de ani şi nu prea-i venea să creadă că are atât. Nu i-a răspuns nimic. Când a ajuns în salon, s-a privit în oglindă, mişcând lampa când sus, când jos. Bineînţeles că avea nişte haine groaznic de nepotrivite, dar parcă nu conta. Şi era sincer convinsă că nu-şi arată vârsta. *Era* o fată. Avea toate senzaţiile pe care le are o fată. Câţi ani avea Alexis? A făcut un calcul şi a hotărât că are douăzeci şi cinci. S-a dus la fereastra din dormitor şi a privit lumina lumânării ce strălucea necontenit prin hubloul de la cabina iahtului. Misterioasă! Fascinantă!… Nu-i dăduse nicio explicaţie despre vizita lui acolo.

Of, Doamne, Doamne! s-a gândit ea. *Ce bine că aşa ceva nu se întâmplă în fiecare zi! E foarte emoţionant şi nu ştiu unde sunt. Şi habar n-am ce ar spune oamenii!* A zâmbit foare bucuroasă, plină de aşteptări, tremurând. A plâns.

4.

– Vai! a strigat Minnie a doua zi. Arătaţi înspăimântător de tânără, Miss Osyth! Nu-mi dau seama cum de reuşiţi. *Eu* simt că am o sută de ani.

Profesoara a roşit un pic, iar eleva a adăugat:

– Şi sunteţi atât de fermecătoare! Bine, sigur, sunteţi fermecătoare mereu… Pe mine mă depăşeşte, recunosc. Mă depăşeşte.

Miss Osyth a mai roşit un pic. Se simţea inexplicabil de fericită, dar şi constrânsă. Nu ştia ce să spună. Complimentul sincer şi entuziast pe care i-l făcuse tânăra îi dădea încredere în ea însăşi, ceea ce-i lipsea de obicei. Era limpede că Minnie n-ar fi izbucnit aşa când a văzut-o, dacă n-ar fi avut un motiv ieşit din comun. Iar observaţiile ei se potriveau mănuşă cu sentimentele profesoarei sale. Miss Osyth chiar se simţea tânără şi, cu toate că era obosită şi ar fi trebuit să sufere de nevralgie, ca de obicei, ea era, în mod brusc şi ciudat, într-o stare de sănătate foarte bună. I se întâmpla o minune? Miss Osyth, în general un om de un mare bun-simţ, nu credea în minuni. În clipa aceea avea impresia că a început să se creadă bătrână, când nu era bătrână. Treizeci şi nouă de ani! Nu însemna nimic. Cuvintele lui, „Sunteţi o fată minunată“, îi răsunau în amintire şi în suflet, strălucind încontinuu, frumos, sugestiv. Erau cuvintele magice ale întineririi.

Fericirea ei ascunsă a fost tulburată de vizita neaşteptată a lui Minnie. Nu era ziua în care venea la lecţie şi, cu toate că uneori apărea neanunţată, de ce să apară chiar în ziua asta? Adolescenta

avea un gând şi trebuia să i-l împărtăşească. Iată singurul scop în care venise.

– Miss Osyth, a exclamat ea, holbându-se prin fereastră, sigur aţi auzit de Alexis Beaumont, nu? Acum parcă nu e la iaht. Adică ştiu că nu e, pentru că l-am văzut trecând pe lângă fermă azi de dimineaţă. A luat maşina de Colchester din Hoe High Street. *Eu* zic că e *prea* frumos. Nu-l mai văzusem cel puţin de pe vremea când era şcolar. Dar nu e ciudat că trăieşte aşa, pe un iaht? Nu înţeleg. Nimeni nu înţelege. Cică s-ar fi certat cu taică-său şi aşteaptă ca doamna Beaumont să-l convingă să revină la sentimente mai bune. Dar cum *se descurcă?* Mă întreb dacă o fi adevărat că s-a luat la bătaie cu domnul Cossange. Bănuiesc că e, dar înţeleg că s-ar fi împăcat şi că o să ia masa la el, la Maid's Head. Bineînţeles că domnul Cossange lipsise de pe-aici atâta vreme, că habar n-avea cine e.

Fără să se fi străduit, Minnie strânsese toate zvonurile despre Alexis. Era limpede că o obsedează.

– Să-ţi spun ceva, a reacţionat Miss Osyth la insistenţa ei. Azi-noapte a ajuns pe-aici şi mi-a cerut apă proaspătă.

– Şi i-aţi dat?

– Fireşte.

– Şi nu vi se pare şi *dumneavoastră* că e atât de frumos, că nici nu se poate spune în cuvinte?

– Era aproape beznă.

O asemenea duplicitate, calculată şi fără echivoc, nu-i stătea în fire profesoarei. Ar fi trebuit să-i tulbure conştiinţa, dar nu s-a întâmplat.

A fost încântată când Minnie a plecat, neîncrezătoare. Cel mai mult îşi dorea să rămână singură cu gândurile ei, cu aceleaşi gânduri, la care să mediteze iar şi iar. Şi dorinţa i s-a îndeplinit. Nimeni n-a venit pe la ea, nici măcar vreun negustor, iar ea nu s-a dus la Flittering. Abia a mers până în grădină pentru ca nu cumva, dacă trece pe-acolo, Alexis să creadă că ea a stat cu mâinile în sân şi a aşteptat, pentru că el nu putea ajunge la iaht fără să fie văzut din grădină. Ce bizară, ce înduioşătoare modestie din partea ei! Însă poate că era şi o dovadă de orgoliu. Nu lucra. Stătea. Umbla neliniştită, fără noimă, din încăpere în încăpere. Se aşeza iar. Vorbea cu pisica, apoi cu găinile, nu despre ea, ci despre ele. Ca majoritatea singuraticilor, avea obiceiul de a vorbi singură. Dar astăzi nu şi-a spus nicio vorbă. Dacă ar fi vorbit singură, ar fi auzit lucruri ce-ar fi stânjenit-o, ar fi ruşinat-o. Iar ea era hipersensibilă. Fecioara care stătea la pândă în sufletul ei era gata să sară în orice clipă ca un sălbatic tânăr, impulsiv, de nestăpânit, şi să săvârşească fapte bizare.

Era o zi splendidă, perfectă, nesfârşită. Urmele soarelui parcă nu voiau să părăsească cerul serii, dar în cele din urmă au fost alungate de luna uriaşă ce a răsărit din mare. Trebuia să fie aflux, unul foarte mare, chiar înainte de miezul nopţii.

Miss Osyth a stat în dormitor până târziu. Dar nu s-a dezbrăcat. Se îmbrăcase cu grijă după-amiază, dar nu-şi pusese cele mai bune haine. A, nu! Ar fi fost absurd. Încetişor. Dar fusese mai grijulie decât de obicei. Şi alesese şi un minunat guler din dantelă, pe care-l lucrase chiar ea!

Trebuie să mă duc la culcare. Nu pot să mă duc. Trebuie să mă duc. Gândurile i se învălmăşeau… S-a uitat precaută printre obloanele trase şi fereastră, nefiind prima dată când făcea asta, şi a tresărit. În

cabina de pe iaht ardea lumina. De neînchipuit! De neînchipuit că vibraţiile luminii de la o lumânărică transpar prin stricla hubloului şi prin fereastra ei, prin capul ei, şi îi înviorează mintea, care, la rândul ei, îi înviorează maşinăria inimii, până ce începe să bubuie, să bubuie, să bubuie în rochia albastră, strânsă pe corp. Înfricoşător…

Se întorsese ca prin mister. Cum? Când? Nu ştia. Dar era acolo, singur, însingurat ca ea, la vreo patruzeci de metri de ea, învăluit în noaptea înspăimântătoare a mlaştinilor.

S-a lăsat în genunchi în dreptul ferestrei, rămânând nemişcată. A aşteptat până s-a stins lumina aceea. Acum era foarte tristă şi se ura pe ea însăşi. Şi era şi istovită din cale-afară. Era bătrână… A auzit zgomote pe pietriş. Apoi, un ciocănit la uşa de jos, unul de rău augur, irezistibil, încet, autoritar… Venise. Era cu neputinţă să vină, dar venise. Din nou tânără, puternică, nerăbdătoare şi proaspătă, de parcă tocmai s-ar fi trezit dintr-un somn lung de noapte, a deschis fereastra.

N-aveţi cumva o aspirină? a întrebat Alexis cu glasul lui calm şi hotărât. Ştiu că nu e frumos din partea mea să vă deranjez, dar îmi zvâcneşte mâna ca naiba.

5.

– Nu, a răspuns Miss Osyth, ţinându-i mâna rănită între mâinile ei şi examinând-o la lumina lumânării din cabină. Merge foarte bine. Încă e puţin inflamată, bineînţeles, dar aţi făcut prea multe astăzi, aţi cărat pachete. Bănuiesc, şi aţi şi mers mult.

Vorbea ca să-l liniştească, ştiutoare, ca şi cum verdictul ei ar fi fost imposibil de contestat.

– Bine, e în regulă, a îngăimat el, în tonul lui de om eliberat simţindu-se că-i recunoaşte autoritatea în domeniu.

Era mândră. A preluat controlul în cabină dintr-odată. Măsura cam doi metri în lungime şi avea o lăţime de cam un metru şi jumătate. În unele locuri, acolo unde chepengul era deschis şi pătrundea lumina stelelor, Miss Osyth avea loc să stea în picioare, dar nu şi Alexis. În mijloc era o masă îngustă, iar de o parte şi de alta a acesteia erau aşezate două canapele sau paturi. Era un spaţiu mic, dar locuibil, iar pe ea o încânta confortul lui în miniatură. Bandajându-i iar mâna cu un pansament nou, adus de la ea de acasă, a tot lăudat aerul intim din cabină. Şi locul era şi pitoresc: lateralele şi acoperişul erau de un alb imaculat, ici-colo aurit, masa era din lemn de tek, care scotea în evidenţă albul, păturile şifonate erau în culori tari, iar podeaua era acoperită cu linoleum al cărui model imita gresia alb-negru.

– E o căsuţă de rând, a spus Miss Osyth. E un deliciu.

Avea o voce de om în extaz.

Era cald, deşi chepengul era deschis şi se aflau sub cerul liber. Şi ei îi plăcea această căldură. L-a întrebat aproape amenințător unde ia masa şi el i-a răspuns că mănâncă la han.

– Da, a zis ea. Am auzit că v-aţi împăcat cu proprietarul.

A râs. Şi el a făcut acelaşi lucru.

– Lucrurile se aranjează repede, nu? a replicat el.

– O! Da.

Au schimbat o privire.

– Mai bine luaţi aspirina dizolvată în apă fierbinte.

– Dar nu am apă fierbinte.

– Mi-am adus eu termosul, l-a anunţat ea pe un ton superior.

Îl pusese într-un colţ, pe canapeaua liberă. Era înfăşurat într-o pânză albă.

– Ce e asta? a întrebat el în timp ce desfăcea pânza.

– O faţă de pernă curată. N-am nimic împotrivă să dormiţi în pături, dar nu pe o pernă fără faţă de pernă. Pânza de saltele răneşte pielea de pe obraz.

– Sunteţi o fată minunată! i-a zis el simplu.

– Şi nu e tot, a continuat ea şi a ieşit din cabină, spre scara abruptă care ducea pe punte.

A bâjbâit cu mâna şi a dat de un bucheţel de flori pe care-l lăsase acolo când intrase.

Toate aceste mărunţişuri pe care le pregătise dinainte, sperând că astfel îl va atrage. Intrarea în grădina de flori a avut un efect dramatic cu adevărat senzaţional.

– Va trebui să aibă apă fierbinte, ca dumneavoastră, a spus ea.

– Acum au o groază de apă rece, a comentat Alexis. Proprietarul a dat dovadă de mare bun-simţ. În definitiv, pot să înţeleg că a făcut gălăgie la început, nu? De unde să ştie *el* cine sunt eu?

Miss Osyth n-a răspuns nimic. Era ocupată cu perna şi cuverturile, întorcea salteaua, avea treabă cu ulciorul metalic pentru flori şi cu ulciorul mai mic, tot metalic, din care Alexis trebuia să bea apa fierbinte. Se foia de colo-colo ca o fetişcană adevărată, mlădioasă şi poate că şi graţioasă ca o fetişcană. Era foarte conştientă de propriul trup şi oarecum mândră de formele lui, care se ghiceau sub rochia subţire, frumoasă, şi sub ciorapi, de pielea ei albă şi de părul moale. S-a aplecat deasupra obiectelor, mişcându-se unduios.

– Iată! În sfârşit, aspirina.

Perna, imaculată ca însăşi Miss Osyth, era sclipitoare, netedă, dumnezeiesc de îmbietoare. Cuverturile în culori tari erau acum întinse, cea de sus având un colţ îndoit cu precizie geometrică. Florile erau aşezate pe masa închisă la culoare. Din cănuţa de metal ieşeau aburi. Ea ţinea în mână tableta de aspirină. Alexis a deschis gura brusc, aţâţător, şi a scos limba, exact ca un copil isteţ şi răsfăţat. Gestul lui irezistibil i-a dat fiori lui Miss Osyth, care a şovăit o clipă, după care i-a pus pastila pe limbă cu mâna tremurând şi i-a întins

cana. El a clipit. Ea era nespus de emoţionată, aşa cum nu mai fusese niciodată, şi tulburată peste poate. Gestul lui era cel mai minunat şi mai provocator lucru care i se întâmplase vreodată. Umezeala ispititoare a limbii lui îi rămăsese pe deget.

– Acum o să plec, i-a zis ea, străduindu-se să pară indiferentă, după ce el a băut apa.

– A! Dar nici n-aţi văzut ce am cumpărat de la Colchester. Trebuie să-mi spuneţi părerea dumneavoastră. Nu durează decât o clipă.

Ar fi refuzat să mai rămână acolo fie şi o clipă, dar n-a putut. N-avea pic de voinţă. Fericirea o lăsase fără vlagă. El era atât de blond, atât de frumos, atât de sincer, avea aşa o distincţie în voce şi în felul în care se mişca, şi era atât de ascultător faţă de ea. Şi erau singuri, neputând sta decât foarte aproape unul de altul în cabina caldă şi îmbietoare. Şi cabina era ascunsă în noaptea ce învăluia smârcul sărat. Erau în siguranţă. Nimeni nu ştia şi nu avea cum să ştie de intimitatea lor. Mustrările societăţii se opreau la intrarea în micul lor paradis.

Miss Osyth s-a uitat la mărunţişurile pe care le cumpărase, încântată că se vedea că sunt cumpărături făcute de un bărbat. Aparatul de ras, de pildă. Ce dispozitiv ciudat şi periculos! L-a încercat pe obrazul ei delicat. L-a desfăcut în mai multe piese, atât de temătoare. După aceea le-a asamblat la loc.

– Nu, nu! a strigat ea şi s-a ridicat brusc, iute, gata de plecare. Staţi acolo! Mă descurc singură.

Şi dusă a fost.

După patru zile – lui Miss Osyth i s-au părut o lună, nu patru zile, o lună în care nopţile îi deveniseră zile, iar zilele, nopţi, şi toată viaţa i se dăduse peste cap frenetic –, Alexis a început pe neaşteptate, în intimitatea cabinei de pe iaht, să-i povestească însoţitoarei sale motivele pentru care s-a înstrăinat de căminul lui din Dorset. Urma să se alăture unor juni camarazi şi să plece într-o expediţie, în scopuri comerciale, într-o insulă nelocuită, aflată la o distanţă de sute de mile de coasta de vest a Americii de Sud. Urma să contribuie cu cinci sute de lire la această iniţiativă, dar tatăl lui cel bogat refuzase să-i dea bani. Însă ştia din proprie experienţă că taică-său o să cedeze la rugăminţile soţiei. Alexis a povestit înduioşător, astfel încât să pară un martir în ochii lui Miss Osyth. Aşezată lângă el pe canapea, ea a început să plângă. Mila ei generoasă l-a emoţionat şi nu i-a trecut prin cap că ea varsă lacrimi la gândul că el urma să plece la celălalt capăt al lumii. A întors capul spre ea şi, privind-o în ochii umezi, a sărutat-o blând pe buzele pline de dorinţă. Sărutul ca fost ca o împărtăşanie pentru ea. A înclinat capul şi a rămas aşa. Iar farmecul ei frumos, curat, l-a vrăjit. Oare lăsase capul în jos de ruşine, de plăcere sau şi de una, şi de alta? Inocenţa ei îl intimida. În clipa aceea Miss Osyth era fără vârstă, nici tânără, nici bătrână, nici coaptă, nici necoaptă. Era pur şi simplu inocenţa întruchipată. Alexis şi-a desprins ochii de la ea. Înainte să se hotărască ce-ar trebui să facă, ea a ţâşnit iute, isteric şi s-a făcut nevăzută. Ce frumos şi ce provocator e vârtejul de la fusta ei, se gândea el când a dispărut pe scările abrupte în lumea întunecată a mlaştinilor sărate!

6.

În dimineaţa următoare – dar era aceeaşi dimineaţă –, după ce i-a adus poştaşul o scrisoare care a nelinişti-o de cum a văzut ştampila de Bruxelles pe plic, Miss Osyth s-a dus imediat la iaht, ţinând în mână un bilet scris cu creionul. Era grăbită, şi totuşi, nehotărâtă. Acolo, nicio mişcare. Cu siguranţă că Alexis, tânăr fiind, dormea tun. Apa era mică. Ea şi-a scos pantofii şi ciorapii şi a mers prin noroiul lipicios până în dreptul iahtului. A ascultat şi a auzit vag răsuflarea regulată a celui care dormea nevăzut, pentru ea un sunet sfânt şi frumos. Viaţa nici că-i păruse vreodată mai romantică sau mai înspăimântătoare. Ciudat, îi era frică de această situaţie nespus de bizară, şi de puterea nebănuit de mare a propriilor ei instincte. Hubloul de la cabina mică era deschis. A lăsat bileţelul pe partea de jos a hubloului şi a pus o piatră pe el ca să nu zboare. Ea, care avea capacitatea de a se detaşa, ştia prea bine că mai devreme sau mai târziu Alexis o să abată asupra ei cine ştie ce nenorocire. Însă era tot în al nouălea cer, extazul ei se intensificase. Iar scrisoarea de la Bruxelles nu făcuse decât s-o provoace şi mai tare. Pe bileţelul nesemnat pe care i-l lăsase scria *Un unchi de-al meu de la Bruxelles e grav bolnav. Trebuie să mă duc la el. Mă întorc cât pot de repede. Te rog să ai grijă de tine.*

După aceea a început agitaţia îngrozitoare a femeii care nu călătorise niciodată. A trebuit să plece la Londra ca să facă rost de paşaport şi apoi să se întoarcă la Harwich (unde, din casa ei, putea să vadă coşul de pe acoperişul cel mai înalt, de partea cealaltă a râului Mozewater) ca să prindă vaporul de seară spre Antwerp…

Unchiul s-a prăpădit. Prinsă în înghesuiala dintr-un tramvai din Bruxelles, i s-au furat toţi banii. Dând dovadă de mare curaj, deşi era timidă, a făcut o scenă la poliţia din oraş, deşi nu vorbea niciun pic de franceză. Autorităţile au devenit curioase şi n-au vrut să facă nimic până când nu le-a dezvăluit, printre altele, numele de fată al mamei. Şi nici după aceea n-au mişcat un deget. I-au explicat că în tramvaiele din Bruxelles au loc zeci de jafuri în fiecare zi.

A ajuns la Harwich într-o dimineaţă, îmbrăcată în negru, mai săracă, dar având perspectiva unei moşteniri. A mers pe drumul şerpuitor de la capătul râului Mozewater până la casa ei, care avea un aer stătut, şi care i s-a părut insuportabil de murdară. O aşteptau nişte scrisori, dar niciuna nu era de la Alexis. Era în agonie. Era de neconceput să ceară veşti despre el. Cu un aer enigmatic, tainic, iahtul stătea în golf, ca de obicei. Vremea era în continuare minunată. După-amiază a ieşit la plimbare în smârcurile ei sărate. Erau ale ei pentru că le cunoştea mai bine decât oricine. Apa scăzuse la minimum. Pe marginea plină de cărbune cocsificat a golfului a văzut un plic maro cu verde. Era nedeschis şi în el se afla bileţelul pe care i-l scrisese lui Alexis. Fără îndoială că atunci când închisese hubloul îl împinsese în apă, neobservându-l. Părea nespus de stingher.

Strângând plicul în mână, a pornit spre labirintul singuratic al mlaştinilor. A trecut poduri mici, incredibil de şubrede, a urcat şi a coborât pante, a sărit albiile uscate ale unor pârâiaşe, a mers pe marginea verdelui strălucitor al muşchilor înşelători, s-a plimbat prin trestia înaltă, zdravănă, şi-a şters pantofii în muşuroaie de ferigi, a speriat păsăretul şi vânatul de uscat, lăsându-se în voia marilor puteri ale vântului şi ale soarelui. Peisajul era primitiv, ca soarele şi vântul. În afară de ea, rar se încumeta cineva să calce în pustiul nesfârşit, într-adevăr periculos pentru cei nechibzuiţi şi pentru

necunoscători. Când făcea astfel de plimbări în cele din urmă ajungea întotdeauna la acelaşi loc, un petic de pământ verde ca iarba, la adăpost de vânt şi de apă deopotrivă.

Acolo i-a văzut pe Alexis şi pe Minnie stând unul lângă altul şi sărutându-se îndelung. Erau atât de tineri, atât de graţioşi, atât de fireşti, atât ne nevinovaţi, atât de sinceri în gesturile lor tandre, aşa de potrivite într-un loc sălbatic, fermecător, că a rămas ca în transă, plină de admiraţie şi uluită peste măsură. Erau fiinţele pure ale vârstei de aur, care n-a existat şi nu va exista nicicând, dar care din când în când scânteiază o clipă într-o viaţă şi apoi se face nevăzută. Probabil că stătuseră acolo toată ziua şi numai asfinţitul îi putea trezi la realitate, spunându-le că a trecut timpul. Erau convinşi că sunt singuri. Chiar Miss Osyth o iniţiase pe Minnie în geografia întortocheată a mlaştinilor.

S-a întors şi a luat-o la fugă. A alergat ca să n-o vadă. A alergat pentru că îi era ruşine de vârsta ei şi de dezamăgirea ei. Îi era ruşine şi când îşi aducea aminte de mişcările minunate ale trupului fraged al lui Minnie… Cei doi erau sortiţi să se întâlnească şi, după ce se întâlnesc, să nu poată sta departe unul de celălalt.

– Părinţii tăi ştiu? şi-a întrebat eleva când aceasta i-a dat încântată vestea.

– Ei bine, s-a întâmplat ieri. Alexis o să vorbească azi cu ei. O să fie bine.

– Şi familia lui?

– *Trebuie* să fie de acord, a răspuns Minnie încrezătoare.

– Dar nu e la mijloc un conflict?

– O să se aranjeze. Nu pleacă în expediţia din insula din Pacific.

– A! A renunţat?

– Doar nu credeţi că aş fi de acord cu o asemenea nebunie, nu? Of, Miss Osyth! Vă iubesc mai mult ca oricând pentru că mi-a zis c-aţi fost extrem de amabilă cu el.

Şi a cuprins-o cu braţele de gât.

– Nici nu vă puteţi închipui cât de fericită sunt! a adăugat.

– Oh, ba da. Pot! i-a răspuns Miss Osyth cu hotărâre.

– Da? a replicat tânăra, uitându-se la ea mirată.

După ce a plecat frumuseţea de fată, s-a aşezat la pian şi a cântat singură în casă un mic preludiu de Bach. Şi s-a hotărât cu însufleţire să devină un neobosit înger ocrotitor pentru cei doi îndrăgostiţi. A uitat de sine. Era cumplit de fericită, cuprinsă de o fericire de împrumut.

ANGELA, POVESTE
DE DRAGOSTE ÎN OGLINDĂ

William Schwenck Gilbert

Traducere din limba engleză
Monica Andronescu

Sunt un biet infirm, condamnat de ani să-şi petreacă timpul în pat sau pe sofa. De şase ani stau într-o odăiţă din care se vede un canal din Veneţia şi singura fiinţă din apropierea mea e o bătrână surdă, care-mi face patul şi-mi pregăteşte masa, eu ducând-o de azi pe mâine din câţiva bănuţi, vreo treizeci de lire pe an, pe care-i câştig din acuarelele pe care le pictez, flori şi fructe (sunt cele mai ieftine modele la Veneţia), şi le trimit unui prieten la Londra, care i le vinde unui negustor la un preţ mic. Dar, una peste alta, sunt fericit şi mulţumit.

Trebuie să vă dau câteva amănunte despre poziţia odăii mele. E doar o fereastră, la cam un metru şi jumătate deasupra canalului, casa înălţându-se la aproape doi metri mai sus şi fiind susţinută de piloni rezistenţi, care se afundă în apă. Un neajuns (printre altele) este că nu pot vedea tot în sus, nu cuprind cu privirea decât vreo trei metri din înălţimea casei de vizavi, cu toate că, dacă mă întind la fereastră atât cât îmi îngăduie beteşugul meu, zăresc mare parte din canal, care nu e mai lat de patru metri şi jumătate. Numai că, deşi văd doar puţin din locuinţa de vizavi, o văd reflectată în apa din canal, cu susul în jos, şi îi privesc cu mare interes, zărindu-i din când în când pe cei care locuiesc în ea, oglindiţi în apă (întotdeauna cu susul în jos), atunci când apar la balcoane şi la ferestre.

Prima dată când m-am instalat în camera mea, acum vreo şase ani, mi-a atras atenţia un chip reflectat în apă, o fetiţă de cam treisprezece ani (cam atât socoteam eu că are), care apărea zi de zi într-un balcon aflat chiar vizavi, sus, în partea aceea a clădirii pe care o vedeam. Pe măsuţa de lângă ea avea o glastră cu flori şi un crucifix şi, când era vreme frumoasă, stătea acolo de când se iveau zorile până seara, când se întuneca, şi trudea fără încetare, aşa că am tras concluzia că-şi câştiga pâinea cu lucrul de mână. Era limpede că e o fată harnică şi, din câte mi-am dat seama după reflexia din apă, cu susul în jos, curat îmbrăcată şi frumuşică. Avea o mamă în vârstă, infirmă, care-şi petrecea zilele călduroase stând pe balcon cu ea, şi mi se părea interesant când o vedeam pe micuţa slujitoare înfăşurând-o pe bătrână în şaluri, aducându-i perne pentru scaun şi un scăunel în care să-şi întindă picioarele şi lăsându-şi lucrul din când în când ca s-o sărute şi s-o mângâie o clipă, pentru ca apoi să se apuce iar de treabă.

Timpul trecea şi, pe măsură ce micuţa slujitoare creştea, creştea şi chipul ei oglindit în apă, până când, în cele din urmă, s-a preschimbat într-o tânără femeie de vreo şaisprezece sau şaptesprezece ani, bănuiesc. În acea parte a zilei când soarele străluceşte cel mai tare nu pot lucra decât vreo câteva ceasuri, aşa că aveam suficient timp să o privesc mişcându-se şi destulă imaginaţie să născocesc o delicată poveste de dragoste în jurul ei şi s-o înzestrez cu o frumuseţe pe care în mare măsură chiar trebuia s-o cred adevărată. Am văzut sau mi-am închipuit că văd că a început să fie interesată de chipul meu (pe care, desigur, îl vedea în acelaşi fel în care îl vedeam eu pe al ei). Şi într-o bună zi, când am băgat de seamă că mă priveşte – adică atunci când chipul ei reflectat privea chipul meu reflectat –, am îndrăznit să fac un gest disperat, înclinând capul

în semn de salut, şi mare mi-a fost bucuria când ea mi-a răspuns. Aşa au făcut cunoştinţă chipurile noastre oglindite în apă.

Nu mi-a luat mult să mă îndrăgostesc de ea, dar a trecut vreme îndelungată până să mă hotărăsc să fac mai mult decât s-o salut cu o înclinare a capului în fiecare dimineaţă, când bătrâna mă muta din pat pe sofa, în dreptul ferestrei, şi în fiecare seară, când mă ducea la loc, iar micuţa slujitoare pleca din balcon. Oricum, într-o zi, când i-am surprins chipul reflectat uitându-se la mine, am înclinat din cap în semn de salut şi am aruncat o floare în canal. Ea mi-a răspuns înclinând din cap de mai multe ori şi am băgat de seamă că mama ei se uita cu interes. Apoi, în fiecare zi, în loc să-i spun bună dimineaţa îi aruncam o floare în canal, iar seara făceam acelaşi lucru în loc de noapte bună, şi aveam să descopăr în curând că nu-i dăruisem flori în zadar, căci într-o zi mi-a aruncat şi ea o floare, lângă cea dăruită de mine, râzând şi bătând din palme când a văzut că cele două flori se unesc şi se îndepărtează împreună, plutind pe apă. După aceea, în fiecare dimineaţă şi în fiecare seară arunca şi ea câte o floare după ce aruncam eu şi bătea din palme când cele două flori se întâlneau, aşa cum băteam şi eu. Dar când rămâneau despărţite, cum se întâmpla uneori din pricină că una dădea de vreo piedică şi nu putea ajunge lângă cealaltă, ridica mâinile afectată, în semn de disperare, gest pe care încercam să-l imit, dar aşa cum ar face un englez, şi eşuam. Iar atunci când le sfâşia nepăsătoare vreo gondolă aflată în trecere pe acolo (ceea ce se întâmpla deseori) se făcea că plânge şi eu la fel. Apoi, ca într-o pantomimă drăgălaşă, arăta în jos, spre cer, spre a-mi spune că Soarta e de vină pentru naufragiul abătut asupra florilor noastre, iar eu, tot într-un fel de pantomimă, dar nu una la fel de drăgălaşă, încercam să-i zic că Soarta va fi mai bună data viitoare şi că poate mâine florile noastre vor avea mai mult noroc - şi aşa a continuat idila nevinovată. Într-o zi mi-a arătat crucifixul pe care l-a

sărutat şi eu am luat un mic crucifix de argint, pe care-l aveam mereu lângă mine, şi l-am sărutat, aşa că a înţeles că suntem uniţi prin credinţa noastră.

Într-o zi micuţa slujitoare n-a apărut la balcon şi n-am mai văzut-o câteva zile. Cu toate că i-am aruncat flori ca de obicei, n-a mai venit nicio floare care să le ţină companie. Oricum, după o vreme s-a arătat din nou, îmbrăcată în negru şi plângând adesea, aşa că mi-am dat seama că mama sărmanei copile se prăpădise şi, din câte ştiam eu, ea rămăsese singură pe lume. Multe zile nu mi-a mai aruncat nicio floare şi nici vreun alt semn de încuviinţare nu mi-a dat, ci a rămas cu ochii adânciţi în lucrul ei, mai puţin în clipele în care şi-i ştergea cu batista. În faţa ei stătea scaunul bătrânei doamne şi băgam de seamă că din când în când îşi lăsa lucrul şi îl fixa cu privirea, după care izbucnea în lacrimi eliberatoare. Însă în cele din urmă a venit o zi când s-a ridicat şi mi-a făcut un semn înclinând din cap, după care mi-a aruncat câte o floare zi de zi, iar eu i-am răspuns la fel, florile unindu-se şi plutind împreună sau despărţindu-se, după noroc, ca altădată.

Însă pentru mine cea mai întunecată zi a fost când un gondolier chipeş, stând în picioare, drept, în capătul gondolei (căci îl vedeam în carne şi oase), s-a plimbat în dreptul casei sale şi a stat de vorbă cu ea, care era în balcon. Vorbeau ca nişte vechi prieteni – într-adevăr, din câte îmi dădeam seama, a ţinut-o de mână tot timpul cât au stat de vorbă, adică vreo jumătate de oră. După aceea s-a îndepărtat şi m-a lăsat cu sufletul greu. Dar povara mi s-a luat de pe inimă curând, imediat după ce el a dispărut, când micuţa slujitoare mi-a aruncat două flori de pe aceeaşi tulpină, alegorie din care n-am priceput nimic, până când mi-am dat seama dintr-odată că vrea să-mi spună că sunt frate şi soră şi că n-am de ce să mă întristez. Aşa că am

înclinat din cap vesel, iar ea mi-a răspuns şi a râs tare, am râs şi eu şi totul a redevenit ca înainte.

Au urmat însă vremuri înnourate şi mohorâte, fiindcă a trebuit să fac un tratament care m-a condamnat să nu mă mişc din pat zile în şir, iar eu îmi făceam griji, neliniştit fiind că n-am s-o mai văd pe micuţa slujitoare şi, mai rău, că ea o să creadă că am plecat fără să-i fi făcut nici măcar o aluzie că o să-mi iau tălpăşiţa. Noaptea stăteam treaz, întrebându-mă cum i-aş putea spune adevărul şi urzeam în gând nenumărate planuri, toate părându-mi posibile în ceasurile acelea, dar absolut fantasmagorice şi imposibile când se făcea ziuă. Într-o zi – şi pentru mine chiar era o zi strălucitoare – bătrâna care mă îngrijea mi-a zis că un gondolier a venit să întrebe dacă domnul englez a plecat sau a murit. Şi aşa am aflat că micuţa slujitoare fusese neliniştită din cauza mea şi-şi trimisese fratele să se intereseze, iar el fără îndoială că-i dezvăluise motivul îndelungatei mele absenţe de la fereastră.

Din ziua aceea, în fiecare dimineaţă din cele trei săptămâni în care am stat la pat apărea o floare pe pervazul ferestrei mele, la care din barcă putea ajunge oricine. Şi, când a venit în sfârşit ziua în care bătrâna a avut voie să mă mute, mi-am reluat locul obişnuit pe sofaua de la fereastră, iar micuţa slujitoare m-a văzut, s-a bucurat până peste cap (ca să mă exprim aşa) şi a bătut din palme încântată. Aşa că prima dată când a trecut prin dreptul ferestrei mele i-am făcut semn gondolierului, iar el a tras într-o parte şi mi-a spus, tot un zâmbet, că îi pare foarte bine să mă revadă. Eu le-am mulţumit lui şi surorii lui pentru gândurile bune, după care am aflat de la el că o cheamă Angela, că e cea mai bună şi cea mai pură fată din Veneţia şi că oricine ar fi fericit s-o aibă de soră, dar că el este şi mai fericit

decât fratele ei, pentru că o s-o ia de soţie, căsătoria urmând să aibă loc în ziua următoare.

În clipa aceea mi-a explodat inima şi sângele mi-a dat năvală în vene, aşa că o vreme n-am mai auzit nimic. În cele din urmă am reuşit să bălmăjesc câteva vorbe stângace şi să-l felicit, iar el a plecat cântând vesel, după ce mi-a cerut permisiunea să-şi aducă mireasa să mă vadă a doua zi, când se întorc de la biserică.

– Angela mea, mi-a explicat el, vă cunoaşte de mult, de când era copil, şi mi-a vorbit adesea despre un sărman englez, catolic credincios, care de ani întregi zace toată ziulica pe o sofa, în dreptul ferestrei, şi mi-a spus de nu ştiu câte ori cât şi-ar dori să stea de vorbă cu el şi să-i aducă alinare. Şi într-o zi, când aţi aruncat o floare în apa din canal, m-a întrebat dacă poate să vă arunce şi ea una şi i-am zis că da, crezând că o să înţelegeţi că e un semn de compasiune pentru un om grav bolnav.

Astfel am aflat că la mijloc era mila, nu dragostea, cu toate că o asemenea dragoste se înrudeşte cu mila, că pe ea o interesa starea mea de sănătate şi că totul are un sfârşit.

Fiindcă cele două flori de pe aceeaşi tulpină erau legate una de alta (dar de asta nu mi-am dat seama), fapt care trebuia să-mi spună că ea şi gondolierul sunt îndrăgostiţi şi logodiţi, iar eu mă arătasem încântat văzând acest simbol, ceea ce pe ea o bucurase, căci crezuse că astfel îi comunicam cât de tare mă bucur pentru fericirea lor.

În ziua următoare gondolierul a venit însoţit de o ceată de gondolieri, toţi în haine de sărbătoare, iar în gondola lui stătea Angela, fericită, îmbujorată la faţă de atâta bucurie. După aceea au intrat amândoi în casa în care locuiam, au venit în odaia mea (şi

chiar că a fost ciudat, după atâţia ani în care o zărisem oglindită în apă, cu susul în jos, s-o văd cu capul deasupra picioarelor!), unde ea mi-a urat fericire şi însănătoşire grabnică (ceea ce era cu neputinţă). Iar eu, negăsindu-mi cuvintele şi cu lacrimi în ochi, i-am dăruit micul crucifix de argint pe care-l ţinusem atâţia ani lângă pat sau lângă masă. Pătrunsă de respect, l-a luat şi l-a sărutat, după care a plecat cu soţul ei încântat.

Şi, auzind cântecul gondolierilor care-şi vedeau de drum, un cântec ce s-a stins în depărtare, când umbrele asfinţitului s-au adunat în jurul meu, am avut sentimentul că ei cântă un recviem pentru singura iubire pe care am purtat-o vreodată în suflet.

ELEONORA

Edgar Allan Poe

Traducere din limba engleză
Dana Ionescu

Sub conservatione formae specificae salva anima. [1]

Raymond Lully

Fac parte dintr-o specie renumită pentru vigoarea ei, pentru bogata ei fantezie şi pentru firea ei pătimaşă. Oamenii zic să sunt nebun, dar încă nu s-a elucidat dacă nebunia e sau nu inteligenţa cea mai nobilă, cât de măreaţă e, cât de profundă e, dacă nu izvorăşte din boala gândirii, din stări de spirit exaltate, costisitoare pentru raţiune. Cei care visează ziua cunosc multe lucruri ce le scapă celor care visează noaptea. În viziunile lor cenuşii, văd crâmpeie din eternitate şi, când revin cu picioarele pe pământ, se înfioară, dându-şi seama că au fost aproape de o mare taină. Ei prind ceva frânturi din înţeleciunea bună şi ceva mai mult din simpla cunoaştere a răului. Oricum, pătrund, fără cârmă şi fără busolă, în vastul ocean al „luminii inefabile“ şi, din nou, precum în aventurile geografului nubian, „agressi sunt mare tenebrarum, quid in eo esset exploraturi“. [2]

Vom zice, prin urmare, că sunt nebun. Recunosc cel puţin că există două stări diferite în viaţa mea mintală: starea constând într-o luciditate incontestabilă, stare în care mă aflu când îmi aduc aminte

întâmplările din prima parte a vieţii mele, şi o stare în care domină umbra şi îndoiala, specifică prezentului şi amintirii celei de-a doua ere importante din viaţa mea. Aşadar, ce voi spune despre prima parte, să credeţi, iar ce aş putea povesti din cea de-a doua parte să priviţi cu câtă încredere găsiţi de cuviinţă ori să vă îndoiţi de cele istorisite sau, dacă nu vă puteţi îndoi, născociţi o ghicitoare pentru Sfinx, asemenea lui Oedip.

Prin urmare, cea pe care am iubit-o în tinereţe şi despre care aştern acum aceste amintiri, cu calm şi limpezime, era singura fiică a singurei surori a mamei mele de mult plecate dintre noi. Numele verişoarei mele era Eleonora. Locuiserăm întotdeauna împreună, sub soarele tropical, în Valea Ierbii Pestriţe. Niciun picior necălăuzit nu păşea vreodată în valea aceea, căci era sus, printre dealuri uriaşe, ce-şi aruncau umbrele în jurul ei, gonind lumina soarelui din adăpostul ei cel mai dulce. Toate cărările erau nebătute în apropierea văii şi, ca să ajungem la casa noastră fericită, trebuia să dăm la o parte, cu putere, frunzişul a mii şi mii de copaci din pădure şi să ucidem frumuseţile cu care se mândreau milioane şi milioane de flori mirositoare. Aşa se face că trăiam acolo singuri, neavând habar de lumea din afara văii, eu, verişoara mea şi mama ei.

Din ţinuturile ceţoase de dincolo de munţi, la capătul de sus al tărâmului nostru împrejmuit, izvora un râu adânc, cu albie îngustă, mai strălucitor decât orice, dar nu mai strălucitor decât ochii Eleonorei; înaintând pe furiş în căderi de apă unduitoare, trecea prin nişte chei umbroase, printre dealuri chiar mai înceţoşate decât cele în care îşi avea obârşia. Îi spuneam Râul Tăcerii, căci parcă se auzea un sâsâit în căderea lui. Niciun murmur nu se înălţa din albia sa şi curgea atât de blând, că, în inima lui, pietricelele ca nişte perle, pe care ne plăcea să le privim, nici nu se clinteau, ci rămâneau

nemişcate în mulţumirea lor, fiecare acolo unde fusese dintotdeauna, pe veci strălucitoare.

Pe malul râului şi al multelor pârâiaşe scânteietoare ce alunecau şerpuind în cursul său, precum şi în spaţiile care se întindeau între maluri până jos, în străfundurile apelor, până la stratul de pietricele din adâncuri, aşadar, în aceste spaţii, nu mai puţin decât în toată întinderea văii, de la râu până la munţii care-l înconjurau, creştea o iarbă verde, moale, deasă, peste tot la fel de pitică, mirosind a vanilie şi atât de presărată cu piciorul-cocoşului, galben la culoare, cu margarete albe, cu violete şi cu aişor roşu ca rubinul, că frumuseţea ei de neasemuit le vorbea inimilor noastre cu glas tare despre dragoste şi despre slava lui Dumnezeu.

Şi, ici-colo, pe iarbă, ca sălbăticia viselor, ţâşneau pâlcuri de copaci ale căror trunchiuri înalte, mlădioase, nu creşteau drepte, ci se aplecau graţios spre lumina ce se strecura la amiază în mijlocul văii. Culorile lor alternau cu însufleţire o splendoare de negru ca abanosul şi argintiu, mai fină decât orice, dar nu mai fină decât obrajii Eleonorei, aşa că, de n-ar fi fost verdele strălucitor al funzelor uriaşe ce porneau din vârf în forme alungite, unduitoare, jucându-se cu vântul, ai fi crezut că sunt şerpi uriaşi de Siria, care se închină la zeul lor, Soarele.

Mână în mână în valea aceasta vreme de cincisprezece ani am hoinărit cu Eleonora înainte ca Dragostea să ne pătrundă în suflete. Într-o seară, când cel de-al treilea *lustrum* [3] din viaţa ei era pe sfârşite, iar eu eram la al patrulea *lustrum*, am stat strâns îmbrăţişaţi sub arborii ca nişte şerpi şi ne-am uitat la chipurile noaspre oglindite în apa din Râul Tăcerii. Nu ne-am spus niciun cuvânt în ziua aceea dulce şi în ziua ce a urmat am schimbat doar câteva vorbe sfioase.

Valurile ni-l dăduseră pe zeul Eros şi acum simţeam că el aprinsese înlăuntrul nostru sufletele aprige ale strămoşilor. Patimile ce ne însufleţiseră neamul veacuri de-a rândul s-au ivit năvalnic, odată cu închipuirile pentru care ai noştri erau, de asemenea, vestiţi, şi împreună au adus o exaltare nebunească în Valea Ierbii Pestriţe. Schimbarea a cuprins totul. Florile bizare, strălucitoare, în formă de stea, ardeau deasupra copacilor unde nu se mai pomeniseră flori nicicând. Verdele covorului de iarbă s-a înverzit mai tare, iar când margaretele albe s-au închis, una câte una, în locul lor a răsărit înzecit aişor roşu ca rubinul. Şi viaţa ne-a ieşit în cale, căci pasărea flamingo, până atunci nevăzută, şi tot păsăretul sclipitor de vesel se făleau cu penele lor stacojii în faţa noastră. Peştii aurii şi argintii hoinăreau prin râu, ţâşnind din adâncul din care s-a auzit, încetul cu încetul, un murmur ce se prefăcea apoi într-o melodie ca un cântec de leagăn, mai divină decât cea de pe strunele harpei lui Eol, mai dulce decât orice, dar nu mai dulce decât glasul Eleonorei. Iar acum un nor mare, pe care-l urmărisem multă vreme în ţinuturile hesperide, plutea pe cer, o minunăţie în roşu sângeriu şi auriu, şi după ce s-a aşezat liniştit deasupra noastră s-a cufundat zi de zi mai jos, tot mai jos, până ce marginile sale s-au odihnit pe vârfurile munţilor, prefăcând toată întunecimea lor în măreţie şi închizându-ne, parcă pentru totdeauna, într-o închisoare vrăjită, a măreţiei şi a slavei.

Eleonora era încântătoare ca un serafim, o domniţă simplă şi nevinovată ca scurta viaţă pe care şi-o petrecuse printre flori. Nici pic de şiretenie în dragostea ce-i aprinsese inima, ale cărei adâncimi le explora împreună cu mine când ne plimbam în Valea Ierbii Pestriţe şi vorbeam despre schimbările nemaipomenite petrecute acolo.

După o vreme, vorbind ea într-o zi, plină de lacrimi, despre ultima schimbare tristă pe care trebuie s-o sufere Omenirea, a zăbovit numai asupra acestei teme dureroase, ce se ivea în toate conversaţiile noastre, aşa cum în cânturile bardului din Schiraz apar mereu acelaşi imagini, iar şi iar, în orice modulaţie impresionantă a frazei.

Văzuse că degetele Morţii sunt la pieptul ei, că soarta o făcuse desăvârşită în frumuseţe numai ca să moară, ca o efemeridă, iar mormântul o înspăimânta doar într-o privinţă pe care mi-a dezvăluit-o într-o seară, la asfinţit, pe malurile Râului Tăcerii. O îndurera gândul că, după ce va fi înmormântată în Valea Ierbii Pestriţe, eu voi părăsi pentru totdeauna sălaşul ei cel fericit, dăruindu-i unei alte femei din lumea largă iubirea pe care acum i-o hărăzeam ei cu patimă. Iar eu, atunci şi acolo, m-am aruncat degrabă la picioarele Eleonorei, jurând în faţa ei şi a cerurilor că nu voi lega niciodată căsătorie cu nicio fiică a Pământului, că nu mă voi teme niciodată de amintirea ei dragă sau de amintirea afecţiunii credincioase cu care m-a binecuvântat. Şi l-am chemat pe Atotputernicul Conducător al Universului să fie martor la solemnitatea plină de evlavie a jurământului meu. Iar blestemul pe care l-am invocat în faţa Lui şi a ei, o sfântă din Câmpiile Elizee, în caz că nu-mi ţin făgăduiala, însemna o pedeapsă mai îngrozitoare decât mi-aş putea îngădui să consemnez aici. Iar ochii strălucitori ai Eleonorei au strălucit şi mai tare la auzul cuvintelor mele şi ea a suspinat de parcă i s-ar fi luat o povară ucigătoare de pe piept; s-a cutremurat şi a plâns amarnic, însă a primit jurământul (căci nu era decât o copilă), care i-a uşurat suferinţa pe patul de moarte. Mi-a spus peste câteva zile, când se stingea în linişte, că, datorită binelui pe care i l-am făcut duhului ei, el va veghea asupra mea după ce va părăsi lumea aceasta şi, dacă i se va îngădui, se va întoarce şi mi se va arăta în veghea nopţii; dar, dacă va fi într-adevăr mai presus de

puterea sufletelor din Paradis, ea îmi va da cel puţin semne dese ale prezenţei sale, suspinându-mi la ureche în vântul de seară sau umplând aerul pe care-l respir cu parfum din cădelniţele îngerilor. Şi, cu aceste cuvinte pe buze, viaţa ei nevinovată a părăsit-o, punând capăt primei perioade din propria mea viaţă.

Până aici am spus adevărul. Dar, trecând acea graniţă din calea Timpului reprezentată de moartea iubitei mele şi ajungând în a doua perioadă a existenţei mele, simt că o umbră îmi cuprinde gândul şi nu am încredere că amintirea este adevărul şi numai adevărul. Dar să continui. Anii se târau greu şi eu locuiam tot în Valea Ierbii Pestriţe, numai că o a doua schimbare a cuprins totul. Florile în formă de stea se înfiorau în crengile copacilor şi nu se mai arătau. Verdele din covorul de iarbă a pălit şi firele de aişor roşu ca rubinul s-au veştejit, iar în locul lor au răsărit înzecit violete ca nişte ochi ce se închideau stânjeniţi, mereu împovăraţi de rouă. Şi Viaţa a plecat din calea noastră, căci înalta pasăre flamingo nu se mai fălea cu penele ei stacojii în faţa noastră, ci zbura abătută din vale spre dealuri, cu tot păsăretul sclipitor de vesel care o însoţea. Iar peştii aurii şi argintii nu hoinăreau în voie în cheii din capătul de jos al ţinutului nostru şi n-au mai împodobit niciodată râul dulce. Şi melodia ca un cântec de leagăn, care fusese mai blândă decât harpa lui Eol şi mai divină decât orice, dar nu mai divină decât glasul Eleonorei, s-a stins încetul cu încetul, şoaptele ei au tăcut şi, în cele din urmă, râul s-a întors cu totul la solemnitatea tăcerii sale de la începuturi. Şi apoi, în sfârşit, norul mare s-a ridicat şi, lăsând vârfurile munţilor în seama ceţii de altădată, s-a întors în ţinuturile hesperidelor, alungând toate frumuseţile minunate, aurii, din Valea Ierbii Pestriţe.

Şi, totuşi, promisiunile făcute Eleonorei n-au fost date uitării, căci am auzit glasul cădelniţelor unduitoare ale îngerilor şi râuri de sfânt parfum aveau să plutească mereu şi mereu în vale, iar în ceasurile de singurătate, când inima îmi bătea tare, vânturile ce-mi atingeau fruntea veneau cu mici suspine şi şoapte nedesluşite umpleau aerul nopţii, iar o dată – vai! numai o singură dată! – m-au trezit din somn, ca din somnul morţii, buze fără formă ce mi-au atins buzele.

Dar golul din inima mea nu se umplea nici aşa. Tânjeam după dragostea care înainte o umpluse până dăduse pe alături. La sfârşit valea mă îndurera amintindu-mi de Eleonora şi am părăsit-o pe veci pentru zădărniciile şi triumfurile agitate ale lumii.

Am ajuns într-un oraş ciudat, unde totul mi-ar fi putut şterge din amintire dulcile visuri pe care le visasem amar de vreme în Valea Ierbii Pestriţe. Eticheta şi fastul de la Curte, zăngănitul nebunesc al armelor şi farmecul strălucitor al femeilor mă tulburau şi mă ameţeau. Dar sufletul meu îşi ţinuse jurământul şi în ceasurile de tăcere din liniştea nopţii încă primeam semne ale prezenţei Eleonorei. Dar ele au încetat dintr-odată, am văzut negru în faţa ochilor şi am rămas trăsnit la gândurile aprinse, la ispitele îngrozitoare care m-au copleşit, căci de departe, dintr-un ţinut îndepărtat şi necunoscut a venit la vesela Curte a regelui pe care-l slujeam o tânără a cărei frumuseţe mi-a cucerit pe dată, cu totul, inima înfricoşată, o tânără la al cărei scăunel m-am înclinat simplu, închinându-mă iubirii, înflăcărat, netrebnic. Într-adevăr, ce era patima mea pentru tânăra fată din vale, în comparaţie cu ardoarea, cu delirul, cu înălţătorul extaz al adoraţiei în care, plin de lacrimi, mi-am revărsat tot sufletul, aşezându-l la picioarele etericei Ermengarde? Oh, ce strălucitoare era serafica Ermengarde! Şi, ştiind asta, nu mai aveam loc pentru nicio alta în inima mea. Oh, divină era

angelica Ermengarde! Şi, privind în străfundul ochilor săi în amintire, nu mă gândeam decât la ei şi la ea.

Am vărsat lacrimi; nu mă temeam de blestemul pe care-l invocasem şi nu simţeam amărăciune. Şi o dată, numai o dată în liniştea nopţii, prin zăbrelele de la fereastra mea au venit micile suspine ce mă părăsiseră şi s-au prefăcut întrun glas cunoscut şi blând, care mi-a spus:

– Dormi în pace, căci Duhul Iubirii domneşte şi, pentru că i-ai făcut loc în sufletul tău pătimaş aceleia care se numeşte Ermengarde, eşti iertat din motive ce ţi se vor dezvălui în Rai, graţie jurămintelor făcute Eleonorei.

NOPŢI ALBE

Feodor Mihailovici Dostoievski

Traducere din limba rusă
Nicoleta Ionescu

Fost-a vreodată al soartei dar,
Al sufletului firav negustor,
O clipă hărăzit pe-al tău altar?
Turgheniev [4]

PRIMA NOAPTE

Era o noapte de o frumuseţe incredibilă, o noapte aşa cum numai în tinereţe pot exista, dragă cititorule. Cerul înstelat era aşa de minunat, încât nu puteai să nu te întrebi „cum se poate ca, sub o asemenea lumină vrăjită, să vieţuiască şi oameni trişti?“. Poate că şi această întrebare ţi se pare aproape adolescentină, cititorule, deşi m-aş bucura ca ea să-ţi lumineze inima adesea… Şi, gândind eu la atâţia oameni supăraţi şi cu sufletul întunecat de te miri ce, am luat aminte şi la mine însumi. Toată ziua, încă din zori, sufletul îmi fusese cuprins de un sentiment de însingurare. Mi se părea că toţi m-au părăsit şi m-au uitat. Oricine mă poate întreba, bineînţeles, „dar la cine te referi când spui *toţi*?“. Pentru că de opt ani, de când stau la Petersburg, n-am reuşit să mă apropii de nimeni. Şi, la urma urmei, la ce mi-ar folosi, când, deşi n-am legat nicio prietenie, cunosc aproape întregul Petersburg. Probabil că ăsta e motivul pentru care

m-am şi simţit părăsit de toată lumea atunci când tot oraşul s-a ridicat şi a pornit cu mic, cu mare, în grabă, să-şi petreacă vacanţa în localităţile din apropierea capitalei. M-a apucat disperarea că voi rămâne singur şi am umblat aiurea pe străzi trei zile, copleşit de amărăciune şi fără să înţeleg ce e cu mine. Nicăieri niciun chip cunoscut, nicăieri nimeni dintre cei cu care mă întâlneam într-un loc anume, la o oră anume, nici pe bulevardul Nevski, nici pe aleile parcului, nici în zona cheiului… Ei nu ştiau cine sunt, dar eu îi cunoşteam pe toţi foarte bine. Le studiasem feţele tuturor, în toţi aceşti ani, şi deja eram bucuros când îi vedeam veseli şi mă întristam când erau posomorâţi. Ba chiar m-am împrietenit puţin cu un bătrân pe care, zi de zi, la aceeaşi oră, îl întâlnesc la Fontanka. E un domn grav şi mereu absorbit de gânduri, care în permanenţă mormăie ceva, face gesturi largi cu mâna stângă, în timp ce cu dreapta se sprijină într-un baston lung, cu vârful aurit. Şi el mi-a observat mie prezenţa şi aş spune chiar că mă simpatizează. De altfel, sunt sigur că, dacă ar constata că lipsesc la o anumită oră, dintr-un anume loc de pe Fontanka, ar fi tare îngrijorat. Uneori, aproape că ne şi salutăm, de obicei atunci când suntem bine-dispuşi. Spre exemplu, zilele trecute, când ne-am întâlnit după două zile de absenţă, absolut spontan, am dus amândoi mâna la pălărie, dar ne-am oprit în ultima clipă şi doar am trecut zâmbind unul pe lângă altul. Şi casele din Petersburg le ştiu tot aşa de bine. Am sentimentul, atunci când trec pe lângă ele pe stradă, că vor să-mi vorbească şi că mă privesc cu toate ferestrele. Parcă le şi aud: „Bună ziua! Ce mai faceţi? Eu, slavă Domnului, sunt bine, iar luna viitoare o să mi se mai construiască un etaj“. Sau alta: „Sunteţi bine, sănătos? Eu intru în renovare de mâine“. Ori: „Ştiţi că era să dispar într-un incendiu? Să ard din temelii? Nu vă închipuiţi ce frică mi-a fost“. Am şi prietene ceva mai apropiate – la case mă refer… La vară, una dintre ele va trebui să

urmeze un tratament cu un arhitect şi am de gând să trec pe la ea zilnic. Sper să nu-i facă de petrecanie cu tratamentul lui. Dar să vă spun o povestioară, pe care n-am s-o uit niciodată, cu o căsuţă roz deschis. Micuţă şi cochetă, casa de care vă spun mă întâmpina de fiecare dată cu atâta bucurie, încât îmi bătea inima. La casele din jur, mult mai urâte şi nu aşa delicate ca ea, se uita cu dispreţ. Ei bine, când am trecut pe-acolo săptămâna cealaltă, am privit-o drept în faţă şi ea mi-a zis cu mare amărăciune: „Uite ce-mi fac! Mă vopsesc galben!“. Fiinţe fără suflet! Îi vopsiseră tot, nici coloanele nu scăpaseră de pensula lor. Acum amica mea dragă arăta ca un canar. Aşa de tare m-am supărat, că de-atunci nici n-am mai putut să dau ochii cu ea. O urâţiseră într-un hal! Cum s-o vopseşti ca pe drapelul Chinei?

Socot că acum ţi-e limpede, cititorule, cât de familiar îmi e mie Petersburgul.

Ziceam că timp de trei zile m-am luptat cu o tulburare ciudată, căreia într-un târziu i-am dat de capăt. Pe stradă, înţeleg de ce nu eram în apele mele, unul a dispărut, altul lipseşte, altul nu mai apare… Dar de ce mă simţeam la fel şi acasă? Două seri am stat ca pe ghimpi, n-am avut linişte, şi tot încercam să înţeleg ce e cu mine. De ce mă simţeam aşa de singur? Mă uitam întruna la cămăruţa mea, priveam tavanul meu plin de pânze de păianjen, pereţii afumaţi şi vopsiţi într-o nuanţă verzuie, mobila din încăpere, fiecare obiect în parte, ca să-mi dau seama ce anume mă deranja. Trebuie să vă spun, de altfel, că, dacă la mine acasă un lucru se află în altă parte decât era în ziua dinainte, tot echilibrul mi se destramă şi nu mai am linişte. Am încercat să privesc afară, pe fereastră, dar totul era la fel. Am chemat-o pe Matriona şi i-am făcut observaţie, cu blândeţe, că n-a curăţat bine camera, dar ea s-a uitat la mine fără să înţeleagă, nu mi-a zis

nimic şi a plecat. Pânzele de păianjen nici azi nu s-au mişcat de la locul lor… De-abia azi de dimineaţă am înţeles în sfârşit. Toată lumea din oraş fuge de mine. Asta e! Tot Petersburgul pleacă din cauza mea, o tuleşte în împrejurimi. Iertaţi-mă pentru acest cuvânt grosolan, dar nu e momentul potrivit să mă gândesc la frumuseţea stilului… acum, când în întregul oraş nu mai rămâne nimeni, când toată lumea a plecat sau e pe picior de plecare. Mi se pare că în oricare domn cu chip serios, care opreşte o birjă, e un cap de familie care după ce-şi termină treburile la serviciu se grăbeşte să-şi ia bagajele şi să ajungă la familia lui, între timp mutată în cine ştie ce vilă. Parcă oricine trece pe stradă asta spune: „Eu sunt puţin în trecere pe-aici, în câteva ore voi fi în vacanţă“. Când văd că se deschide vreo fereastră şi o domnişoară drăguţă îl strigă pe vânzătorul ambulant cu ghivece de flori, nu mă gândesc că respectiva vrea să-şi împrospăteze aerul şi să se bucure de frumuseţea primăverii, ci, dimpotrivă, că în curând vor migra cu toţii spre vila din apropierea capitalei şi că de aceea a cumpărat ghiveciul. Şi, cum asta fusese cea mai importantă preocupare a mea, să descopăr lucruri, să le intuiesc, constatam acum cu încântare că îmi dau seama după cum arătau în ce vilă se vor muta. Cei din Kamennîi şi din Aptekarski ori cei de pe strada Peterhof ieşeau în evidenţă prin hainele şi manierele lor elegante şi prin trăsurile cu care umblau. Cei din Pargolovo şi din împrejurimi se deosebeau printr-o seriozitate şi un echilibru evidente. Cei care veneau din Krestovski erau de o veselie imperturbabilă. În mod ciudat, dacă întâlneam un convoi de căruţe pline-ochi, care mai de care cu tot ce avea omul prin gospodărie – mese, scaune, paturi şi felurite alte obiecte –, iar deasupra cocoţată vreo bucătăreasă uscăţivă, care păzea „comoara“, sau dacă mă uitam cât era ziua de lungă cum plutesc bărcile pe Neva sau pe Fontanka, către Ciornaia şi mai departe, la fel de încărcate cu

toate cele, mi se părea dintr-odată că totul ia proporţii, şi toate, căruţe şi bărci se multiplică ducându-se către vilele astea. Mi se părea că în curând Petersburgul va rămâne gol, iar eu mă simţeam stânjenit şi chiar jignit şi sufeream că eu eram singurul care nu avea nici unde şi nici vreun motiv să plece. Aş fi primit cu bucurie să mă duc cu oricare domn respectabil care m-ar fi invitat, să mă urc în orice căruţă, dar nimănui nu-i păsa de mine. De parcă toţi m-ar fi uitat, de parcă nu eram altceva decât un străin…

Am hoinărit aşa pe străzi până când am uitat cu totul unde mă aflu şi mi-am dat seama că ajunsesem la ieşirea din oraş. Brusc m-am simţit înviorat, am trecut de barieră şi am luat-o pe câmp. Toată fiinţa mi se înviora, apăsarea de pe suflet începea să dispară, oboseala asemenea, şi vedeam cum toţi oamenii cu care mă întâlneam mă priveau cald, mai că nu mă salutau. Toţi fumau ţigări de foi şi pe chip li se citea mulţumirea. Şi, în mod bizar, şi eu mă simţeam dintr-odată în al nouălea cer, unde nu mai fusesem niciodată… Natura din jur dădea buzna în inima mea de orăşean prizonier între ziduri de piatră şi-i dădea o forţă nouă, de parcă peste noapte aş fi aterizat direct pe undeva prin Italia.

Primăvara Petersburgul este încântător. Cerul devine limpede şi luminos, iar totul în jur înfrunzeşte şi se umple de flori minunate. Şi, fără voia mea, se întâmplă să mă gândesc atunci la natura din jur ca la o fată slăbuţă, palidă şi ştearsă, cum sunt sigur, dragă cititorule, că ai întâlnit şi tu şi ai privit-o poate cu un amestec de compasiune şi căldură, alteori chiar cu milă, sau alteori nici n-ai observat-o. Şi apoi, constaţi că se întâmplă câteodată, ca printr-o vrajă, ca fata să strălucească de frumuseţe. Atunci rămâi fără glas şi te întrebi oare ce forţă a putut aduce lumina în aceşti ochi întristaţi, oare ce putere i-a colorat obrazul palid în roşu. Prin ce minune chipul ei firav s-a

însufleţit aşa? Cum se face oare că pieptul îi tresaltă acum atât de ispititor? Ce anume a făcut ca pe acest chip să se reverse atâta frumuseţe, iar zâmbetul să înflorească atât de senin, ca ochii ei să oglindească atâta veselie? O să afli răspunsurile, dacă o să te uiţi în jur… Momentul trece însă şi chiar a doua zi se poate să dai iar de aceeaşi privire pierdută în sine, de acelaşi chip palid, de aceleaşi gesturi sfioase şi supuse, ba chiar de o tristeţe în plus chinuitoare, ca un regret pentru strălucirea efemeră. Şi ce rău îţi pare atunci că ai lăsat-o să treacă şi că ea a dispărut aşa de repede, că frumuseţea a fost atât de amăgitoare şi s-a pierdut sub privirea ta neputincioasă, atât de iute, că nici n-ai apucat să te îndrăgosteşti de ea.

Dar întâmplarea face ca noaptea ce a urmat să se dovedească pentru mine chiar mai bună decât ziua.

M-am întors târziu în oraş, cred că trecuse de ora zece, când eram aproape de casă. În drum, treceam pe chei, unde e pustiu de regulă. E adevărat că zona unde stau eu este chiar la periferie. Fredonam ceva, pentru că ăsta mi-e obiceiul, ca al oricărui om singuratic, care, atunci când e vesel, cântă pentru că n-are cu cine să stea de vorbă. Când o întâmplare ieşită din comun mi-a schimbat existenţa.

Lângă balustrada de pe chei, undeva, într-o parte, stătea sprijinită o femeie. Părea adâncită cu privirile în apa învolburată din faţa ei. Pe cap avea o pălărie galbenă şi simpatică şi era îmbrăcată într-o pelerină care-i venea bine. Imediat mi-am spus: „Nu e o femeie, sigur e o fată şi sigur e brunetă“… Probabil că nu mi-a auzit paşii, pentru că nu s-a mişcat deloc când am trecut prin dreptul ei. Îmi bătea inima şi-mi ţineam respiraţia. „Ce ciudat! Sigur are vreo tulburare care o macină“. În clipa aceea m-am oprit pentru că am auzit parcă un suspin. Era clar. Fata plângea tot mai tare şi în curând a început să

hohotească. Mi s-a strâns inima de durere şi, oricât de timid aş fi eu în faţa unei femei, atunci am uitat de asta şi m-am dus spre ea. O clipă am vrut să-i zic „Doamnă!“, dar pe loc mi-am amintit că era deja un clişeu din romanele ruseşti despre înalta societate şi am tăcut. Dar, câtă vreme eu căutam un alt cuvânt, ea s-a oprit din plâns, s-a uitat la mine şi apoi a pornit-o în jos pe chei. M-am luat după ea, dar curând şi-a dat seama, a traversat strada şi s-a dus pe partea cealaltă. N-am avut curaj să traversez şi eu, mai ales că inima îmi bătea să-mi spargă pieptul. Şi atunci, soarta mi-a sărit în ajutor printr-o întâmplare.

Un bărbat îmbrăcat în frac a apărut brusc pe trotuarul pe care o apucase fata. Nu părea prea stăpân pe mers şi se ţinea de zid, în timp ce ea grăbea pasul, hotărâtă şi timidă, aşa cum merg fetele care nu vor să se lase conduse acasă. Bărbatul cu pricina n-ar fi avut cum s-o ajungă, dacă n-ar fi recurs la un şiretlic. Fără un cuvânt, a luat-o la fugă după ea. Necunoscuta alerga cât putea de repede, dar curând el a ajuns-o şi ea a scos un strigăt. Slavă Domnului că s-a întâmplat să am în mână un băţ zdravăn şi fără să stau pe gânduri m-am repezit într-acolo. Până să-i zică ceva şi observând şi ce ţineam în mână, bărbatul s-a retras şi de-abia când s-a pus la adăpost a început să-mi strige diverse vorbe, nu din cele mai plăcute. Dar de-abia dacă-l mai auzeam.

– Dacă-mi daţi mâna, n-o să mai îndrăznească să facă nimic, i-am zis fetei.

N-a răspuns nimic, dar mi-a dat mâna care încă-i tremura de frică. Câte mulţumiri nu i-am adus în clipa aceea presupusului agresor! Am privit-o iute. Era drăguţă şi, aşa cum mă gândisem, brunetă. Încă mai avea lacrimi pe gene, ori de la frica de adineauri, ori de la

hohotele de mai devreme. Dar deja zâmbea. S-a uitat la mine uşor intimidată, apoi şi-a coborât ochii în pământ.

– Dacă nu m-ai fi gonit mai devreme nu se întâmpla nimic, i-am spus.

– Nu te cunoşteam şi credeam că şi dumneata…

– Şi acum mă cunoşti?

– Puţin… Spre exemplu, simt că tremuri.

– Nu pot să cred! Dumneata ţi-ai dat seama cum sunt de la prima privire, am răspuns eu, încântat că fata nu era doar frumoasă, ci şi isteaţă, ceea ce e un atu în plus. Imediat ţi-ai dat seama cum mi-e firea. Sunt timid cu femeile. Iar acum sunt la fel de tulburat cum erai dumneata adineauri, când bărbatul fugea după tine. Mi s-a făcut de-a dreptul frică. Parcă trăiesc un vis, dar nici în vis n-aş fi crezut că o să ajung să vorbesc cu o fată.

– E adevărat ce spui tu?

– Nu te mint. Şi să ştii că mâna îmi tremură, aşa cum ai băgat de seamă, pentru că niciodată n-am ţinut o mână atât de delicată, până acum. Nu ştiu şi nici n-am ştiut vreodată cum să mă port cu femeile, sunt un om singuratic. Nu ştiu cum trebuie să vorbesc, ce trebuie să spun… Nici acum, cu dumneata, nu ştiu cum să mă port. Poate am zis ceva prostesc… Dacă ţi s-a părut aşa, te rog să fii sinceră.

– N-ai zis nimic greşit, dimpotrivă. Şi, dacă vrei sinceritate, am să-ţi spun chiar că femeilor le e pe plac o timiditate ca a dumitale. Şi o să duc sinceritatea şi mai departe. Cum sunt femeie, nici mie nu-mi

displace firea dumitale şi te anunţ că până ajung acasă n-am să mă desprind de braţul dumitale.

– Vai! Dar ce mă fac? În curând o să-mi alungi timiditatea şi n-o să mai am nicio armă…

– Armă? Foarte frumos! Acum începe să nu-mi mai placă ce spui.

– Iartă-mă! fără să vreau mi-a scăpat vorba asta, dar ştii şi dumneata, în astfel de clipe îţi doreşti să…

– Să placi, nu?

– Exact! Te rog, nu fi aşa de necruţătoare! Ştii cu cine vorbeşti? Cu un bărbat de douăzeci şi şase de ani, care n-a cunoscut niciodată o fată. De unde să ştiu să port conversaţii fără să fac vreo gafă? Cred că preferi să fim sinceri unul cu altul. Ştii, eu nu mă pricep să tac, când inima vrea să spună ceva… Poţi să crezi că niciodată n-am cunoscut nicio femeie? Dar visez zi de zi că odată am să găsesc pe cineva… Nici nu-ţi închipuieşti de câte ori m-am îndrăgostit aşa.

– De cine?

– De nimeni în carne şi oase, de o fiinţă din mintea mea. De o fiinţă care o să-mi apară în vis. Construiesc romane întregi în gând. Dar ce să-ţi povestesc? Tu încă nu mă cunoşti… Am întâlnit, e-adevărat, vreo trei femei în viaţă, dar e vorba de femei de rând, menajere, gospodine. Să nu râzi, însă câteodată mi-a dat prin gând să mă duc şi să vorbesc pur şi simplu cu o femeie nobilă pe care o văd pe stradă, normal, când e singură. Să-i vorbesc cu pasiune, dar timid şi respectuos. Să-i explic că sunt îngrozitor de singur, că mă topesc de singurătate şi că o implor să mă lase să-i stau în preajmă, pentru că

nu ştiu ce şi cum ar trebui să fac ca să cunosc şi eu o fată… S-o fac să creadă chiar că e o datorie femeiască să nu-mi refuze timida rugăminte. Că tot ce vreau de la ea e să vorbească puţin cu mine, orice, şi să mă trateze cu blândeţe şi înţelegere, nu să mă alunge de la primul cuvânt. Că n-are decât să râdă de mine, dar să mă creadă şi să-mi adreseze şi mie câteva cuvinte, atâta, să-mi dea o speranţă cât de mică, iar apoi, dacă aşa va dori ea, eu să dispar pentru totdeauna şi să n-o mai întâlnesc niciodată. Văd că te amuzi… Dar, la urma urmei, de-asta vorbesc…

– Nu te supăra! Râd că văd cum te chinuieşti singur şi uite că, dacă încercai, chiar şi aşa pe stradă, reuşeai până la urmă. Trebuie doar să alegi calea cea mai simplă. Nu cred să existe vreo femeie, poate doar una teribil de supărată în momentul acela, care să nu-ţi dăruiască vorbele pe care i le ceri atât de frumos şi de timid. Dar spun prostii, judec după mine. Te-ar socoti nebun… Ce ştiu eu despre viaţă şi despre oameni, la urma urmei?

– Nici nu ştii cât de mult ai făcut pentru mine, i-am mulţumit eu.

– Dar spune-mi ceva, fă-mă să înţeleg de ce pe mine m-ai considerat altfel, adică nu o femeie „de rând“, cum ziceai mai devreme, ci una care să merite efortul de a i te adresa. De ce ai venit după mine?

– Pentru că erai singură, era noapte, bărbatul ăla s-a luat după tine… Era de datoria mea.

– Mă referem la momentul dinainte, când ai încercat să te apropii.

– Nu prea ştiu ce să-ţi răspund. Adică mă tem să-ţi spun. Azi habar n-am ce s-a întâmplat, dar am fost fericit. Mai devreme, cântam. Am fost în afara oraşului într-o plimbare şi nu mi s-a mai întâmplat de

mult să mă simt aşa de fericit. Iar dumneata… poate greşesc… dar când te-am văzut mi s-a părut că plângeai… Nu vreau să te tulbur iarăşi, iartă-mă… dar când am văzut asta n-am putut să suport… mi s-a înnegurat sufletul. Mă întreb dacă am păcătuit aşa de greu, că un sentiment firesc m-a împins către dumneata. Că am simţit un soi de milă… Nu te supăra că am spus „milă“… N-am vrut să te jignesc prin dorinţa mea de a-ţi consola tristeţea. Am greşit aşa de rău?

– Opreşte-te!

Fata m-a strâns de mână şi şi-a coborât privirile:

– Eu sunt de vină că te-am întrebat. Dar sunt bucuroasă că nu m-ai dezamăgit. Uite că am ajuns acasă. Mai am câţiva paşi, pe străduţa asta. Mulţumesc şi adio!

– Cum adio? N-o să ne mai vedem niciodată?

– Acum câteva minute spuneai că ţi-ar fi de-ajuns câteva cuvinte… a zâmbit ea. Cine ştie, poate că o să ne mai întâlnim.

– Mâine voi fi din nou aici şi iartă-mă dacă te rog…

– Văd că de-acuma chiar ceri…

– Stai o clipă! Vreau să-ţi spun ceva, sper să nu greşesc iarăşi. Mi-e peste poate să nu mă întorc mâine în locul ăsta. Eu sunt un visător. Se întâmplă atât de rar să trăiesc în viaţa reală asemenea clipe, că ele îmi vor hrăni multă vreme visele. Toată noaptea, săptămâna următoare, luna următoare, un an întreg de-acum înainte, chipul tău îmi va umple reveriile. Aşadar, mâine la aceeaşi oră voi fi aici. Fie doar şi ca să-mi pot reaminti tot ce s-a petrecut acum, să retrăiesc această seară. Iubesc deja acest loc. Mai am vreo trei locuri dragi în

Petersburg şi mi s-a întâmplat să plâng amintindu-mi câte ceva. Poate că şi dumneata mai devreme tot din cauza unei amintiri plângeai. Nu te supăra, mă gândesc şi eu… poate că odată ai trăit aici o mare fericire.

– Poate că am să mă întorc aici, mâine, la ora zece, a şoptit fata. Văd că nu te pot opri. De fapt, mâine-seară trebuie neapărat să fiu aici, dar nu vreau să crezi că îţi dau întâlnire. E ceva legat de mine şi trebuie să fiu aici… Dar poţi veni, nu văd care e problema. Aşa o să fiu sigură că n-o să mai am necazuri precum cel de astă-seară. Da, vino, vreau să te văd şi să-ţi spun ceva… Sper că nu mă condamni că-ţi vorbesc aşa. Să nu-ţi treacă prin cap că eu dau întâlniri aşa de uşor. Şi n-aş fi permis oricum… Dar asta e taina mea. Am însă o condiţie!

– Orice! Pentru dumneata fac orice! am strigat eu fericit. Îţi ofer tot sprijinul meu şi voi fi plin de respect… acum deja mă cunoşti.

– Tocmai pentru că te cunosc îţi zic să vii mâine. Iar condiţia mea, pe care îţi cer să o respecţi, este clară: să nu te îndrăgosteşti de mine. Pentru că e imposibil. Putem fi prieteni, îţi ofer mâna mea, dar fără dragoste!

– Îţi jur! am răspuns eu înfierbântat şi strângându-i mâna.

– Nu mai jura, eşti cât pe ce să iei foc… Nu te supăra că-ţi vorbesc aşa. Dar cum să-ţi spun? Nici eu n-am cu cine să vorbesc sau cu cine să mă sfătuiesc. E-adevărat că oamenii cu care să te sfătuieşti nu-i iei de pe stradă, dar tu eşti altfel. Am sentimentul că ne leagă o prietenie de douăzeci de ani… N-o să mă trădezi, nu?

– Eu? Niciodată. Vei vedea. Sper doar să nu mor până mâine de emoţie.

– Să dormi! Noapte bună! Şi nu uita că am avut încredere în tine. Atât de frumos ai spus-o mai devreme: „N-am vrut să te jignesc prin dorinţa mea de a-ţi consola tristeţea. Am greşit aşa de rău?“ M-ai făcut să simt că m-aş putea destăinui ţie.

– Dumnezeule! Cum?

– Pe mâine-seară! Până atunci să păstrăm secretul. Plus că o să-ţi fie de ajutor… seamănă cu un roman. Mâine s-ar putea să-ţi povestesc. Dar se poate şi să mă răzgândesc. Poate o să mai stăm de vorbă, să ne mai cunoaştem…

– Eu o să-ţi povestesc mâine totul despre mine. Oare visez? Mi se întâmplă o minune? Te implor, spune-mi că e real ce se întâmplă şi că nu te-am supărat cu nimic şi nu m-ai alungat aşa cum ar fi făcut orice altă femeie. Dumneata m-ai făcut fericit după două secunde şi pentru totdeauna. Nu înţeleg ce s-a întâmplat. Parcă m-am împăcat cu mine însumi şi mi-au dispărut îndoielile. Nu ştii cum mă simt uneori… Dar o să-ţi povestesc tot, vei şti totul!

– De acord. O să începi dumneata.

– Ard de nerăbdare.

– Pe curând!

– Pe curând!

Şi ne-am despărţit. Cu capul plin de vise, am cutreierat oraşul până în zori. Nu puteam să mă întorc în cămăruţa mea. Până a doua zi am

fost teribil de fericit.

NOAPTEA A DOUA

– Uite că ai ajuns cu bine, mi-a zâmbit fata în seara următoare şi mi-a luat mâinile.

– Am venit de două ore. Nu-ţi poţi imagina cum a fost ziua de azi pentru mine.

– Ba da, îmi dau seama, dar să vorbim serios. Ştii de ce-am venit? Nu ca să stăm la palavre ca aseară, ci ca să discutăm chestiuni importante, să fim mai înţelepţi.

– Şi cum să facem să fim mai înţelepţi? Eu o să îndeplinesc tot ce spui. Dar îţi mărturisesc că eu mă simt mai înţelept ca oricând.

– Serios? Uite, pentru început, te rog să nu mă mai strângi aşa de tare de mâini, iar punctul al doilea, să ştii că toată ziua nu mi-am luat gândul de la tine.

– Şi?

– Şi… Socot că trebuie să pornim de la zero. Pentru că m-am gândit la tot ce s-a întâmplat aseară, la momentul despărţirii, şi mi-am dat seama că nu te cunosc deloc şi că ieri m-am purtat ca o fetiţă fără minte. Şi, cum se întâmplă de obicei atunci când vrem să ne judecăm pentru ceva, mi-am dat seama că de vină pentru toate este inima mea bună şi am ajuns să mă şi mândresc cu asta. Dar vreau să-mi repar greşeala şi să aflu totul despre dumneata. Cum n-am pe cine să întreb, am să te rog pe tine să-mi povesteşti tot de-a fir a păr… Deci? Cum eşti tu? Vreau să ştiu tot, toată povestea vieţii tale.

– Povestea vieţii mele? am întrebat eu înspăimântat. Dar de ce crezi dumneata că am eu o poveste?

– Păi, altfel, cum ai fi trăit? a zis ea zâmbind. Trebuie să aibă şi viaţa ta o poveste.

– Uite că n-are. Am trăit singur-singurel, înţelegi?

– Cum adică singur? N-ai văzut niciodată pe nimeni, n-ai întâlnit niciun om?

– Ba am văzut, dar eu tot singur am fost şi sunt.

– Vrei să zici că nu vorbeşti cu nimeni niciodată?

– Se poate spune şi aşa…

– Dar ce fel de om eşti, atunci? Cred că încep să înţeleg. Oare ai, ca şi mine, o bunică? Ştii, bunica mea e oarbă şi nu mă lasă să plec nicăieri. Aproape că am uitat cum e să vorbesc. Şi acum vreo doi ani a recurs la un vicleşug când a văzut că nu mă mai poate stăpâni. M-a prins de fusta ei cu un ac şi de-atunci stăm aşa prinse una de alta. Deşi nu vede, ea stă şi tricotează la ciorap, iar eu, lângă ea, cos sau citesc ceva cu voce tare. Poate că ţi se pare caraghios, dar aşa trăiesc eu de doi ani…

– Groaznic! Nu, eu n-am o asemenea bunică…

– Atunci, de ce stai tot timpul în casă?

– Deci vrei neapărat să mă cunoşti, să ştii cum sunt eu?

– Da, asta vreau.

– Cât se poate de limpede?

– Exact.

– Bine! Uite, eu sunt un individ…

– Un individ… Ce fel de individ, a început ea să râdă în hohote. Eşti amuzant! Hai să stăm aici, pe bancă. Nu cred că o să ne deranjeze cineva, că nu prea trece nimeni pe aici, aşa că poţi să începi să-mi spui, pentru că nu mă poţi convinge că viaţa ta nu are o poveste. De ce vrei să mi-o ascunzi? Şi mai întâi, ce înseamnă „individ“?

– Înseamnă… o persoană interesantă, mai ciudată, puţin ridicolă…, i-am explicat molipsindu-mă şi eu de râsul ei. Ştii ce înseamnă un visător?

– Normal. Şi eu sunt o visătoare. Când stau legată de bunica nici nu-ţi imaginezi câte-mi trec prin minte. Şi mă las purtată de vise şi mă trezesc pe cine ştie ce tărâmuri, până ajung să fiu mireasa unui prinţ chinez… Poate e bine să te laşi aşa, în voia viselor, deşi alteori poate nu e… Mai ales dacă ai oricum cu ce să-ţi frământi gândurile, a mai spus ea şi chipul deja i-a devenit serios.

– Minunat! Dacă era cât pe ce să te căsătoreşti cu un prinţ chinez, sunt sigur că o să mă înţelegi… Stai puţin! Eu nici măcar nu ştiu cum te cheamă.

– Slavă Domnului, în sfârşit…

– Nu m-am gândit deloc, mie îmi plăcea şi aşa.

– Nastenka…

– Nastenka şi mai cum?

– Dar ce? E prea puţin? Nu-ţi ajunge?

– Cum să nu-mi ajungă? E chiar foarte mult! Nastenka, suflet drag, mă bucur să fii pentru mine doar Nastenka.

– Mi se pare normal! Deci…

– Uite, o să-ţi spun o povestioară amuzantă.

M-am aşezat pe bancă şi am început să-i povestesc cu un aer doct şi academic…

– Aşadar, Nastenka, trebuie să ştii că în oraşul Petersburg există nişte locuri ciudate. Nişte unghere unde soarele ajunge mai greu şi nu are putere să le lumineze cu aceleaşi raze ca pe restul locuitorilor oraşului. Acolo, în locurile acelea, vieţuieşte parcă un alt soare, făurit special pentru ele, şi care le dă o lumină parcă de pe altă lume. În ungherele acelea, viaţa curge altfel, ca pe un alt tărâm, necunoscut, de undeva de foarte departe şi care nu seamănă deloc cu cel în care ne ducem noi viaţa noastră atât de serioasă. Da, Nastenka, viaţa de prin locurile acelea e un amestec de fantastic şi, din păcate, ceva teribil de mundan.

– Dumnezeule, ce introducere! Oare ce va urma?!

– Scumpă Nastenka – niciodată n-o să obosesc să rostesc acest nume – vei afla mai departe că acolo, în ungherele stranii, trăiesc visătorii. Dacă ar fi să căutăm o definiţie a visătorului, ar trebui să spunem că el nu este tocmai un om, ci un hibrid… De obicei, îşi găseşte un astfel de locşor în care se instalează, dorindu-şi parcă să rămână departe de lumina soarelui, devine una cu acel spaţiu, precum melcul care-şi

cară casa în spate sau precum broasca ţestoasă, care e şi casă, şi fiinţă în acelaşi timp. Şi de ce crezi tu că stă el într-o cămăruţă ce nu poate fi decât întunecată, vopsită în verde, înnegrită de fum şi de funingine, un adevărat lăcaş al tristeţii? De ce se schimbă la faţă şi este intimidat peste măsură când se întâmplă să vină în vizită, rar, una dintre puţinele lui cunoştinţe – de obicei, la un moment dat, este părăsit de toţi –, de ce este atât de zăpăcit, de parcă ar fi omorât pe cineva chiar înainte să deschidă uşa sau de parcă ar fi făcut bani falşi? Sau, de parcă ar fost prins asupra faptului când scria cine ştie ce versuri pe care să le trimită la o gazetă, însoţite de o scrisoare anonimă, în care să arate cum autorul e mort, dar el, ca un bun prieten, a considerat de datoria lui să le trimită spre publicare… Poţi să-mi spui de ce toate astea? De ce între el şi musafir nu se poate închega niciun dialog? De ce vizitatorul nici nu râde şi nici nu poate rosti vreun cuvânt simpatic, deşi de obicei se descurcă bine când vine vorba să stârnească hazul şi să poarte discuţii despre sexul frumos? Poţi să-mi explici de ce această cunoştinţă cel mai probabil nouă, venită la el în vizită prima dată şi care cu siguranţă nu va reveni, se intimidează atât de tare, că nu mai ştie ce vorbeşte – deşi în mod obişnuit nu e un timid… De ce numai când se uită la gazdă, la rândul lui intimidat de tot că niciuna dintre încercările de a destinde atmosfera şi a închega un dialog n-a dat rezultat, se pierde cu totul? Deşi gazda a făcut eforturi disperate de a se arăta la curent cu lumea mondenă şi a încercat să lege câteva vorbe despre farmecul feminin, bănuind că aceasta este zona de discuţie în care musafirul s-ar simţi bine… Şi de ce acesta din urmă îşi înşfacă pălăria, inventează pe loc un motiv, ceva urgent de care şi-a amintit brusc că-l cheamă chiar atunci, fără întârziere, şi se retrage grăbit, smulgându-şi greu mâna din cea a gazdei care vrea să repare într-un moment tot ce-a stricat şi să-l facă să mai rămână? Iar când iese şi lasă în urmă uşa închisă,

amicul cu pricina începe să râdă de unul singur, promiţându-şi să nu se mai întoarcă niciodată la individul ciudat, care, la urma urmei, nu e decât un tânăr cu bun-simţ. Râzând, îşi lasă imaginaţia să zburde şi să-l compare pe amicul de la care tocmai ieşise în grabă cu un pisoiaş rebegit, care, după ce a fost prins de nişte copii răutăcioşi, scărmănat şi aruncat de colo-colo, se ascunde în cele din urmă la adăpost, sub un scaun. Şi de acolo, deşi în casă e linişte acum, se zburleşte şi miorlăie ameninţător, în timp ce se spală cu lăbuţele, şi se uită urât la lumea din jur şi chiar la bucăţica de carne pe care servitoarea i-a oprit-o de la masa stăpânilor.

– Nu înţeleg deloc de ce îmi pui toate aceste întrebări, m-a întrerupt fata, care mă ascultase numai ochi şi urechi, chiar nu înţeleg de ce se întâmplă toate lucrurile de care-mi vorbeşti, unele ciudate, altele caraghioase de-a dreptul, dar îmi dau seama că toate au legătură cu dumneata şi le-ai trăit dumneata.

– Da, aşa este, am răspuns eu grav.

– Atunci, spune mai departe, vreau să aud finalul poveştii.

– Aşadar, vrei să afli cum îşi duce viaţa în colţişorul lui retras eroul din poveste? Adică eu, pentru că despre mine şi viaţa mea e vorba… Vrei să afli cum şi de ce m-a tulburat într-atât, o zi întreagă, vizita acelui amic? De ce m-am înroşit până în vârful urechilor, când i-am deschis uşa? Vrei să ştii de ce nu am fost în stare să primesc un om care a venit să mă viziteze şi m-am făcut de râs?

– Da, normal că asta vreau. Dar te-aş ruga ceva. Ştii, povesteşti minunat, ca din cărţi, dar n-ai putea, totuşi, să vorbeşti ceva mai simplu?

– Nastenka, ştiu că povestesc minunat, dar altfel nu pot, am spus eu serios, dar abia abţinându-mă să nu râd. Ştii cum mă simt acum? Ca spiritul lui Solomon cel ţinut într-un ulcior sub şapte peceţi, de pe care, în sfârşit, au fost ridicate peceţile. Căci mi se pare că te-am regăsit după o lungă despărţire. Aşa mi se pare, că te cunosc de mult, că dintotdeauna am căutat pe cineva să pot vorbi, iar semnul că tu eşti aceea este chiar faptul că te-am întâlnit… Trebuie să las să iasă tot ce am strâns în mine atâta vreme, altfel, mă sufoc. Nu mă întrerupe, lasă-mă să-ţi povestesc tot şi ascultă-mă cu răbdare, altminteri n-o să mai scot nici cuvânt.

– Gata, nu mai zic nimic, spune mai departe!

– Draga mea prietenă, există un anumit moment în zi care mie îmi e cel mai drag. Momentul când se termină treburile la serviciu şi toată lumea porneşte spre casă, să mănânce şi să se odihnească. Pe drum fiecare se gândeşte ce să facă în timpul liber, în seara respectivă, cum să şi-o petreacă mai plăcut. Dă-mi voie, scumpă Nastenka, să povestesc la persoana a III-a, căci m-aş simţi jenat să-mi asum persoana I… Aşadar, la acel moment al zilei, eroul poveştii noastre, care are şi el o ocupaţie, merge în urma celorlalţi. Are chipul palid şi obosit, dar în priviri i se citeşte o plăcere stranie. Se uită cu emoţie la flăcările apusului care se îneacă încet în cerul rece de deasupra Petersburgului. Dar nu e potrivit să spun „se uită“. Pentru că, de fapt, el contemplează imaginea, ca un om uşor absent, cu gândurile la ceva mult mai interesant decât lumea din jur, pe care este doar silit s-o ia în seamă. Este eliberat de povara grijilor de zi cu zi şi fericit ca un elev care primeşte o învoire şi se poate întoarce la jocurile preferate. Dacă în aceste clipe i-ai putea fi în preajmă eroului nostru şi l-ai putea privi fără ca el să te vadă, ai observa că imediat în lumea din închipuirea lui şi-a făcut loc ceva ce-l face să se învioreze. Te

gândeşti, poate, că e cu mintea la masa de acasă? Ori că pune la cale cum să-şi petreacă seara? Dar încotro se uită? Oare la acel domn impunător, care salută o doamnă dintr-o trăsură luxoasă ce trece în grabă pe lângă el? Nici gând! Acum nu-i stă capul la astfel de lucruri mărunte. În aceste clipe se simte bogat, pentru că se refugiază în viaţa lui specială… Iar cea din urmă rază a acelei zile, înainte de înserare, îi scânteiază pe faţă şi-i umple inima de mii de senzaţii. Nici nu mai e atent la drumul pe care altădată lua seama la cele mai mărunte lucruri. Pentru că acum, „zeiţa imaginaţiei“ – dacă l-ai citit cumva pe Jukovski – a urzit în jurul lui o pânză minunată de aur şi în faţa ochilor i-a desfăşurat imagini din altă lume, o lume cu totul stranie… Şi poate chiar l-a ridicat cu puterea ei de zeiţă de pe trotuarul de piatră pe care se îndrepta către casă şi l-a aşezat undeva, într-un tărâm de cleştar… Dacă vei încerca să-i ieşi în cale şi să-l întrebi ceva, unde este sau pe ce străzi a colindat n-o să mai ţină minte nimic. O să se intimideze şi o să-ţi spună ceva de complezenţă… Înţelegi, deci, de ce a tresărit puternic, cât pe ce să strige, atunci când s-a trezit faţă în faţă cu o bătrână care l-a rugat să-i spună pe unde s-o apuce ca să găsească cine ştie ce stradă. Pleacă mai departe supărat şi nu bagă de seamă surâsul ironic al diverşilor trecători cu care se intersectează. N-o vede nici pe fetiţa care se dă la o parte din drumul lui speriată şi pe urmă izbucneşte în râs, în timp ce-l priveşte drept în faţă cu ochii ei mari de copil. Iar zeiţa cea năstruşnică îi adună pe toţi în aceeaşi pânză vrăjită, şi pe bătrână, şi pe fetiţa zâmbitoare şi cârlionţată, şi pe trecători, şi pe barcagiii de pe Fontanka – asta, dacă presupunem că eroul nostru trece tocmai prin acele locuri. Cu toţii sunt prinşi ca nişte musculiţe în pânza zeiţei şi cu ei cu tot eroul cel visător ajunge acasă, intră în cămăruţa lui singuratică, se aşază şi mănâncă fără să ştie şi se trezeşte din vis abia târziu, după ce Matriona cea mereu posomorâtă adunase totul de pe

masă şi-i adusese deja pipa… Mirat, nu-şi dă seama când se petrecuseră toate. Între timp, întunericul ajunsese în cămăruţa lui, iar sufletul îi plutea gol şi trist. Toată lumea aceea ţesută de imaginaţie se destrăma înghiţită fără urmă de noaptea din jur, ca un vis din care nu mai ţinea minte nimic. În clipa aceea, un sentiment nedesluşit face să-i tresară din nou inima. O dorinţă nouă şi îmbietoare îl tulbură iar, adunând în jur o nouă armată de închipuiri. În cămăruţa lui e linişte şi o lene plăcută îl îmbie la visare. Imaginaţia îi dă imediat în clocot, precum ceainicul Matrionei, care, fără să bănuiască nimic din toate astea, face curat prin bucătărioară şi îşi prepară cafeaua. Imaginaţia îşi croieşte încet drum printre spaimele lui, iar cartea luată la întâmplare de pe raft îi scapă din mână, după ce n-a apucat să citească mai mult de trei pagini. Din nou închipuirea îi pune stăpânire pe gânduri şi începe să ţească o altă lume, plină de farmec. O nouă iluzie, nouă fericire… De fapt, o doză nouă de dulce şi minunată otravă. Ce treabă avea el cu realitatea? După opinia lui, noi ceilalţi, şi eu, şi tu, trăim într-un ritm mult prea lent. Şi crede că suntem atât de nefericiţi, încât ne urâm viaţa. Şi la urma urmei chiar aşa e lumea reală, la prima vedere totul e întunecat şi fără sens… Iar eroul nostru ne compătimeşte: „Bieţii de ei!“. Şi reacţia lui e absolut firească. Îţi dai seama cum e să-ţi desprinzi privirile de la acel tărâm de basm, care adună în universul din mintea lui toate frumuseţile posibile, ca într-un tablou încântător, în care cel mai important personaj este chiar el… Poate o să mă întrebi despre ce anume sunt aceste vise. Dar ce sens ar avea? Visele cuprind totul… Poetul anonim care sfârşeşte prin a-şi aşeza laurii pe frunte, prietenia cu însuşi Hoffmann, noaptea Sf. Bartolomeu, Diana Vernon, rolul pe care l-a jucat Ivan Vasilievici cel Groaznic în victoria asupra tătarilor din Kazan, Clara Mowbray, Eufia Dens, judecata lui Jan Hus, toate aceste personaje şi întâmplări îşi află locul în visele lui şi încă multe

altele. Ridicarea morţilor din *Robert Diavolul* – poate ţii minte că muzica acolo miroase a moarte –, apoi *Minna* şi *Brenda*, apoi bătălia de la Berezina, un poem citit în casa contesei V.-D., Danton, *Cleopatra e i suoi amanti*, căsuţa din Kolomna, toate îi umplu visele. Şi pe urmă un cămin al lui, cu cineva iubit alături, care să-l asculte într-o seară de iarnă aşa cum mă asculţi tu acum, îngeraşule… Ce treabă are el cu lumea reală? Prins într-o asemenea plasă vrăjită, nu dă nicio atenţie vieţii ăsteia banale, după care noi plângem, şi care lui i se pare searbădă şi josnică. Şi nu ştie că într-o zi o să-i vină şi lui rândul când o să coboare printre muritori şi pentru o singură zi din viaţa asta pe care o dispreţuia va fi dispus să dea la schimb toţi anii de iluzii. Ba mai mult, va fi gata să-i dea degeaba, să renunţe la ei nu ca să capete vreo fericire, ci, pur şi simplu, de oboseală. Într-o zi va veni acel moment trist şi cumplit de amar, când nu va mai alege… Dar până atunci, visătorul nostru e mai presus de toate aceste dorinţe omeneşti, pentru că sufletul lui este îmbibat de esenţa primăverii, pentru că se adapă de la propriul izvor al fericirii, pentru că el este artizanul care-şi construieşte viaţa după plac, dându-i mereu forma care-i place. Iar lumea cea magică prinde viaţă în imaginaţia lui fără niciun efort. Iar câteodată chiar e gata să creadă că toate sunt reale, nu doar năluciri născocite de simţurile lui exaltate. Dar poţi tu să-mi spui, Nastenka, de ce în astfel de momente simte că se sufocă? De ce brusc pulsul i se accelerează, ochii i se umplu de lacrimi, iar chipul palid prinde culoare şi toată făptura lui e cuprinsă de bucurie? De ce nopţi întregi de insomnii trec ca prin farmec, îmbătate de o fericire de nedescris, iar dimineaţa, în lumina rozalie a zorilor, care învăluie cămăruţa mizeră în fâşii stranii de lumină nepământească, aşa cum e la Petersburg, eroul nostru sleit de puteri adoarme ostenit de extaz, cu inima învăluită într-o voluptuoasă durere şi transportat de spiritul lui bolnav… Şi astfel te laşi înşelat şi tu, pentru că-ţi închipui că

sufletul îi e chinuit de o pasiune adevărată, că în reveriile lui palpită ceva viu, dar, de fapt, e o minciună. Nimic adevărat! Privindu-l, însă, îţi dai seama, fără niciun dubiu, că prezintă toate simptomele dragostei, cu dulcile ei suferinţe. O să te gândeşti, poate, că nu şi-a întâlnit niciodată iubita în lumea reală. Că nu a văzut-o decât rătăcind prin reveriile lui ispititoare… Dar, oare, în anii primei tinereţi n-au străbătut ei braţ la braţ atâtea străzi şi anotimpuri, doar ei doi, indiferenţi la lumea din jur, împletindu-şi vieţile una cu alta? Şi, oare, la momentul când s-au despărţit, nu ea a plâns la pieptul lui, uitând şi de furtuna cumplită în care se dezlănţuise cerul, şi de vântul care-i mătura lacrimile de pe gene. Oare totul fusese doar vis? Şi parcul cel trist şi pustiu, cu aleile lui părăsite şi neîngrijite, în care se plimbaseră de-atâtea ori şi visaseră şi se iubiseră „cu atâta duioşie“. Vis a fost oare şi casa aia ciudată şi retrasă, în care ea trăise atâţia ani singură, cu gândurile ei, lângă un soţ bătrân, posomorât şi rău, de care ei, cei doi îndrăgostiţi, se temeau. Şi erau aşa de timizi, că-şi ascundeau cu amărăciune iubirea şi unul faţă de celălalt… Cât de curată era dragostea lor şi câtă tulburare ascundeau sufletele lor, bineînţeles, înfricoşate de răutatea lumii… Şi oare soarta n-a făcut ca el s-o întâlnească peste ani, departe de ţară, sub cerul cald al oraşului etern, în timpul unui bal, la lumina candelabrelor – evident, într-un *palazzo* – printre sunetele muzicii care invadau palatul, în acel balcon cu flori de trandafiri şi mirt, în care ea l-a recunoscut şi-a scos masca şi i-a spus că este liberă… Apoi, plângând, i s-a aruncat la piept şi împreună, într-un moment, au uitat toate clipele grele, toată tristeţea şi suferinţa despărţirii, casa cea retrasă, pe soţul cel ursuz, parcul întunecat, cu tot cu banca pe care se sărutaseră pătimaş pentru ultima dată, înainte ca ea să i se smulgă din braţe. Nu ţi se pare, scumpă Nastenka, absolut firesc să te emoţionezi şi să roşeşti ca un elev care a furat un măr şi l-a ascuns în buzunar şi când, tocmai în

clipa aia, dă năvală un băieţandru oarecare, bine făcut şi pus pe şotii, exact ca amicul de aseară, şi care urlă aiurea, ca din senin: „Uite-acuş am picat şi eu tocmai de la Pavlovsk!“. Contele cel bătrân a murit şi fericirea are drum deschis, iar el, ei bine, ce zici de asta, el a venit de la Pavlovsk…

Mi-am încheiat tirada plină de patetism şi apoi am tăcut tot cu patetism… Şi acum mi-aduc aminte cum în clipa aia aş fi vrut să-mi înving propria fire şi să încep să râd în hohote, fiindcă simţeam cum din cotloanele neştiute ale sufletului meu, diavolul ăla mititel al imaginaţiei începuse să-mi dea ghes. Mi s-a pus un nod în gât şi ochii mi s-au umplut de lacrimi. Credeam că Nastenka va izbucni în râs acum, după ce mă ascultase, şi mai că începuse să-mi pară rău că-mi deschisesem inima aşa şi-i oferisem pe tava secretul vieţii mele, care-mi chinuia inima. De-asta şi vorbeam aşa, ca din cărţi, pentru că eu îmi stabilisem de mult verdictul, de unul singur. Şi de data asta uite că-l rostisem în faţa ei, cu voce tare, fără să-mi fac iluzii că mă va înţelege. Totuşi, fata tăcea. După o vreme, m-a luat uşor de mână şi compătimitor şi m-a întrebat timid:

– Chiar e adevărat că aşa ţi-ai trăit tu toată viaţa?

– Da, Nastenka, şi am impresia că aşa o s-o şi închei…

– Nu, nu va fi aşa! Trebuie să se întâmple ceva, altfel, şi eu o să-mi petrec toată viaţa agăţată de fusta bunicii, a spus ea tulburată. Să ştii că nu e bine să trăieşti aşa.

– Sigur că ştiu! am strigat eu, nemaiputând să stăpânesc tot ce simţeam. Ştiu chiar că mi-am risipit aşa anii cei mai frumoşi. Abia acum îmi dau seama cu adevărat, pentru că sufăr şi mai tare de când mi te-a scos în cale Dumnezeu ca să-mi arăţi asta. Şi mă cuprinde

disperarea când mă gândesc că în viitor va trebui să mă întorc tot la viaţa mea fără rost şi însingurată, după ce am stat de vorbă cu dumneata. Acum la ce-o să mai pot visa când am petrecut în realitate clipe atât de minunate? Domnul să te binecuvânteze că nu m-ai gonit şi mi-ai dăruit două seri ca în vis…

– Nu se poate! a spus ea izbucnind în plâns. N-o să se repete ce s-a întâmplat până acum. Cum adică „două seri“? N-o să ne despărţim acum.

– Nici nu-ţi dai seama pentru cât timp ai reuşit tu să mă împaci cu mine însumi. De-acum înainte n-am să mă mai gândesc la mine cu silă. N-o să mă mai chinuie gândul că mi-am făcut din viaţă un păcat şi o crimă… Căci ce altceva ar putea fi o asemenea existenţă? Şi te implor să nu cumva să-ţi imaginezi că am înflorit cu ceva, dragă Nastenka! Uneori mă apucă o tristeţe copleşitoare. Şi atunci mi se pare că niciodată n-am să mai pot trăi o viaţă reală, că am pierdut de mult legătura cu tot ce e palpabil, că nu mai pot face distincţia între realitate şi imaginaţie. Nu ştii de câte ori m-am acuzat singur, după nopţile mele de visare, când mă întorc la lumea din jur, iar revenirea e chinuitoare. Atunci auzi vuietul pe care-l fac oamenii trăind… Îi priveşti cum trăiesc de-adevăratelea. Şi îţi dai seama că viaţa lor nu se va destrăma precum cea încropită de tine în vis, ci dimpotrivă, că e mereu nouă şi proaspătă, că orele lor nu seamănă niciodată una cu alta. Pe când biata ta himeră, mereu aceeaşi, tocită până devine banală, supusă capriciilor imaginaţiei, va fugi speriată la cel dintâi nor care va umbri lumina soarelui, iar inima ţi se va strânge întristată, precum cea a petersburghezului adevărat, care, iubitor de soare, va suferi pe vreme întunecată. Şi ce lume fantastică mai poţi clădi printre asemenea suferinţe? Simţi cum închipuirea păleşte şi se topeşte la flacăra tulburării… Iar tu devii mai matur şi laşi în urmă

vechile idealuri, treci dincolo de ele. Numai că ele se sparg în urma ta şi, dacă n-ai la ce să te întorci, dacă n-ai o viaţă adevărată, nu poţi decât s-o refaci la infinit din cioburile lor pe cea dinainte. Iar sufletul îţi cere mereu alte şi alte lucruri. Şi bietul visător degeaba caută în cenuşa vechilor vise, încercând să facă să ţâşnească o nouă scânteie care să-i aprindă iarăşi inima şi să reînvie vechile fantasme care-l emoţionau până la lacrimi şi-i încălzeau sufletul, învăluindu-l într-o amăgire de care era conştient, dar atât de dulce şi deplină… Nu-ţi poţi închipui cât de departe am mers. Am mers până acolo, că am ajuns să sărbătoresc aniversarea propriilor mele fantezii, a tuturor acelor poveşti care n-au existat niciodată în realitate. Sărbătoresc aceleaşi şi aceleaşi vise pustii, ţesute din gânduri, şi asta pentru că n-am încotro… le-am pierdut până şi pe ele, nu mai pot construi altele noi, iar pe cele vechi nu le pot alunga definitiv din mine, nu ştiu cu ce să le ucid, pentru că şi visele pot fi ucise. Şi acum mă întorc cu plăcere prin locurile pe unde alte dăţi îmi închipuiam că sunt fericit. Şi azi mă ispiteşte gândul de a-mi clădi existenţa din amintiri şi bântui trist şi fără sens pe străzile oraşului. Spre exemplu, îmi amintesc, să spunem, că în urmă cu un an, tot pe vremea asta, eram într-un anume loc şi mă plimbam la fel de singur şi mohorât. Brusc, îmi vine în minte că şi fantezia de atunci era tot una tristă, dar că, deşi nici pe-atunci sufletul meu nu zburda de fericire, parcă era ceva mai uşor şi parcă toate aceste gânduri tenebroase nu mă luaseră de tot în stăpânire. Că nu erau încă aşa de puternice toate aceste mustrări ale conştiinţei, care nu-mi dau pace nicio clipă. Şi atunci te întrebi: „Oare unde au zburat închipuirile mele?“. Dar îţi răspunzi altceva: „Ce repede aleargă anii!“ Şi întrebi mai departe: „Dar cu viaţa ta ce-ai făcut până acum? Ce-ai făcut cu vârsta ta cea mai frumoasă? Ai trăit sau n-ai trăit?“ Şi-ţi spui încet: „Ai grijă, uită-te cum se aşterne frigul peste lume. Or să mai treacă nişte ani, apoi o să

se aştearnă singurătatea urâtă şi nesuferită, iar după ea, bătrâneţea, şi în cele din urmă nesfârşita, chinuitoarea amărăciune. Visurile tale minunate îşi vor pierde încet, încet strălucirea, vor păli şi vor cădea precum frunzele toamna. Nici nu-ţi poţi imagina, dragă Nastenka, ce cumplită este singurătatea, cât de dureros e să fii atât de singur, încât să-ţi lipsească până şi mângâierea regretelor, pentru că n-ai pierdut nimic real, nimic concret, doar umbra unor vise…

– Te rog, nu-mi mai tulbura sufletul! a zis fata şi şi-a şters o lacrimă. De acum vom fi mereu împreună, n-o să ne mai despărţim niciodată. Eu sunt o fată simplă, deşi bunica mi-a luat un profesor, prea multe n-am învăţat. Dar, deşi nu sunt eu prea educată, am înţeles perfect tot ce mi-ai povestit, pentru că viaţa mea seamănă cu a ta. Numai că n-aş putea s-o spun în cuvinte aşa frumoase, a rostit timid, pătrunsă de un fel de respect, stârnit de mărturisirea mea patetică. Mă bucur că s-a întâmplat aşa şi ţi-ai deschis sufletul în faţa mea. Acum cred că te cunosc îndeajuns şi o să-ţi spun şi eu povestea mea, la fel de sincer. Iar la sfârşit o să te rog să mă ajuţi cu un sfat. Eşti tare deştept! Promite-mi că o să-mi dai un sfat!

– Dragă Nastenka, n-am dat sfaturi niciodată, dar, dacă într-adevăr de acum încolo vom fi prieteni pentru totdeauna… ceea ce este un lucru înţelept… atunci, sigur că o să ne dăm sfaturi înţelepte… Spune-mi, cu ce povaţă să te ajut? Acum sunt atât de fericit şi cu mintea atât de trează, încât nu mă tem că-mi va lipsi inspiraţia.

– Eu am nevoie în primul rând de un sfat prietenesc, aşa cum mi l-ai da, dacă m-ai fi cunoscut şi iubit dintotdeauna.

– Desigur, Nastenka! am strigat eu nebun de încântare. Nici dacă te-aş fi iubit douăzeci de ani la rând, iubirea mea n-ar fi mai adâncă decât cea din clipa asta.

– Dă-mi mâna!

– Ia-o!

Să începem, deci, povestea vieţii mele…

POVESTEA VIEŢII NASTENKĂI

– Prima jumătate vieţii mele o ştii deja, ştii că am o bunică bătrână.

– Sper că jumătatea a doua nu e la fel de scurtă, am râs eu.

– Nu mă întrerupe! Vreau să stabilim asta de pe acum, mă asculţi şi taci, altfel, mă încurc.

Aşadar, am o bunică bătrână. Am rămas orfană când eram mică, mama şi tata au murit când erau foarte tineri şi de atunci m-a crescut ea. Cred că în tinereţe a fost bogată, pentru că îşi aminteşte şi acum de vremurile alea. M-a învăţat franţuzeşte şi mi-a luat şi un profesor, dar acum doi ani, când am împlinit cincisprezece ani, m-am lăsat de învăţătură. Tot atunci am făcut şi o greşeală, dar n-o să-ţi spun despre ce e vorba. N-a fost ceva prea grav, dar bunica m-a chemat la ea şi mi-a zis că a luat o hotărâre. Pentru că e oarbă şi nu poate să aibă grijă de mine, o să mă prindă cu un ac de poala fustei ei şi m-a ameninţat că, dacă n-o să fiu cuminte, aşa o să stau toată viaţa. La început n-am avut ce să fac. Făceam totul legată de ea, citeam sau lucram agăţată de poala ei. Am încercat la un moment dat un vicleşug şi am am rugat-o pe servitoarea noastră, Fiokla, să stea în locul meu. Fiokla nu prea aude cu o ureche. S-a aşezat ea în locul meu şi eu am fugit la o prietenă din apropiere, dar povestea nu s-a sfârşit cu bine, pentru că între timp bunică-mea s-a trezit şi a întrebat ceva. Fiokla, surdă, a văzut că spune ceva, dar n-a înţeles şi atunci a desfăcut acul încet şi a fugit…

În acest punct al povestirii fata a început să râdă în hohote şi m-am molipsit şi eu, dar deodată s-a oprit supărată:

– Te rog să nu râzi de bunica! Eu râd de situaţie… Dar aşa e ea, ce pot să-i fac? Să ştii că eu chiar ţin la ea. Şi, cum îţi ziceam, întâmplarea nu s-a încheiat cu bine, pentru că eu am fost pusă la locul meu, de nu mai puteam să fac nicio mişcare. N-am apucat să-ţi spun că bunica are o căsuţă din lemn, cu trei ferestre, şi veche şi bătrână ca ea. Casa are şi un mezanin şi s-a întâmplat că atunci s-a mutat acolo un nou chiriaş.

– Aşadar, a existat şi unul vechi…

– Da, sigur că a existat, dar el nu vorbea neîntrebat ca dumneata. De fapt, de-abia mai putea să vorbească de cât de bătrân era, slab şi schilod, aşa că la un moment dat n-a mai putut să trăiască şi a murit. A trebuit să căutăm altul, pentru că aveam nevoie de bani. Chiria şi pensia bunicii erau singurul nostru venit. Şi aşa se face că noul chiriaş s-a întâmplat să fie un tânăr, în trecere prin Petersburg. Omul nu s-a tocmit deloc la preţ, iar după ce s-a mutat, bunica m-a întrebat dacă e tânăr sau bătrân. N-am minţit-o şi i-am răspuns: „Bunico, nu e nici aşa, nici aşa“. Dar nu s-a oprit: „Bine, bine, dar e drăguţel la chip?“. Iar am spus sincer: „Da, bunico, e!“. Şi atunci a început să se vaite: „Of, ce necaz, of, ce necaz! Să ai grijă, fato, să nu te uiţi prea mult la el. Ce vremuri, Doamne! Cum se poate să fie omul atât de sărăntoc, încât să închirieze aşa o odăiţă şi să fie draguţel! Nu mai e ca pe vremea mea!“.

Bunica tot timpul se gândea la alte timpuri… Pe timpuri, era mai cald afară, ea era mai tânără, smântâna nu se strica aşa repede, totul era mai bine… Şi, cum stăteam eu aşa, fără să scot un cuvânt, mintea a început să mi se frământe şi m-a întrebam ce-o fi apuca-o să întrebe dacă e tânăr şi chipeş chiriaşul, parcă înadins ca să-mi bage în cap

ceva. Pe urmă gândul a pierit şi eu am tricotat mai departe la ciorap, numărând ochii.

Şi într-o bună dimineaţă chiriaşul a venit la noi să întrebe când i se va tapeta odaia, aşa cum fusese învoiala. Bunica era vorbăreaţă din fire, aşa că discuţia s-a întins. La un moment dat m-a trimis la ea în dormitor: „Du-te, Nastenka, şi adu-mi abacul că trebuie să fac nişte socoteli“. M-am ridicat şi m-am făcut roşie ca focul, pentru că uitasem că eram legată de poala ei. Şi aşa se face că am tras după mine fotoliul bunicii cu totul. Mi-am dat seama că el a înţeles în clipa aia ce se întâmpla şi fără să vreau am izbucnit într-un plâns nestăvilit. De ruşine ce-mi era, nici nu mai voiam să trăiesc. Iar ea mă trimitea întruna: „Du-te mai repede, ce mai stai?“. Dar eu nu m-am mişcat şi am început să plâng şi mai tare. Când a înţeles cât de jenată mă simt, omul, cu bun-simţ, s-a ridicat şi şi-a luat rămas-bun. De atunci orice zgomot mă înfiora. Îmi închipuiam că vine iarăşi chiriaşul şi îmi dezlegam încetişor acul. Dar el n-a mai venit. După două săptămâni, a trimis-o pe Fiokla să ne spună că el are multe cărţi franţuzeşti şi că, dacă vrea bunica, ni le-ar putea împrumuta să citesc eu cu voce tare, să mai alungăm plictiseala. Ea a primit încântată, dar întreba mereu dacă nu cumva cărţile sunt din cele interzise care strică sufletul, căci în cazul ăsta, zicea, tu n-ai voie să le citeşti, Nastenka, să nu cumva să ţi se înfierbânte mintea de te miri ce năzdrăvănii.

– Dar ce fel de năzdrăvănii, bunico? o întrebam eu. Ce scrie în ele?

– Păi, sunt unele în care scrie cum tinerii le păcălesc pe fetele cumsecade şi le mint că le iau de neveste, le fură de acasă şi pe urmă le lasă de izbelişte, sărmanele. Şi ajung bietele de ele la drojdia societăţii. Am petrecut şi eu nopţi întregi citind astfel de poveşti, pe

ascuns. Toate sunt bune şi frumoase acolo, totul e descris tare meşteşugit. Dar tu n-o să te atingi de aşa ceva. Spune-mi, ce cărţi ţi-a trimis?

– Romanele lui Walter Scott.

– Aha! Bine, dar să nu minţi. Uită-te, vezi, să nu fi trimis cine ştie ce scrisorică de amor pe acolo.

– De unde scrisorică, bunico? Nici gând! am liniştit-o eu.

– Uită-te şi în scoarţa de la copertă. Lasă că ştiu eu ce le poate capul! Nu e nimic?

– Nimic, bunico, absolut nimic!

– Atunci, e bine!

Şi aşa am început să-l citesc pe Walter Scott. Nu trecuse nici o lună şi eu citisem mai mult de jumătate din cărţi. Chiriaşul trimitea mereu alte volume. La un moment dat l-a trims pe Puşkin. Eu mă învăţasem atât de mult cu obiceiul de a citi, că nu mai puteam fără. Atunci m-am îndepărtat şi de visul cu prinţul chinez…

Într-o zi, din întâmplare, m-am întâlnit pe scară cu chiriaşul. Amândoi ne-am înroşit la faţă. Dar el m-a salutat politicos şi m-a întrebat ce mai face bunica, apoi a vrut să ştie dacă am citit cărţile trimise. I-am spus că da. „Şi care ţi-a plăcut mai tare?“ „*Ivanhoe* şi volumul lui Puşkin“, am răspuns şi asta a fost prima noastră discuţie.

A mai trecut o săptămână şi i-ar m-am ciocnit de el pe scară. Era cam trei după-amiaza, ora când venea el acasă. Ne-am salutat, apoi m-a

întrebat:

– Dumneata nu te plictiseşti să stai mereu cu bunica?

Brusc, m-a apucat o ruşine cumplită, nici acum nu-mi dau seama de ce. Poate pentru că începuseră mai mulţi să mă întrebe. În clipa aia mi-am dorit să fug, dar n-am putut.

– Iartă-mă că îndrăznesc să-ţi spun asta, eşti o fată bună, şi o fac doar pentru că-ţi vreau binele, altfel decât ţi-l vrea bunica dumitale. Mă gândeam, n-ai o prietenă pe la care să mai mergi să mai staţi de vorbă?

I-am răspuns că am avut una, pe Maşenka, dar a plecat la Pskov şi de-atunci nu mai am pe nimeni.

– Atunci, m-a întrebat el, n-ai vrea să mergi cu mine la teatru?

– Şi ce să-i zic bunicii?

– Nimic. Pleci fără să ştie…

– Fără să ştie? Doamne fereşte!

Şi mi-am luat rămas-bun.

– La revedere, a spus şi el şi n-a mai stăruit.

Dar după-amiază a venit la noi şi a stat la palavre cu bunica, a întrebat-o dacă merge în vizită, dacă primeşte vizite… şi brusc a zis:

– Deseară am o lojă la operă. Trebuia să merg cu nişte amici, dar ei nu mai pot veni şi mi-a rămas mie toată loja. Se joacă *Bărbierul din Sevilla*.

– *Bărbierul din Sevilla?* a întrebat bunica zâmbind. O fi acelaşi de pe vremea mea?

– Sigur că da, i-a răspuns şi s-a uitat la mine complice.

Atunci am înţeles şi am început să tremur de emoţie aşteptând răspunsul.

– Opera asta îmi stârneşte amintiri. Pe vremuri am jucat-o pe Rosina într-un spectacol pentru familie.

– Ce frumos! Atunci, n-aţi vrea să veniţi cu mine deseară? Păcat de lojă…

– Foarte bine, să mergem. Cu atât mai mult cu cât Nastenka n-a fost la operă niciodată, a zis bunica.

Ce fericită am fost! Am început imediat să ne pregătim pentru seară, ne-am pus haine frumoase şi… am mers împreună. Chiar dacă nu vedea, bunicii îi făcea plăcere să asculte muzica şi să ştii ca, altfel, nici nu e om rău. Cred că în primul rând a făcut-o pentru mine, ştiind că, altminteri, noi două n-am fi mers niciodată la operă. Nu pot să-ţi spun ce am simţit în seara aia. Dar ştiu că am observat cum chiriaşul mi-a aruncat toată seara priviri calde şi mi-am dat seama că, de fapt, atunci când îmi zisese să merg cu el fără ştirea bunicii, de fapt, vrusese să mă pună la încercare. Pluteam de încântare! Cred că de atâta bucurie am făcut şi febră în noaptea aia şi am visat numai scene din *Bărbierul*…

Am crezut că după seara aceea el o să vină pe la noi mai des, dar m-am înşelat. Aproape că a dispărut de tot. Şi, dacă venea să zicem cam o dată la o lună, venea tot ca să ne invite la teatru. Am mai mers

împreună de vreo două ori. Dar mie parcă mi se strângea inima de tristeţe. De fapt, el făcea toate astea de milă, ştiind că bunica mă ţine din scurt, şi atâta tot. Fără motiv, am început parcă să nu-mi mai găsesc locul, nu mai aveam poftă nici să citesc, nici să lucrez, uneori râdeam din senin, alteori plângeam din senin… Slăbeam întruna şi mai că nu m-am îmbolnăvit. Între timp, stagiunea se încheiase şi el n-a mai trecut pe la noi deloc. Se mai întâmpla să ne întâlnim pe scară, dar de fiecare dată el mă saluta politicos şi trecea fără să vorbească, iar eu, roşie ca focul, mai stăteam puţin ca să-mi revin…

Acum ajung la final… În urmă cu un an, în luna mai, chiriaşul a venit să-şi ia rămas-bun şi i-a spus bunicii că se înapoiază la Moscova pentru un an, fiindcă pe moment şi-a încheiat treburile la Petersburg. Când am auzit, m-am prăbuşit pe un scaun. Bunica n-a observat, iar el a zis ce-a avut de zis, a salutat şi-a plecat.

Mă frământam întruna ce să fac. În cele din urmă, m-am hotărât. El trebuia să plece a doua zi, iar eu voiam ca în seara aia, după ce adoarme bunica, să mă duc să dau totul pe faţă. Mi-am strâns lucruşoarele de care credeam că am nevoie şi, cu valijoara în mână, am urcat la el, aproape leşinată. O oră întreagă cred că mi-a luat să urc scările… Când am deschis uşa, el a dat un ţipăt şi a rămas împietrit, privindu-mă de parcă aş fi fost o fantomă. Pe urmă şi-a dat seama că de-abia stăteam şi mi-a dat un pahar cu apă. Totul se tulburase în jur şi inima-mi bătea să-mi spargă pieptul. Când mi-am venit puţin în simţire, am pus valiza pe pat, m-am aşezat lângă ea, mi-am acoperit ochii cu mâinile şi am început să plâng. A înţeles totul din primul moment şi se uita la mine palid şi trist, o tristeţe ce-mi frângea inima.

– Nastenka, te rog să mă asculţi. Sunt sărac, ce vrei tu îmi depăşeşte puterile, n-am nimic în clipa asta, n-am nici un post de Doamne ajută. Nu ne-am putea descurca, dacă m-aş însura cu tine acum.

Am vorbit ore întregi şi i-am spus, disperată, că eu nu mai pot să trăiesc aşa, legată de bunica, şi că o să fug. Că fie că mă vrea, fie că nu, eu o să vin cu el la Moscova, pentru că nu mai pot să trăiesc fără el. Iubirea, demnitatea, ruşinea, toate se amestecau în mine şi în cuvintele mele şi, până la urmă, tremurând, am căzut pe pat. Mi-era frică să nu-mi spună să plec.

El a rămas o vreme tăcut, pe urmă a venit spre mine şi m-a luat de mână.

– Scumpa mea, Nastenka, îţi jur că, dacă o să pot să mă însor vreodată, fericirea mea e la tine, mi-a zis el plângând, căci se molipsise de la mine. Să nu te îndoieşti că eşti singura femeie care m-ar putea face fericit. Mă duc la Moscova şi rămân acolo un an în cap. Nicio zi în plus. Între timp, sper să aranjez totul. Dacă atunci când mă întorc sentimentele tale nu s-au schimbat, vom fi împreună. Dar azi pur şi simplu nu pot nici măcar să-ţi promit ceva, n-ar fi drept. Şi, dacă nici peste un an nu va fi posibil, atunci într-o bună zi el va deveni, totuşi, realitate. Desigur, dacă între timp inima ta va mai fi liberă, căci nu vreau să te împiedic de la ceva prin vreun legământ.

Aşa mi-a spus şi a doua zi a plecat. Am hotărât să nu-i spunem nimic bunicii. A fost dorinţa lui. Şi cu asta, povestea vieţii mele aproape s-a încheiat. A trecut de-atunci un an. El s-a întors, e în oraş de trei zile şi nimic… nimic…

– Cum nimic? am întrebat dorind să aflu mai repede finalul poveştii.

– Până acum n-a apărut…, mi-a răspuns ea cu o sforţare, n-a dat niciun semn…

Apoi a tăcut şi, nemaiputând să se stăpânească, a izbucnit într-un plâns, de mă durea inima s-o văd aşa. În niciun caz nu mă aşteptasem la o asemenea încheiere.

– Nastenka, te rog, nu mai plânge, am spus încercând s-o consolez, poate că încă n-a venit…

– Ba a venit, sunt sigură. Aşa ne-am înţeles atunci, în seara aia. După ce ţi-am povestit câte am vorbit, am ieşit la o plimbare aici, pe chei. Era spre ora zece şi ne-am aşezat aici pe banca asta. Nu mai plângeam, îl ascultam doar cu o plăcere nebună… M-a asigurat că atunci când se întoarce în Petersburg vine direct la noi acasă şi îi dezvăluim totul bunicii, dacă şi eu o să mai simt la fel. Ştiu că e la Petersburg şi n-a venit…

Şi iar a început să plângă în hohote.

– Trebuie să pot face ceva, să te pot ajuta cumva, am spus eu, ridicându-mă brusc într-un moment de efuziune disperată. O să încerc să mă întâlnesc eu cu el, ce zici?

– Crezi că se poate? a întrebat ea cu un licăr de speranţă în priviri.

– Nu se poate… am dat eu înapoi. Dar mai bine îi scrii o scrisoare…

– Nici asta nu se poate, a spus ea, privind în pământ.

– De ce să nu se poată? m-am aprins eu. Însă scrisoarea trebuie să fie… ştii că nu toate scrisorile sunt potrivite. Dar, gata, ştiu! Te rog să

ai încredere în mine! O să vezi că totul o să se rezolve. Tu ai avut atunci curajul să faci primul pas, iar acum…

– Nu, nu e bine. Asta ar însemna că mă ţin după el…

– Dragă Nastenka, i-am răspuns eu zâmbind, nici să nu te gândeşti la aşa ceva. Ţi-a promis şi trebuie să-ţi dea măcar o explicaţie. Şi mi se pare, din ce spui, că e un om sensibil, am adăugat eu, încântat de propriile argumente. El ţi-a făcut o făgăduială, că, dacă se va însura vreodată, tu vei fi aleasa. Ţi-a lăsat, în schimb, ţie toată libertatea să-l aştepţi sau nu. Aşa că n-ai de ce să te temi să îl cauţi tu, la urma urmei, tu eşti cea care are dreptul să-l dezlege de legământul făcut.

– Dar, dacă i-ai scrie dumneata, ce i-ai scrie?

– Unde?

– În scrisoare.

– Aş începe aşa: „Stimate domn…“

– E musai să înceapă aşa?

– Da, e musai, deşi poate că…

– Aşa. Zi mai departe!

– „Stimate domn… Îmi cer iertare dacă…“. Ba nu, n-ai de ce să-ţi ceri scuze. Adresarea trebuie să fie simplă. Cam aşa: „Sper să nu te supere nerăbdarea mea, dar un an întreg m-am hrănit cu speranţă, iar acum nu mai pot îndura nicio zi. Trebuie să ştiu adevărul. Poate că intenţiile ţi s-au schimbat. Dacă este aşa, scrisoarea mea o să te elibereze de temerea că ţi-aş aduce vreo vină. Cum m-aş putea

supăra pe dumneata că n-am putere asupra sufletului dumitale? Înseamnă că aşa mi-a fost scris. Sunt sigură că eşti o fiinţă nobilă şi că n-o să râzi şi nici n-or să te supere cuvintele pe care ţi le scriu în mare mea nerăbdare. Şi gândeşte-te că sunt doar o biată fată, care n-are cui să ceară un sfat şi care e vinovată, poate, că şi-a urmat mereu inima. Iartă-mă, totuşi, că am putut să am aşa o bănuială şi să mă gândesc la toate astea, căci, la cum ţi-e firea, sunt sigură că n-ai putea să-o jigneşti nici măcar în gând pe fata care te-a iubit şi te iubeşte la fel de mult".

– Minunat! Aşa voiam şi eu să-i scriu, a spus Nastenka entuziasmată. Îţi mulţumesc din toată inima, prietene! Mi-ai alungat gândurile negre şi îndoielile. Dumnezeu mi te-a scos în cale. Îţi mulţumesc!

– Pentru că m-a scos Dumnezeu în calea ta? am întrebat-o văzând cu încântare cum faţa i se luminează.

– Da, chiar şi pentru asta.

– Aşa e, uneori le mulţumim unor oameni fie şi pentru că trăiesc lângă noi. Eu sunt fericit că te-am cunoscut şi ştiu că n-o să te uit niciodată.

– Ajunge! Trebuie să-ţi mai spun ceva. Când ne-am despărţit am hotărât ca la întoarcere să-mi trimită o scrisoare pe adresa unor cunoştinţe, oameni simpli, dar cu bun-simţ, care nu prea înţeleg mare lucru. Iar, dacă n-o să poată, atunci să vină aici, la ora zece seara, în ziua în care ajunge în Petersburg. Ştiu că s-a întors, dar epistola n-a ajuns şi el n-a apărut… Dimineaţa mi-e imposibil să mă desprind de bunica. Aşa că o să te rog să te duci dumneata la oamenii de care ţi-am zis şi să le duci scrisoarea mea. Ei i-o vor da şi,

în cazul în care îmi trimite răspuns, vino aici la ora zece să mi-l aduci.

– Întâi trebuie să scrii scrisoarea, dragă Nastenka, aşa că puteam face toate astea de-abia peste o zi.

– Păi, scrisoarea… a început fata jenată, dar n-a mai dus fraza până la capăt.

S-a uitat ruşinată în altă parte şi m-am trezit în mână cu un plic. Se pare că avea scrisoarea de mult scrisă… Mi-am adus aminte atunci o întâmplare dulce şi amuzantă dintr-o frumoasă poveste şi fără să vreau am rostit:

– Ro-si-na…

Pe urmă am fredonat împreună şi era cât pe ce s-o iau în braţe. Ea plângea şi râdea în acelaşi timp, roşie de emoţie, iar lacrimile îi tremurau pe pleoape ca nişte perluţe.

– Gata, destul! a anunţat ea. Uite scrisoarea şi adresa unde trebuie s-o duci. Pe mâine!

Mi-a cuprins mâinile într-ale ei şi le-a strâns cu putere, apoi a luat-o la fugă spre casă. Am rămas pe loc şi m-am uitat după ea. „Pe mâine!“ mi se învârteau prin minte vorbele ei, când ea a dispărut în întuneric.

NOAPTEA A TREIA

Ziua de azi a fost întunecată şi ploioasă, nicăieri nicio rază de soare. Aşa o să fie şi bătrâneţea mea. Îmi dau târcoale tot felul de gânduri, care mai de care mai sumbre, mintea mi-e luată cu asalt de o mulţime de întrebări şi parcă nu mai am forţa să caut răspunsuri. Poate că nu trebuie să le aflu eu rezolvarea tuturor!

În seara asta n-o să ne vedem. Când ne-am despărţit aseară, se lăsa ceaţa şi începuseră să se adune norii. I-am spus că a doua zi o să plouă, dar ea nu mi-a răspuns. Nu putea să dea un verdict împotriva ei înseşi, căci pentru ea ziua de azi e luminoasă şi niciun nor nu-i umbreşte bucuria aşteptării. Doar după o vreme a zis:

– Dacă plouă, mâine nu ne vedem. N-o să pot.

– M-am gândit că nici n-o să observe ploaia, şi totuşi n-a venit.

Ieri am avut a treia întâlnire, a fost cea de-a treia noapte albă…

Ce frumos e omul când e fericit! Toată fiinţa îi dă pe-afară de atâta dragoste. De-abia aşteaptă să-şi reverse iubirea într-o altă inimă şi îşi doreşte ca toţi oamenii din jur să zâmbească şi să fie veseli. Şi fericirea asta e molipsitoare. Aseară, era atâta căldură în fiinţa ei, în privirile ei, în vorbele ei… Cu câtă duioşie m-a copleşit! Câtă dărnicie feminină poate să dea la iveală fericirea… Şi când te gândeşti că eu mi-am imaginat că are legătură cu mine… Dar cum a putut să-mi treacă prin minte aşa ceva? Cum am putut fi atât de orb? Nimic din dulceaţa ei nu-mi era adresat mie, totul era pentru un alt bărbat. Toată căldura şi dragostea pe care mi le-a dăruit n-au fost decât frânturi rupte din bucuria prea mare că se va întâlni cu

celălalt… Iar când a văzut că el nu vine s-a întristat, a devenit agitată şi tot ce făcea şi spunea îşi pierduse firescul. Şi, în mod straniu, pe mine a început atunci să mă copleşească din ce în ce mai mult cu tot felul de gingăşii, dorind parcă să-mi dea mie tot ce-i lipsea ei şi se teme că destinul îi va refuza. În cele din urmă, şi-a dat seama cât o iubesc şi ce greu îmi e şi i s-a făcut milă. Când suntem nefericiţi simţim mai puternic nefericirea celor de lângă noi. Şi, în loc să se aline, sentimentul creşte parcă în intesitate şi devine şi mai dureros.

Venisem la întâlnire cu inima plină de iubire, dar nu mi-am dat seama că fiinţa mea va fi luată cu asalt de alte simţiri şi că totul se va îndrepta spre un alt deznodământ. Nastenka avea chipul luminat de fericire în aşteptarea răspunsului, iar răspunsul trebuia să fie chiar el, bărbatul la care visa. El ar fi trebuit să alerge la chemarea ei… Ea ajunsese la locul de întâlnire cu o oră mai devreme. Era aşa de veselă şi distrată, că râdea la orice spuneam. Şi încet, încet, am simţit cum veselia mi se risipeşte şi n-am mai spus nimic.

– Ştii de ce sunt atât de veselă azi şi de ce mi-eşti aşa de drag şi mă uit la tine cu atâta bucurie?

– De ce? am întrebat-o eu şi inima deja îmi bătea mult mai tare.

– Pentru că nu te-ai îndrăgostit de mine. Altul ar fi început deja să-mi facă declaraţii, să îmi spună vorbe mieroase, să suspine, să plângă şi asta m-ar fi plictisit teribil. Dar tu nu, şi de-asta mi-eşti aşa de drag.

Apoi m-a luat de mână cu atâta putere, că era să ţip, iar ea a început să râdă.

– Eşti un prieten minunat! şi a urmat cu un ton serios: Dumnezeu mi te-a trimis! Nu ştiu ce m-aş fi făcut, dacă nu erai acum cu mine. M-ai

ajutat fără să-mi ceri nimic. Dragostea pe care mi-o porţi e atât de frumoasă şi de curată! Când o să mă căsătoresc, noi doi vom fi cei mai buni prieteni, vom fi ca fraţii. Iar pe tine o să te iubesc aproape la fel de mult ca pe el…

Cuvintele ei mi-au adus în suflet o amărăciune chinuitoare, iar de undeva din străfundurile fiinţei mele dădea să ţâşnească un hohot de râs.

– Să nu ţi se facă rău. Poate ţi-e teamă că n-o să vină? i-am zis îngrijorat.

– Cum să cred aşa ceva? a făcut ea. În mod normal, vorbele tale pline de neîncredere m-ar fi întristat până la lacrimi, însă acum sunt mult prea fericită… Dar să ştii că o să mă gândesc la asta mai târziu. Până atunci, îţi spun sincer că ai dreptate cu îngrijorarea dumitale. Nu ştiu ce se întâmplă, dar eu parcă nu mai sunt cu mine… Aşteptarea asta plină de nerăbdare face ca lucrurile să alunece parcă pe lângă mine şi eu nu pot să le prind. Dar să lăsăm toate astea…

– În clipa aia s-a auzit zgomot de paşi şi din întuneric a ieşit un bărbat care se îndrepta spre noi.

Amândoi tremuram, iar ea era cât pe ce să ţipe. I-am dat drumul la mână şi am făcut un gest ca spre a mă retrage. Însă nu era el…

– Ce te-ai speriat aşa? m-a întrebat ea cu reproş. Şi de ce mi-ai dat drumul la mână? Vreau să-l întâmpinăm împreună şi să vadă cât de mult de iubim.

– Da, cât de mult ne iubim, am repetat eu.

„Draga mea Nastenka“, i-am spus eu în gând, „nici nu ştii tu ce ascunde cuvântul ăsta… O asemenea iubire câteodată îţi amărăşte sufletul şi îl apasă greu ca plumbul. Tu ai mâna rece, a mea arde, iar tu nu vezi nimic în jur. Eşti orbită de fericirea ta şi uneori omul fericit poate să fie tare nesuferit. Dar să mă supăr pe tine?!“

Până la urmă n-am mai putut să ţin în mine:

– Tu nu ştii cum m-am simţit eu toată ziua, Nastenka!

– Păi, spune-mi repede, de ce n-ai zis nimic până acum?

– După ce am făcut tot ce mi-ai spus, după ce am fost la prietenii tăi şi le-am dus scrisoarea, am mers acasă şi m-am culcat.

– Şi? m-a întrebat ea râzând.

– Şi mai e ceva… am zis eu, simţind cum ochii mi se umplu de lacrimi pe care voiam să le alung. Cu o oră înainte de întâlnire, m-am trezit ca şi cum n-aş fi dormit niciun minut. Nu ştiu ce s-a întâmplat cu mine, dar voiam să vin să-ţi povestesc tot. Era ca şi cum timpul s-ar fi oprit în loc pentru mine şi, din acel timp, un singur sentiment ar fi trebuit să mă însoţească pentru totdeauna. Ca şi cum o singură clipă ar fi devenit eternă… Când m-am trezit, în inimă mi se strecurase parcă un cântec tulburător, de mult uitat, auzit nu ştiu unde şi nu ştiu când, care se deşteaptă brusc. De parcă acel cântec ar fi vrut dintotdeauna să iasă din uitare şi să izbucnească în sufletul meu şi doar acum…

– Nu înţeleg nimic… m-a întrerupt Nastenka.

– Voiam doar să împart cu tine acestă simţire ciudată… am vorbit eu mai departe cu voce stinsă şi în care începuse să pălească şi ultima

scânteie de speranţă.

– Nu, mai bine taci, nu trebuie să spui asta… a insistat ea, intuind într-o secundă ce voiam să-i destăinui.

Brusc a început să turuie verzi şi uscate, din ce în ce mai veselă, apoi m-a luat de braţ. Voia să mă facă şi pe mine să râd şi, la orice cuvinţel pe care-l rosteam, ea izbucnea imediat în hohote puternice. Când i s-a părut că mai am puţin şi mă supăr, a început să se alinte:

– Ştii ceva, m-am cam bosumflat pe dumneata că nu te-ai îndrăgostit de mine. Vezi cum e omul? Şi totuşi, domnul meu cel cu inima ferecată, ar trebui să apreciezi că sunt aşa sinceră cu tine. Nu vezi că-ţi spun toate trăsnăile care-mi trec prin minte?

– E ora unsprezece, am anunţat eu tresărind când am auzit orologiul bătând grav dintr-un turn al oraşului.

Deodată ei i-a pierit veselia şi a început să numere bătăile.

– E unsprezece, într-adevăr, a şoptit cu glas stins.

Imediat mi-a părut rău că o readusesem în realitate. M-am învinovăţit pentru cruzime şi mi-am dat seama că se speriase. M-a apucat o tristeţe copleşitoare şi tare aş fi vrut să-mi pot ispăşi vina. Aşa că am început să năcocesc diverse motive care l-ar fi putut face să nu vină la întâlnire, am încercat s-o consolez în fel şi chip, cu tot felul de argumente. Şi nu era greu deloc s-o minţi atunci. Pentru că, în astfel de clipe, oricine primeşte cu bucurie orice cuvinte alinătoare şi e dispus să creadă orice ar putea fi o justificare.

– Să ştii că noi suntem absurzi, Nastenka, mă străduiam eu încântat de logica propriilor argumente. La urma urmei, când ai fi vrut să

vină? Dumneata, cu felul dumitale de a fi, m-ai făcut şi pe mine gândesc greşit şi să pierd noţiunea timpului. Îţi dai seama că până acum de-abia dacă a primit scrisoarea. Şi, dacă din vreun motiv sau altul nu a putut veni, va răspunde, firesc, tot în scris, iar răspunsul n-are cum să vină decât mâine… Ei bine, mâine în zori mă duc să iau scrisoarea şi imediat te anunţ eu. Dar mai pot fi atâtea altele… De pildă, nu era acasă când a sosit scrisoarea. Sau poate că n-a apucat s-o citească până acum. Orice e posibil, Nastenka.

– Sigur că da, cum de nu m-am gândit la toate astea? Aşa e, orice e posibil, dar în glasul ei se simţea ecoul unui al gând. Te rog, mâine du-te acolo cât de dimineaţă poţi şi, dacă ai vreun răspuns, vino şi caută-mă. Ştii unde stau, mi-a zis şi mi-a repetat adresa.

Devenise dintr-odată atât de timidă cu mine, părea că ascultă totul cu atenţie, dar, de fapt, era absentă… Mi-am dat seama când am întrebat-o ceva şi s-a fâstâcit, apoi şi-a întors capul. Plângea…

– Cum să plângi?! Nu fi copil! Te rog să te linişteşti…

– A încercat să-mi zâmbească, făcea un efort pentru mine, dar îi tremura bărbia şi am văzut-o că se abţine din greu. A tăcut o clipă, iar pe urmă mi-a zis:

– Ce bun eşti dumneata! De piatră să fii, şi tot simţi. Ştii la ce m-am gândit? Oare de ce nu se poate ca tu să fii el? El nu e aşa bun ca tine, dar pe el îl iubesc mai mult…

– Eu am tăcut, deşi am văzut că ea aştepta să-i răspund ceva.

– Poate că nu-l înţeleg eu… Poate nici nu-l cunosc cum ar trebui… Dar, într-un fel anume, nu ştiu nici eu cum, mereu mi-a fost puţin

teamă de el. Era întotdeauna atât de mândru şi atât de grav! Se prea poate să nu fi fost aşa decât în aparenţă, iar în adâncul inimii să fie mai tandru şi mai cald decât mine, dar… Mi-aduc aminte cum s-a uitat la mine în seara aceea când am urcat la el. Şi totuşi, eu simt pentru el un fel de respect ciudat. Oare nu înseamnă că nu i-aş fi egală?

– Nici gând, Nastenka, asta înseamnă doar că-l iubeşti mai mult decât te iubeşti pe tine însăţi.

– Să zicem că e cum spui dumneata, dar ştii ce mi-a trecut prin cap acum? Şi nu e vorba strict de el… E vorba de gânduri care mă macină de mult. Te întreb, de ce noi, oamenii, nu ne purtăm între noi ca fraţii? De ce până şi cel mai cinstit dintre oameni tot are ceva de ascuns de ceilalţi? De ce să nu ne deschidem inimile unul în faţa altuia, cu sinceritate, dacă ceea ce vrem să spunem sunt vorbe adevărate, nu minciuni? Uită-te în jur! Fiecare e mai aspru decât îi e adevărata fire, de parcă se teme să-şi dea la iveală sentimentele şi căldura… să nu cumva să-i aducă celuilalt vreo jignire prin ce simte…

– Aşa e, dragă Nastenka, exact aşa cum zici, dar există o mulţime de motive…

Şi în momentul acela, mai mult ca oricând, am încercat să ascund tot ceea ce simţeam eu.

– Nu e adevărat. Tu nu eşti ca ceilalţi. Şi, nu ştiu cum să spun, dar am sentimentul că tu, chiar şi în clipa asta, parcă faci un sacrificiu pentru mine, a strecurat ea, cu o privire iscoditoare. Să nu te superi pe mine că-ţi vorbesc aşa, sunt o fată simplă şi prea puţin umblată, aşa că uneori nu prea ştiu să exprim ce gândesc. Era copleşită de ce simţea

şi vocea îi tremura, deşi zâmbea ca să-şi ascundă neliniştea. Voiam doar să-ţi spun că îţi voi rămâne mereu recunoscătoare pentru ce-ai făcut şi să te ajute Dumnezeu. Şi să ştii că tot ce mi-ai povestit serile trecute despre visător nu e aşa. Imaginea aceea nu se potriveşte cu dumneata. Eu te văd cu totul diferit de cel despre care mi-ai vorbit. Şi sper să-ţi ajute Domnul să fii fericit atunci când vei iubi pe cineva. Cât despre femeia care ar avea norocul ăsta, ştiu că ea va fi fericită alături de dumneata. Sunt femeie şi îmi dau seama de asta, aşa că te rog să mă crezi pe cuvânt…

N-a mai rostit nicio vorbă şi m-a luat de mână.

Nici eu n-am reuşit să spun nimic, pentru că eram teribil de tulburat. După ceva vreme, s-a uitat spre mine şi a zis:

– S-a făcut târziu. Azi nu cred să mai vină…

– Dar o să vină mâine, am încercat eu s-o conving.

– Aşa e, de-abia acum îmi dau seama că mâine va veni… La revedere, deci! Dar dacă plouă se poate să nu vin. Poimâine însă vin, orice ar fi. Deci poimâine să vii musai, pentru că vreau să te văd şi să-ţi spun tot.

La despărţire, s-a uitat în ochii mei, mi-a luat mâna şi a murmurat:

– Noi o să rămânem pentru totdeauna împreună, nu?

Draga mea Nastenka, nu-ţi poţi închipui cât de singur mă simt acum! Când a bătut orologiul ora nouă nu mai aveam astâmpăr. M-am îmbrăcat şi am ieşit, deşi era urât afară, şi m-am trezit pe banca noastră. Pe urmă am luat-o pe străduţă spre casa ei, dar m-am

ruşinat de purtarea mea şi m-am întors fără măcar să mă uit la ferestre.

M-am dus acasă amărât cum n-am mai fost niciodată. Şi vremea asta ploioasă parcă mă sufocă! Dacă n-ar fi fost aşa de urât, m-aş fi plimbat toată noaptea.

Pe mâine! Mâine ea o să-mi povestească tot.

Scrisoarea însă n-a venit nici azi şi era firesc să se întâmple aşa. Ei doi s-au întâlnit deja şi acum sunt împreună…

NOAPTEA A PATRA

Cum aveau să se sfârşească toate astea, Doamne Dumnezeule!

Când am ajuns la locul întâlnirii ea era deja acolo. Am văzut-o de departe. Stătea rezemată exact ca-n prima seară şi nici n-a băgat de seamă că am venit.

– Nastenka, am chemat-o când am ajuns lângă ea, încercând din răsputeri să-i ascund că sunt tulburat.

Imediat s-a întors nerăbdătoare:

– Hai mai repede!

Nu înţelegeam.

– Dă-mi scrisoarea. Ai adus-o? a întrebat agitată şi fără să-şi desprindă mâna de pe parapet.

– N-am nicio scrisoare, i-am răspuns. Dar el n-a trecut încă pe la tine?

Brusc s-a albit la faţă şi m-a privit în ochi. Ultima ei speranţă fusese la mine.

– Gata! Ajunge! Lasă-l în plata Domnului, dacă atâta inimă a avut… a reuşit să îngaime cu vocea sufocată de plâns.

Stătea cu ochii în pământ şi, deşi a făcut un efort să-i ridice şi să se uite la mine, n-a putut. S-a mai luptat câteva momente cu lacrimile,

dar până la urmă n-a mai putut, s-a întors cu spatele şi a început să plângă în hohote.

– Nu mai plânge! Te rog!

Încercam să-i spun vorbe alinătoare, dar m-am oprit pentru că n-am mai ştiut ce.

– Te implor, nu mă consola! a zis ea printre lacrimi. Nu-mi mai spune nicio vorbă despre el. Nu mai vreau să-mi spui că o să vină. E un om fără suflet şi m-a părăsit cu cruzime. Şi pentru ce anume? Ce era aşa cumplit în amărâta aia de scrisoare?

Dar lacrimile i-au sugrumat cuvintele. Mă durea sufletul când o vedeam cum suferă.

– Ce om crud şi fără cuvânt! N-a putut să-mi scrie măcar o vorbă. Măcar că nu simte nimic pentru mine, că nu are nevoie de dragostea mea, orice… Dar în trei zile să nu scrie o vorbă… Ce simplu îi e lui să mă umilească aşa, o biată fată care doar l-a iubit, asta e singura ei vină… O, Doamne, cât am suferit zilele astea! Şi când mă gândesc cum m-am dus eu singură de bună-voie în odaia lui să-i cerşesc iubirea… Nu se poate aşa ceva, mi-a spus Nastenka şi m-a privit cu ochii ei întunecaţi, în care am zărit o luminiţă. Pur şi simplu nu se poate. E o neînţelegere, ori eu, ori dumneata am greşit undeva. Se poate să nu fi primit scrisoarea mea. Gândeşte-te şi dumneata puţin! Altfel, cum se poate? Cum să te porţi aşa urât? Până şi pentru cel mai umil dintre oameni trebuie să ai un grăunte de omenie. Sau poate cineva i-o fi turnat niscai baliverne despre mine? Crezi că se poate aşa ceva? m-a întrebat aproape ţipând.

– Uite, Nastenka, eu zic să mă duc la el mâine şi să-i vorbesc din partea dumitale.

– Şi ce să-i spui?

– Îi povestesc de-a fir a păr şi aflu ce s-a întâmplat.

– Şi? Mai departe…

– Tu îi trimiţi prin mine o scrisoare. Te rog să nu spui nu, aşa am să fac şi o să vezi că o să se ruşineze de fapta lui când va afla totul şi o să-ţi răspundă cu respect…

– Nu, dragul meu prieten, a răspuns Nastenka, nu mai are niciun sens. De la mine n-o să mai primească niciun cuvânt. Gata, s-a sfârşit, o să-l uit…

– Te rog să te linişteşti. Hai să stai puţin aici pe bancă!

– Sunt liniştită. Nu te mai amărî tu. O să fiu bine. Câteva lacrimi care se vor usca. Nu te gândi că am să mă omor…

Simţeam cum ard pe dinăuntru. Aş fi vrut să-i pot vorbi, dar n-am reuşit să articulez niciun sunet.

– Dumneata n-ai fi făcut ca el, nu-i aşa? m-a întrebat ea şi m-a luat de mână. Niciodată n-ai fi putut s-o umileşti şi s-o părăseşti aşa pe fata care ar fi venit să-ţi mărturisească dragostea ei, nu-i aşa? Te-ai fi purtat aşa încât să nu se simtă jignită, nu? Ai fi ştiut că sărmana e singură pe lume şi că n-a învăţat-o nimeni cum să nu pice în capcana iubirii pentru dumneata, că n-a ştiut cum să se apere de acest sentiment şi că, de fapt, ea e nevinovată, că n-a făcut nimic rău…

– Te implor, Nastenka, nu mă mai chinui! Îmi rupi inima, nu mai pot să tac, o să-ţi spun tot ce am adunat în mine zilele astea…

Am vrut să mă ridic de pe bancă, dar ea m-a oprit şi s-a uitat la mine cu uimire. Într-un târziu, m-a întrebat:

– Ce s-a întâmplat cu dumneata?

– Uite, te rog să mă asculţi, chiar dacă ce-am să-ţi spun nu e decât o închipuire, ceva imposibil… Dar nu mai pot să tac, simt că mă sufoc, lasă-mă să-ţi dezvălui ce am pe suflet. Şi te implor încă de-acum să mă ierţi, în numele suferinţelor pe care le trăieşti!

– Dar ce se întâmplă cu dumneata? a stăruit ea, cercetându-mă curioasă cu privirea şi domolindu-şi suspinele.

– E imposibil, ştiu, dar te iubesc, Nastenka! Asta se întâmplă cu mine. Şi, cu asta, cred că am spus tot. Să vedem dacă mai poţi să-mi vorbeşti ca până acum şi dacă mai vrei să asculţi mai departe…

– Şi de ce atâta tulburare? Doar ştiam că mă iubeşti, dar am crezut că nu altfel, nu aşa… Of, Dumnezeule!

– A început aşa cum spui, dar acum mă simt cum trebuie să te fi simţit dumneata când ai urcat cu valijoara în odaia lui. Ba e mult mai rău, pentru că el avea inima liberă, pe când tu iubeşti pe altul.

– Şi de ce-mi spui asta acum? Nu te înţeleg. Nu înţeleg de ce toate astea, de ce dumneata aşa vii şi-mi zici dintr-odată… Prostii… Pentru că dumneata…

Şi în clipa aceea s-a fâstâcit de tot. Era roşie ca focul şi nu se mai uita la mine.

– Ce vină am eu, Nastenka? Sau da, sunt vinovat pentru că… Nu e adevărat, de fapt, am inima curată şi o aud cum îmi spune că niciodată n-aş putea să te rănesc, că niciodată nu te-aş putea jigni… Ţi-am fost prieten în fiecare clipă de când ne-am întâlnit şi n-am trădat cu nimic prietenia asta. Doar că acum îmi vine să plâng. Dar fac lacrimile mele cuiva vreun rău? Atunci lasă-le să curgă… or să se usuce ele…

– Aşază-te odată, omule! s-a chinuit ea să mă facă să nu mă ridic de pe bancă.

– Nu mai stau. Nu mai pot rămâne şi înţelegi, cred, de ce nu o să ne revedem. Doar câteva vorbe vreau să-ţi mai spun. Să ştii că n-am vrut să afli niciodată că te iubesc. Era secretul meu şi voiam să-l îngrop în mine şi să nu-l găsească nimeni. Niciodată n-am vrut să te chinuiesc cu egoismul meu. Dar vorbele dumitale… N-am mai putut să îndur. Tu ai adus vorba, vina îţi aparţine, deci. Şi acum n-ai dreptul să mă goneşti.

– Ce e cu tine? Nu vreau să te gonesc. Cum aşa? a şoptit ea, făcând eforturi să-şi ascundă emoţia.

– Nu mă goneşti? Şi eu, care voiam să mă alung singur, să plec departe… Şi chiar aşa am să fac, dar numai după ce-ţi voi mărturisi tot. Mai adineauri, când ai început să plângi pentru că dragostea nu ţi-a fost primită, am simţit că mi se topea inima de iubire pentru dumneata. Şi pe urmă m-a copleşit tristeţea că iubirea mea nu-ţi e de ajutor. Atunci n-am mai rezistat şi am revărsat tot acest şuvoi de vorbe. Trebuia să-ţi spun totul, Nastenka!

– Foarte bine! Chiar mă bucur să te aud vorbindu-mi aşa, a spus ea şi în minte i-a încolţit un gând. Poate că ţi se pare ciudat, dar te rog să

vorbeşti mai departe… Îţi explic eu mai târziu de ce.

– Ţi-e milă de mine, nu-i aşa? Ce rost are să ne ascundem? Ţi s-a făcut milă. Dar ce-ai pierdut nu poţi recâştiga. Nu poţi şterge cuvântul, odată rostit. Acum ştii… Aici a început totul. Acum totul e aşa cum trebuie să fie. Îţi mai spun un singur lucru. Când mă uitam la ochii tăi înlăcrimaţi m-am gândit o clipă, am sperat – deşi ştiu că nu se poate – dar, da, am sperat că poate printr-o minune iubirea pentru el s-a stins. Când mă gândeam la asta, aş fi fost în stare să fac orice ca să mă iubeşti pe mine, mai ales când ai spus cât de puţin ar fi lipsit… Cred că am spus tot ce voiam să spun… Poate pentru mine aş mai adăuga ceva: cum ar fi fost oare, dacă ţi-aş fi fost drag… Şi să ştii şi asta, prietenă scumpă… prietenă îmi eşti cu adevărat… să ştii că, într-adevăr, sunt poate un om simplu şi sărac… dar nu e vorba despre asta… iertare, sunt tulburat şi vorbesc aiurea… dar să ştii că eu te-aş fi iubit aşa de tare, încât tu, chiar dacă l-ai fi iubit pe el mai departe, nu te-aş fi îngrădit nicio clipă. Doar ai fi avut lângă tine mereu o inimă caldă şi devotată, care ar fi bătut numai pentru tine…

– Te rog, nu plânge! a zis Nastenka şi s-a ridicat brusc de pe bancă. Hai, mai bine, să plecăm amândoi! Linişteşte-te! îmi tot repeta şi-mi ştergea lacrimile. Poate că o să-ţi spun ceva… Uite, el m-a părăsit, dar eu îl iubesc încă, nu pot să te mint… Şi totuşi, dacă te-aş îndrăgi pe tine, dacă aş fi doar… Of, nici nu ştii ce fel mă simt acum pentru că râdeam şi spuneam ce mă bucur că nu te-ai îndrăgostit de mine. Cum am putut să fiu aşa de oarbă? Nu ştiam cât te răneam. Cum de-am fost aşa naivă? Dar acum o să-ţi spun tot ce am pe suflet.

– E mai bine să plec, Nastenka. Nu vreau să-ţi fiu o povară. Acum ai început să te învinovăţeşti că ai zis nu ştiu ce vorbe… Şi crede-mă că

ultimul lucru pe care mi-l doresc este să-ţi mai sporesc şi eu cu ceva suferinţa. Adio, Nastenka!

– Nu pleca! Stai o clipă şi ascultă-mă!

– De ce să mai stau? Ce rost are?

– Nu-ţi ascund că acum îl iubesc, dar o să-mi treacă. Trebuie să-mi treacă, simt eu că aşa va fi… De fapt, poate că nici nu-l mai iubesc, poate că acum, în seara asta, dragostea pentru el se va preface într-un nor risipit de vânt. În clipa asta îl urăsc. Ştii de ce? Pentru că el şi-a bătut joc de mine. Iar noi am stat aici amândoi şi am plâns… Nu mă îndoiesc că tu n-ai fi făcut niciodată ca el, pentru că tu mă iubeşti, pe când el nu m-a iubit niciodată. Şi uite că şi eu te iubesc, chiar foarte tare, aşa cum mă iubeşti şi tu pe mine. Doar ţi-am spus de mai multe ori până acum. Da, te iubesc pentru că eşti mult mai bun şi mai cinstit ca el, mult mai darnic… şi pentru că el…

Biata fată n-a mai putut continua, atât era de tulburată. Cu capul la pieptul meu, a început să plângă din nou. O mângâiam, o imploram, dar ea mai tare plângea, spunându-mi printre suspine: „Stai puţin, că o să vezi că-mi trece… Nu am o fire aşa slabă… Mă liniştesc acum…“ Într-un târziu, s-a liniştit într-adevăr şi ne-am plimbat împreună. Aş fi vrut să vorbesc cu ea, dar nu mă lăsa, mă implora mereu să am răbdare… Aşa că n-am adăugat nimic. Şi mult timp ne-am plimbat amândoi în tăcere. La un moment dat, mi-a zis:

– N-aş vrea să crezi cumva că sunt uşuratică şi că îmi schimb aşa uşor sentimentele, au fost primele cuvinte şi sufletul meu a tremurat de o dulce speranţă. L-am iubit în fiecare minut al acestui an şi Dumnezeu mi-e martor că nici cu gândul nu i-am fost necredincioasă vreo clipă. El mi-a călcat în picioare simţirile. Aşa că nu-l mai pot

iubi. Pentru că nu pot iubi decât un suflet cald şi generos. Pentru că aşa mi-e firea, iar el nu a meritat nimic din ce i-am dat eu. Poate că e mai bine că s-a întâmplat acum, decât să fi constatat mai târziu şi să-i fi descoperit adevărata faţă într-o altă împrejurare. Dar gata! Poate că toată iubirea mea n-a fost decât o închipuire a minţii mele exaltate, poate din cauza regimului prea drastic al bunicii. Poate că, de fapt, altul era cel pe care trebuia să-l iubesc, un om care ştie ce înseamnă mila şi… Ajunge! Voiam să-ţi spun că, dincolo de iubirea pe care i-o port – mai bine zis, pe care i-am purtat-o –, dacă o să simţi în continuare pentru mine aceeaşi dragoste, atunci, poate că vei reuşi s-o ştergi pe cea veche din sufletul meu. Asta, dacă o să te înduri de mine şi n-o să mă părăseşti şi să mă laşi fără niciun ajutor. Dacă ai să mă iubeşti mereu aşa cum spui acum, îţi făgăduiesc că-ţi voi fi recunoscătoare… de fapt, că până la urmă voi fi demnă de dragostea dumitale. Încă mai vrei să primeşti mâna mea?

– Dumnezeule, Nastenka! am izbucnit eu în lacrimi de fericire.

– Gata, tulburarea asta trebuie să se sfârşească!

Şi am văzut pe faţa ei cum încearcă să-şi poruncească sieşi.

– Am spus tot ce trebuia. Acum şi eu, şi tu suntem fericiţi. Să vorbim despre altceva, te rog, nu mă chinui!

– Sigur, Nastenka, vorbim despre altele. Da, acum eu sunt fericit, dar tu… Gata, acum vorbim de alte lucruri…

Râdeam, plângeam, spuneam vorbe aiurea, fără niciun sens şi nu ştiam de unde să începem. Nici nu ştiam pe unde mergem, traversam strada, apoi ne întorceam în acelaşi loc, pe urmă o luam iar de-a lungul cheiului, uitaserăm şi de noi, şi de lumea întreagă…

– Ştii, eu stau singur. Dar de mâine… Adică nu sunt bogat, câştig cam o mie două sute, dar o să fie bine, am încercat eu să leg o discuţie.

– Sigur că o să fie. Bunica are pensia ei şi n-o să fie o povară pentru noi. Pe bunica e musai s-o luăm cu noi.

– Sigur c-o luăm. Dar ce o să fac cu Matriona?

– Ai dreptate. Şi cu Fiokla noastră…

– Matriona nu e femeie rea, dar n-are nici cea mai mică urmă de imaginaţie. Şi, la urma urmei, care e problema…

– Niciuna. O să se descurce ele amândouă. Uite, de mâine ar trebui să te muţi la noi…

– La voi? Bine, cum zici tu…

– Da, închiriezi camera de la mezanin. Acum e liberă. Tocmai s-a mutat de curând de acolo chiriaşa, o aristocrată scăpătată, acum bătrână. Şi mi-am dat eu seama că bunica vrea să-i închirieze camera unui domn tânăr. Am tras-o eu de limbă să aflu de ce. Mi-a zis: „Eu sunt destul de bătrână, ar fi bine aşa, dar să nu-ţi treacă prin cap cumva că aş vrea să te măriţi cu el“. Era clar că de-asta vrea…

– Ce bine, Nastenka!

Şi am început să râdem.

– Ajunge cu atâta râs. Unde ziceai că locuieşti?

– În casa lui Barannikov, pe lângă podul N.

– E destul de mare casa, nu?

– Da, e mare.

– O ştiu. O clădire frumoasă, dar asta n-o să te împiedice să te muţi la noi mai repede, nu?

– Mâine vin, chiar mâine. Sunt puţin în urmă cu chiria acolo unde stau, dar o să iau leafa curând…

– E foarte bine, iar eu mă gândesc să încep să dau meditaţii. Pentru asta studiez singură…

– Şi mie cât de curând o să mi se mărească leafa…

– Perfect! Aşadar, de mâine te muţi la noi.

– Exact. Şi vom merge amândoi la *Bărbierul din Sevilla*. Se va juca iarăşi…

– Sigur că da, a râs ea. Dar poate ar fi mai bine să mergem la altă operă…

– Cum vrei tu… De fapt, ai dreptate, ce nerod sunt!

Vorbind aşa câte şi mai câte, mergeam parcă în neştire, printr-o pâclă deasă. Parcă nu ne dădeam seama de ce ni se întâmplă. Stăteam o clipă în loc, ne înfierbântam în cine ştie ce discuţie, apoi o apucam iarăşi fără să ştim încotro, iar râdeam şi iar plângeam. Din când în când Nastenka spunea că vrea să se întoarcă acasă, eu o conduceam până la în faţa porţii, dar de acolo ne trezeam iar pe chei, lângă banca noastră. O auzeam iar cum oftează, o vedeam cum îşi şterge pe furiş o lacrimă şi-mi îngheţa inima… Dar nu se oprea, mă trăgea

după ea, pe alte şi alte străzi, să rătăcim împreună pălăvrăgind şi râzând, pierduţi în fraze fără început şi fără sfârşit.

– Acum chiar trebuie să merg acasă, a spus ea într-un târziu. Destul ne-am făcut de cap ca nişte copii fără minte.

– Eu nu mă duc acasă, pentru că n-o să pot să închid ochii.

– Nici eu… Dar vino să mă conduci.

– Sigur că da.

– Acum trebuie să mergem acasă, e târziu!

– De data asta, clar!

– Pe cuvântul tău? Gândeşte-te că la un moment dat trebuie…

– Pe cuvântul meu! am asigurat-o râzând.

– Haide!

– Uită-te puţin la cer, Nastenka! Uite cât e de senin şi cum strălucesc stelele! Mâine o să fie o zi minunată. Uite ce frumoasă e luna! E un norişor acolo care vrea s-o acopere. Dar n-a reuşit, a trecut pe lângă ea. Uită-te la cer, Nastenka!

Dar Nastenka nu se mai uita de mult la cer. Împietrise. Am simţit cum se apropie de mine, la început timidă, apoi cum mă strânge tot mai tare. Îi tremura mâna. Nu se mai ţinea pe picioare, se rezemase de mine. În clipa aia a trecut pe lângă noi un bărbat. S-a oprit brusc, s-a uitat ţintă la noi, pe urmă a plecat mai departe… Am întrebat-o tremurând:

– Cine este?

– El, mi-a spus ea în şoaptă, strângându-mă şi mai tare.

Era aşa aproape, că-i simţeam inima cum bate. Mi s-au înmuiat picioarele.

– Tu eşti, Nastenka?

Bărbatul a venit spre noi.

Doamne, cum a strigat! N-am să uit niciodată. A tresărit, s-a desprins de mine şi a zburat spre el. Mă uitam la ei distrus. Totul s-a întâmplat într-o clipă. I-a sărit în braţe, apoi a venit repede la mine şi m-a sărutat cuprinzându-mi gâtul cu braţele, iar înainte să apuc să mă dezmeticesc şi fără un cuvânt era iarăşi lângă el şi, fericită, l-a luat de mână şi au plecat.

Am rămas multă vreme în stradă, uitându-mă după ei. Până când imaginea ei s-a topit în noapte.

DIMINEAŢA

Cu dimineaţa aceea nopţile mele albe s-au sfârşit. Era o zi mohorâtă şi ploioasă, iar stropii în fereastră îmi răsunau ca un cântec trist. Aveam o durere cumplită de cap şi simţeam cum tot trupul îmi e cuprins de febră.

– Ai primit o scrisoare, a adus-o poştaşul, am auzit vocea Matrionei.

– Ce scrisoare? De la cine? am ţâşnit eu imediat.

– Habar n-am. Uite-o colo, vezi dacă nu scrie de la cine.

Am desfăcut-o. Era de la ea.

> „Iartă-mă! În genunchi te implor să mă ierţi! Am vrut să mă amăgesc pe mine, şi te-am amăgit şi pe dumneata. Totul a fost doar un vis. Nu ştii cât am plâns azi gândindu-mă la dumneata.
>
> Să nu mă acuzi! Nimic din ce simţeam pentru dumneata nu s-a schimbat în inima mea. Ţi-am spus că o să te iubesc mereu, iar acum dragostea mea e şi mai mare, e chiar mai mult decât dragoste. Aş vrea să vă pot iubi pe amândoi. Dacă s-ar putea ca dumneata să fii el…“
>
> Atunci mi-am adus aminte: „Ce bine ar fi dacă el ar fi tu…“ Aşa ai spus atunci, Nastenka!

„Dumnezeu e sus şi ne vede, numai el ştie ce-aş fi în stare să fac pentru dumneata! Îţi simt amărăciunea. Ştiu că ţi-am rănit inima, dar ştiu şi că rănile pe care ţi le face fiinţa pe care o iubeşti se vindecă cel mai repede. Iar tu ştiu că mă iubeşti!

Şi nu ştii cât îţi mulţumesc pentru iubirea pe care mi-o porţi. Şi-a făcut un sălaş mic în mine şi îmi încălzeşte sufletul ca amintirea îndelungată a unui vis frumos. Şi n-am să uit niciodată clipa în care ţi-ai deschis sufletul în faţa mea şi mi-ai primit cu atâta generozitate inima sfâşiată, ca s-o vindeci şi s-o alini. Iartă-mă, te rog, şi mă voi gândi la dumneata de fiecare dată cu o recunoştinţă eternă. Amintirii tale am să-i fiu mereu credincioasă, căci, altfel, ar fi ca şi cum mi-aş trăda propria inimă. Dar inima asta ieri a ales să se întoarcă fără întârziere la cel căruia i se promisese pentru totdeauna.

Tu vei fi mereu prietenul nostru, o să ne vedem, o să vii la noi în vizită, tu eşti fratele meu… Iar când ne vom întâlni ai să-mi întinzi mâna, nu? Ai să mi-o întinzi pentru că ştiu că m-ai iertat, nu-i aşa? Şi ai să mă iubeşti aşa cum mă iubeai la început…

Te rog să mă iubeşti şi să nu mă laşi singură. În clipa asta simt că te iubesc nespus, căci mă simt demnă de iubirea ta şi nădăjduiesc că o s-o merit, bunul şi dragul meu prieten! Eu o să mă căsătoresc săptămâna viitoare. El s-a întors şi e cald şi afectuos. Sunt sigură acum că nicio clipită nu m-a uitat. Nu te supăra pe mine că ţi-

am scris asemenea vorbe despre el. Dar aş vrea să venim la tine împreună şi sunt sigură că ai să ţii la el şi tu.

Să ne ierţi! Să nu mă uiţi şi s-o iubeşti mereu pe a ta,

Nastenka“

Am citit şi am recitit scrisoarea de zeci de ori, cu ochii înceţoşaţi de lacrimi. Până la urmă am scăpat-o din mână şi mi-am acoperit faţa cu palmele.

– Ştii ceva, mamă?

– Ce e, mătuşă?

– Pânzele alea de păianjen de pe tavan, gata, le-am curăţat pe toate, nu mai e niciuna. De-acuma poţi să te însori şi să chemi şi invitaţi…

M-am uitat la femeia din faţa mea. Era în vârstă, dar n-o lăsaseră puterile. Şi brusc, mi s-a părut că e uscată de tot, cu ochii înfundaţi în orbite şi fără vlagă. Camera toată parcă a îmbătrânit brusc, odată cu Matriona. Pereţii erau şterşi şi fără culoare, pânzele de păianjen se întinseseră peste tot şi totul era pustiu şi mort. Apoi mi-am aruncat privirea pe geam şi am văzut cum şi clădirea din faţă îmbătrânise şi se decolorase şi parcă se gheboşase dintr-odată. Stâlpii se jupuiau de vopsea, cornişele crăpaseră şi pereţii cei galbeni nu mai erau, rămăseseră doar nişte pete vagi…

Cine ştie, poate că raza de soare intrase iar în spatele norului întunecat şi o clipă totul s-a întunecat în jur. Sau îmi văzusem întreg viitorul, toate zilele posomorâte care mă aşteptau, iar închipuirea mi-

a zugrăvit într-o secundă exact cum aveam să fiu peste cincisprezece ani, bătrân, singur, într-o cămăruţă sărăcăcioasă, cu Matriona, la fel de săracă la minte…

Cum să te amărăsc cu suferinţele mele, Nastenka? Cum crezi că aş lăsa eu vreodată norul cel negru al tristeţii mele să se aşeze peste fericirea ta? Cum crezi că ţi-aş înnegura inima cu reproşuri fără sens? Dacă aş face asta, ar fi ca şi cum aş zdrobi cu picioarele florile pe care ţi le-ai împletit în păr când ai mers cu el la altar. Nici gând! N-am să fac asta niciodată! Mă rog ca cerul sub care trăieşti tu să nu se întunece niciodată. Mă rog ca zâmbetul tău să răspândească mereu pace şi bucurie. Şi te binecuvântez acum şi totdeauna pentru secunda aia de fericire nepământească pe care i-ai dăruit-o unui suflet singuratic şi plin de recunoştinţă.

O singură secundă! Dar o secundă întreagă de fericire deplină… nu e îndeajuns pentru o viaţă?

Note

1 - Păstrat într-o anumită formă, sufletul rămâne intact – în lb. lat. în orig. (n. tr.).

2 - S-au aventurat în marea de întuneric spre a o explora – în lb. lat. în orig. (n. tr.).

3 - Perioadă de cinci ani, dar şi purificare ritualică pe care o făceau romanii în Antichitate, după recensământ, care avea loc din cinci în cinci ani (n. tr.).

4 - Fragment din poezia *Floarea* (n. tr.).